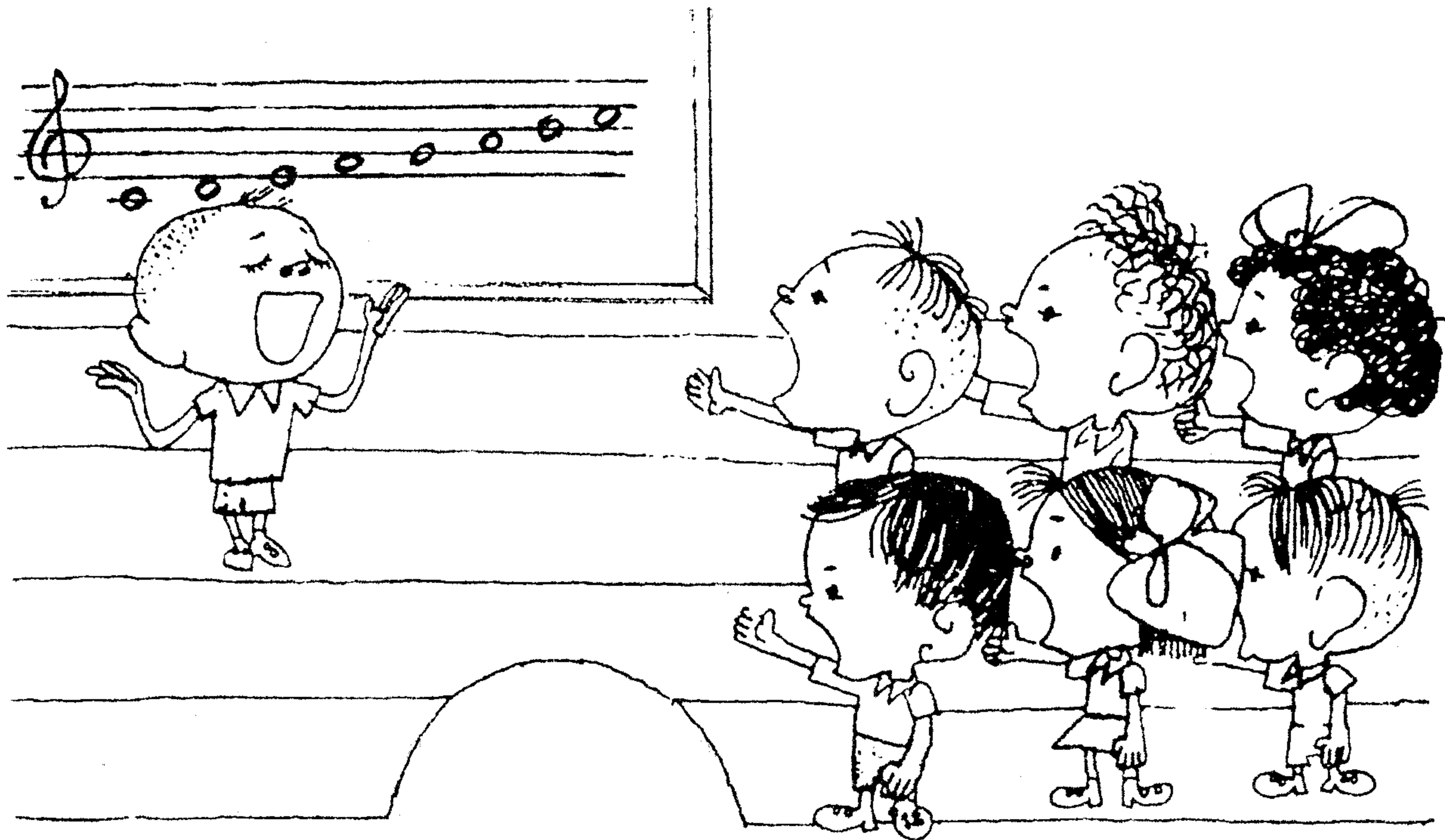

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВ

*Робочий зошит
з сольфеджіо
3 клас*

Київ-2004

Робочий зошит з сольфеджіо. 3 клас: Методичний посібник
/Упор. І.Є.Ткаченко. – К.: ДАКККіМ, 2004. – 52 с.

Упорядник	Ткаченко І.Є. – викладач ДМШ № 2 м. Суми
Рецензенти	Борисова Т.Б. – доцент, засл. працівник культури України Коваль М.П. – викладач-методист Сумського вищого училища мистецтв і культури ім. Д.С.Бортнянського

Робочий зошит призначений для використання дітьми на уроках сольфеджіо.

Посібник містить розділи, передбачені програмою з сольфеджіо для третього класу початкових спеціалізованих музичних навчальних закладів.

Вивчення тональностей, інтервалів і акордів значно полегшується внаслідок застосування великого переліку наочних прикладів. Багато уваги приділяється ритмічному вихованню та творчим вправам.

Методичний посібник дозволяє більш раціонально використовувати навчальний час, допомагає батькам здійснювати контроль над виконанням домашніх завдань учнями.

© І.Є Ткаченко

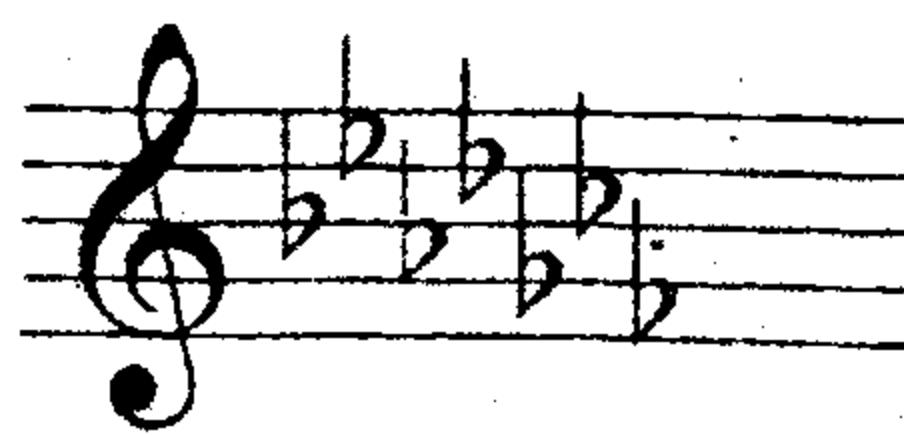
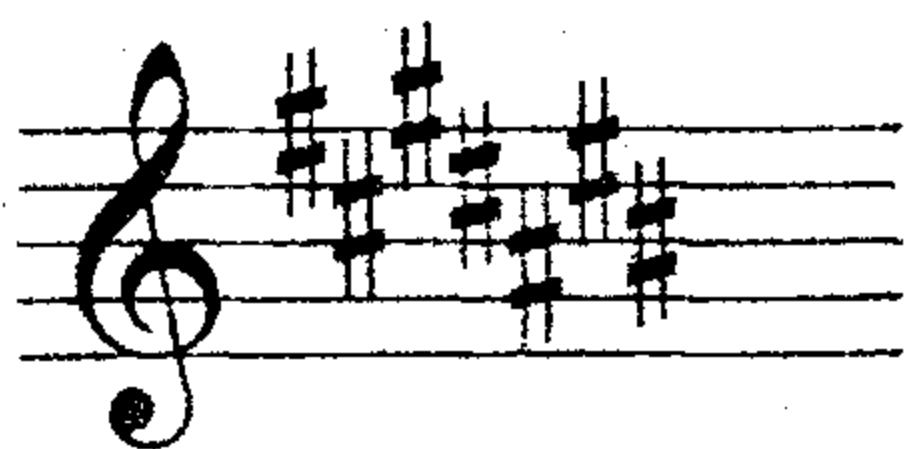
© Державна академія керівних
кадрів культури і мистецтв

ПОВТОРЕННЯ МАТЕРІАЛУ ЗА 2 КЛАС

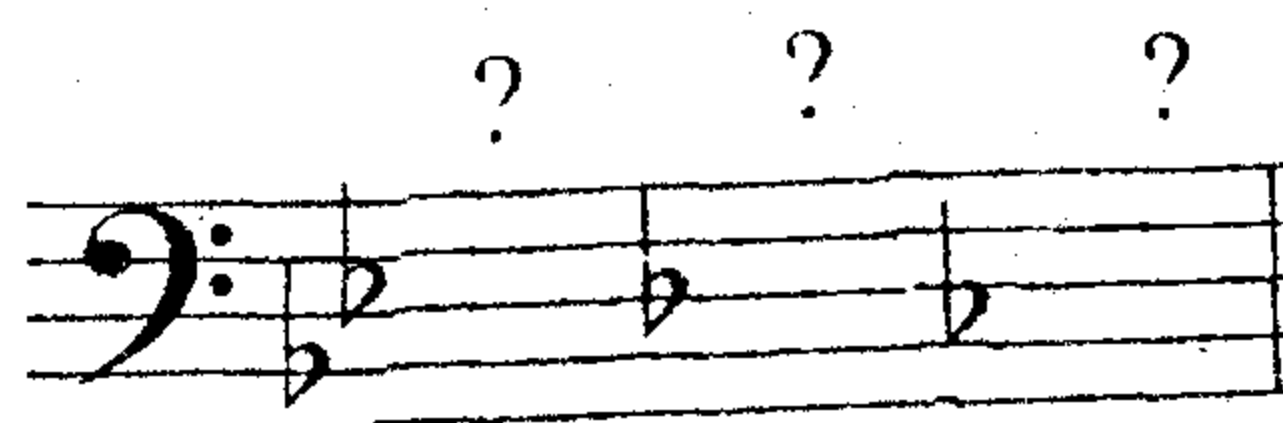
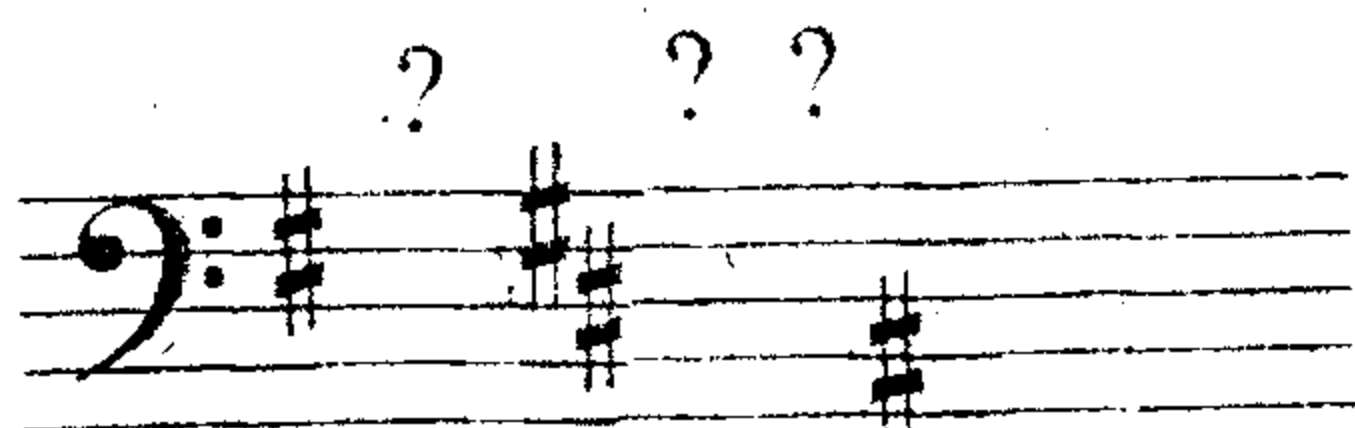
1. Визначити та підкреслити елементи нотного письма: гама, пауза, інтервал, акорд, ключі, лад, тональність, нота, діз, нотний стан.

2. Знак, що вказує на розташування нот на нотному стані, називається.....

Порядок знаків у гамах

3. Дописати пропущені знаки:

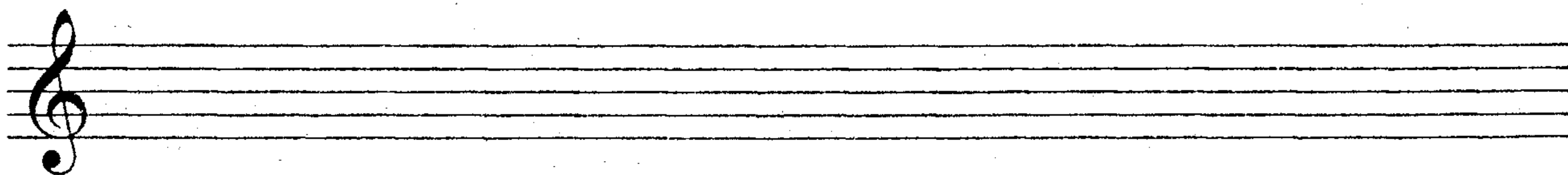
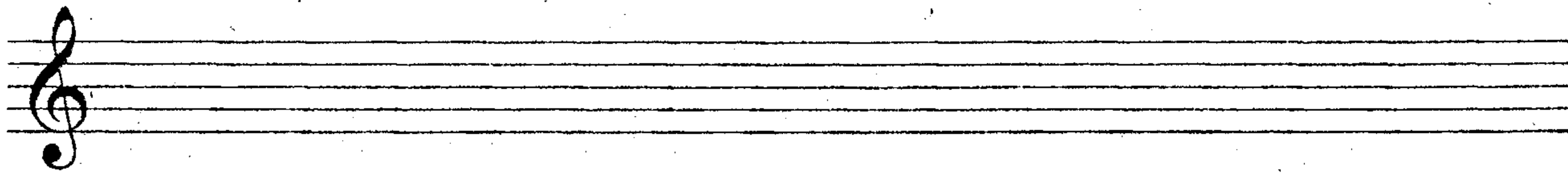
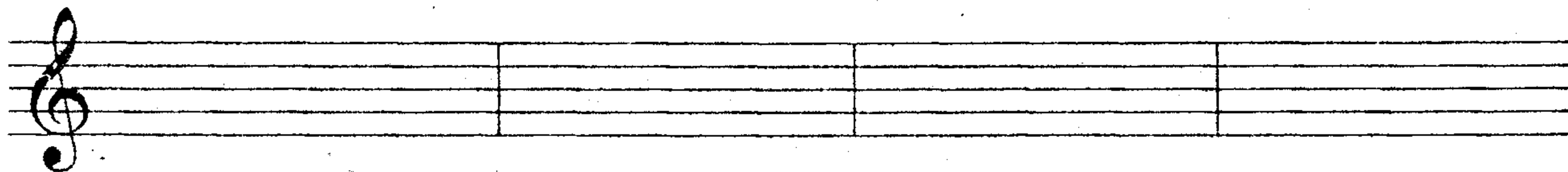

4. Як називається знак, що змінює висоту звука:

підвищує звук на півтону.....

понижує звук на півтону.....

скасовує дію цих знаків.....?

КЛЮЧОВІ ЗНАКИ В ТОНАЛЬНОСТЯХ

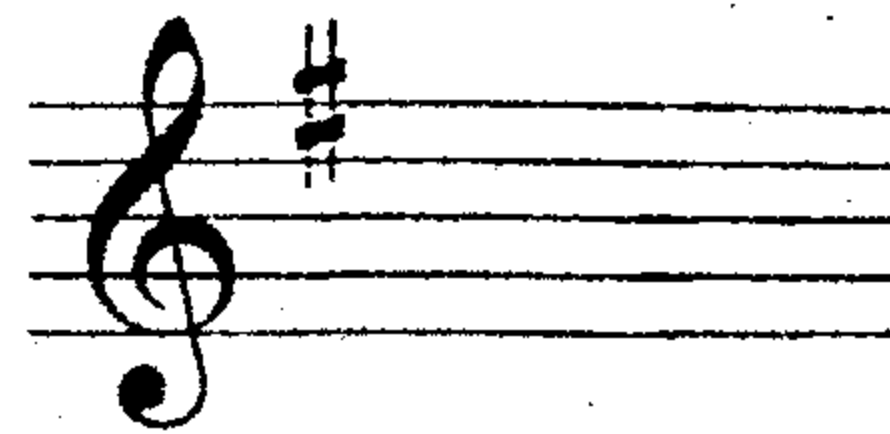
До мажор – ля мінор

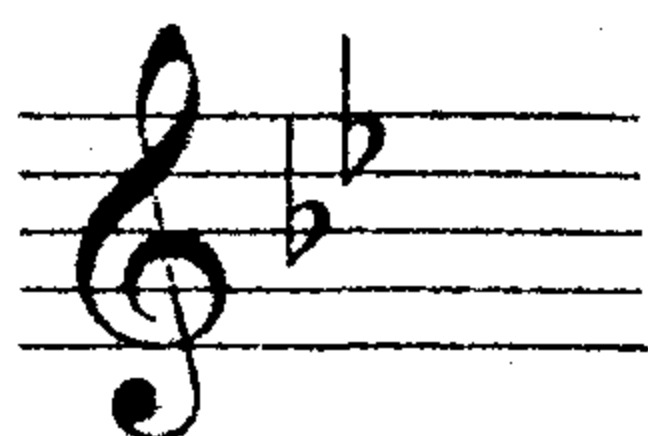
Фа мажор
Ре мінор

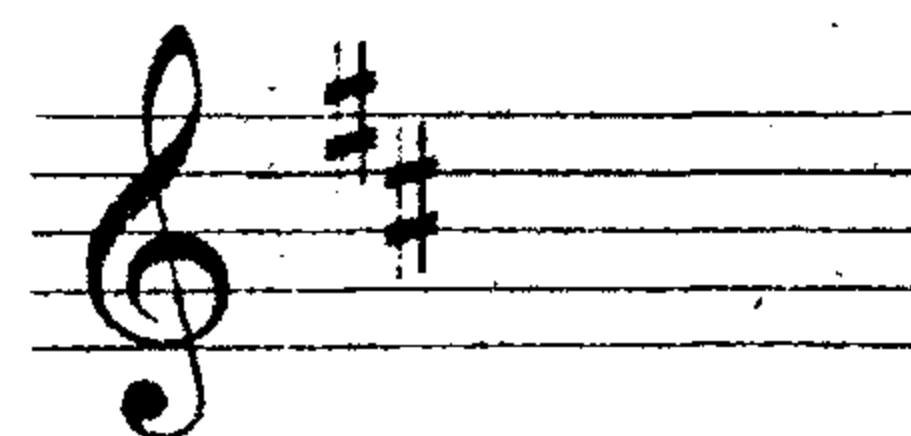
Соль мажор
Мі мінор

Сі-бемоль мажор
Соль мінор

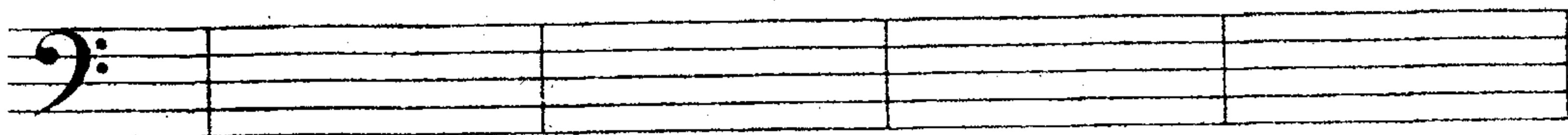

Ре мажор
Сі мінор

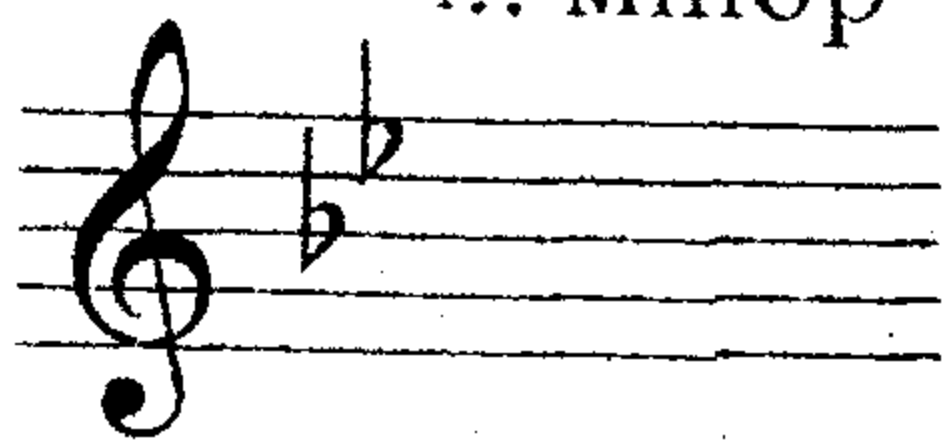
5. Записати ключові знаки в тональностях:

Соль мажор. Соль мінор. Ре мажор. Ре мінор. Сі-бемоль мажор

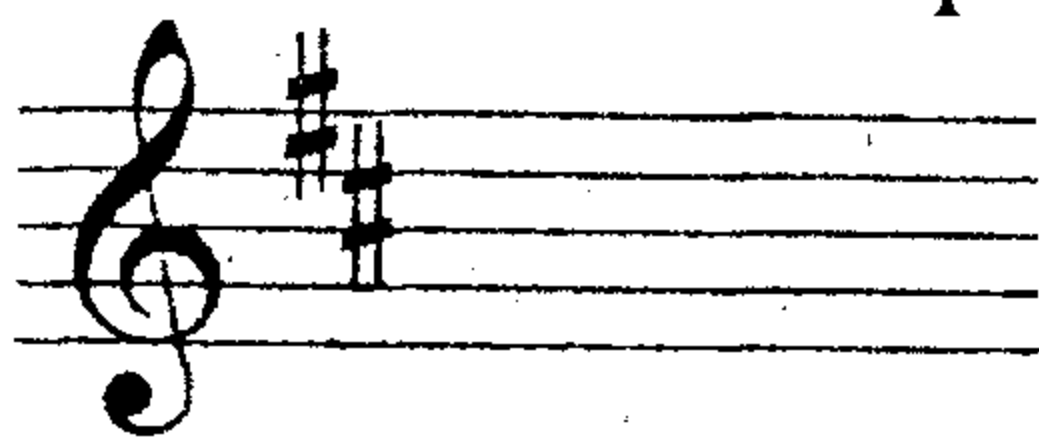

6. За ключовими знаками визначити тональності:

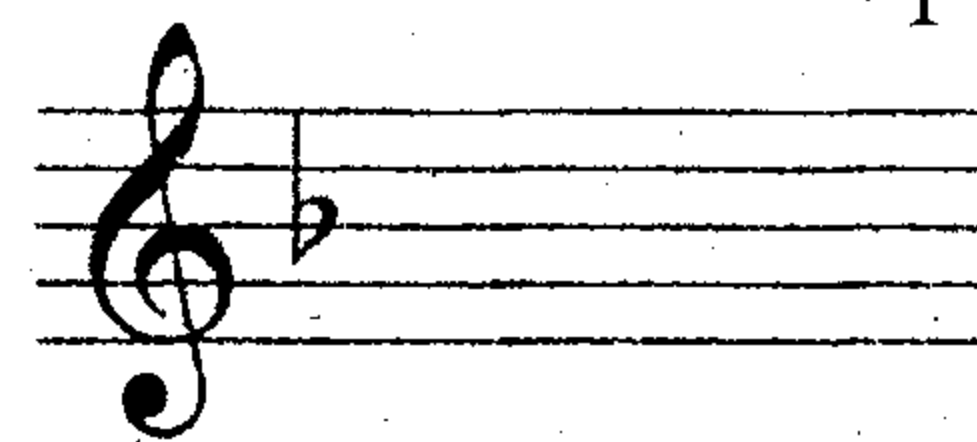
... мінор

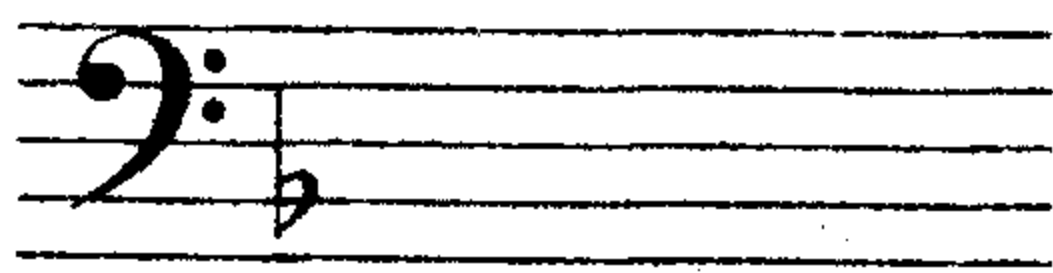
... мажор

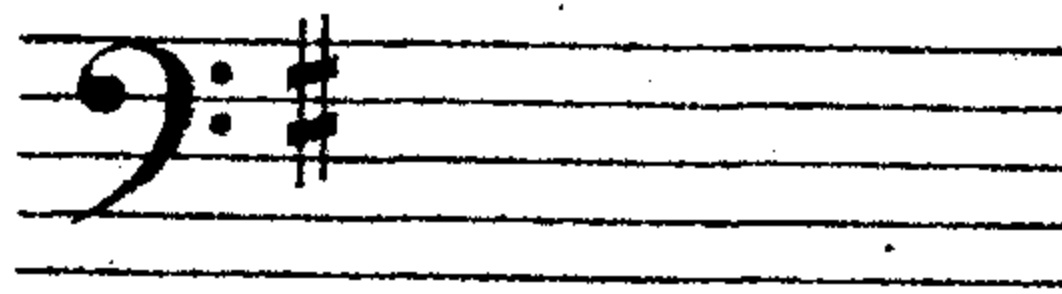
... мінор

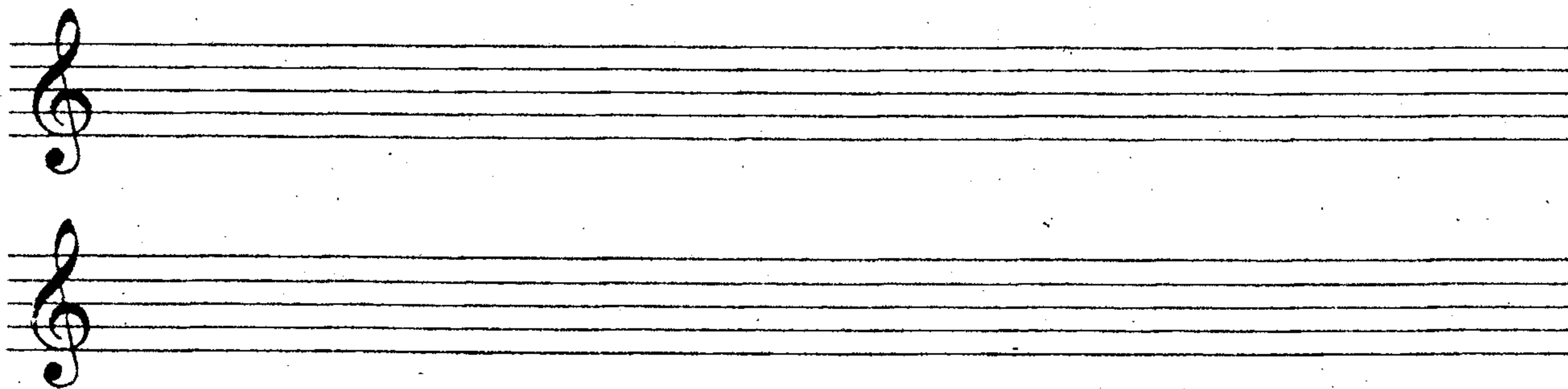
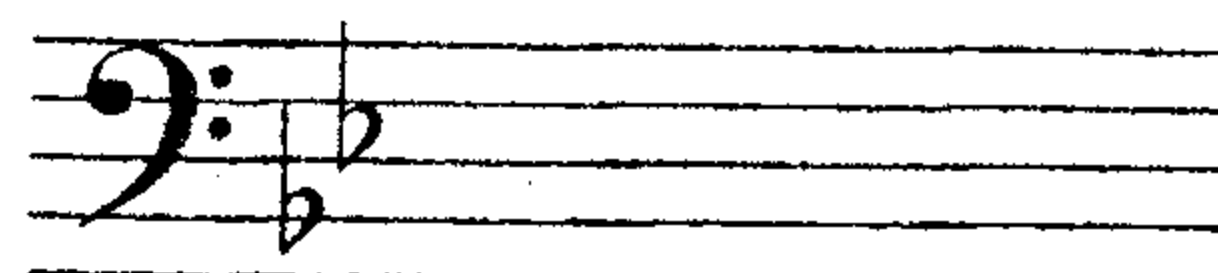
... мажор

... мінор

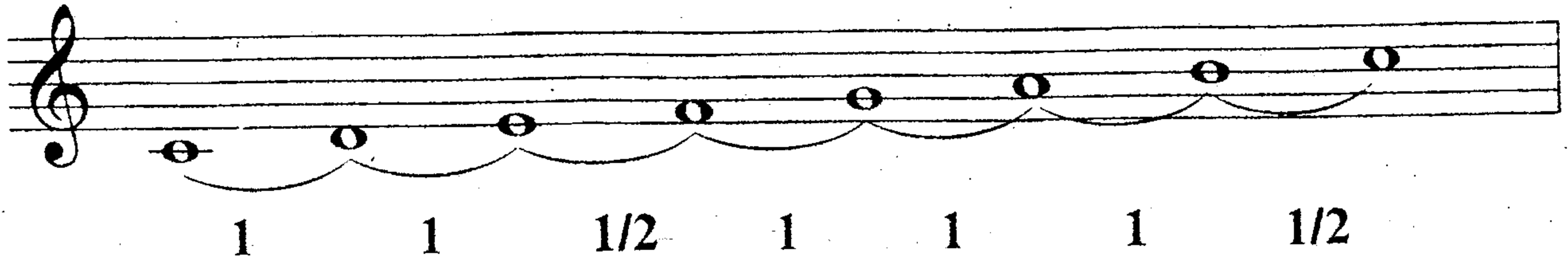

... мінор

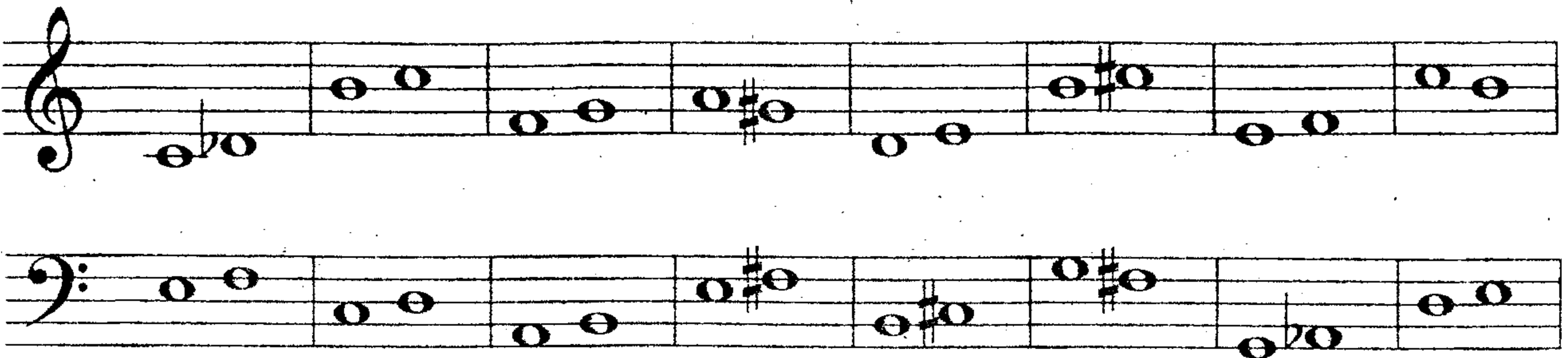

ПІВТОН І ТОН

Півтон – це найближча відстань між двома звуками.
Тон – це два півтони.

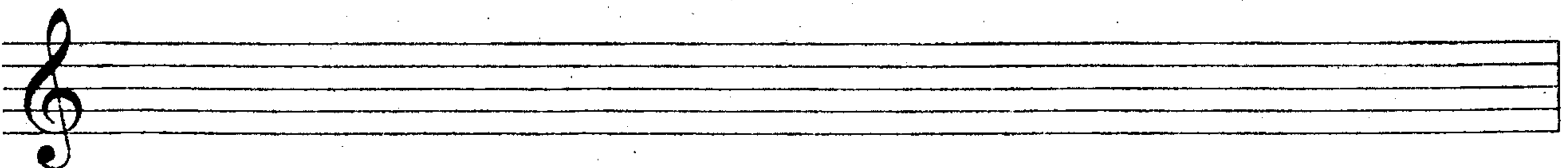
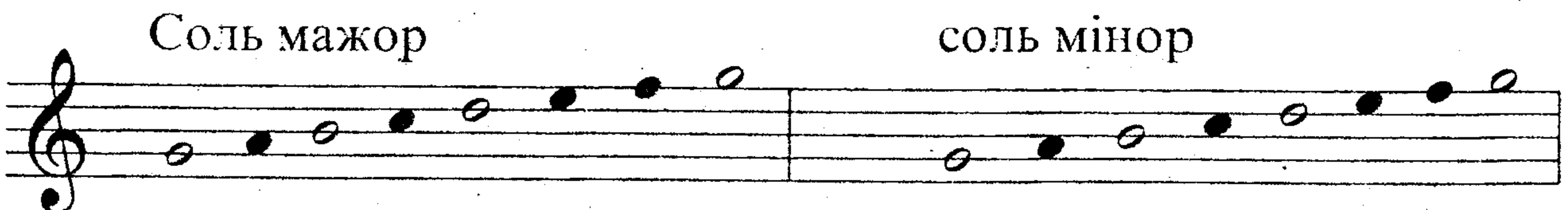

7. Визначити та підписати півтони і тони:

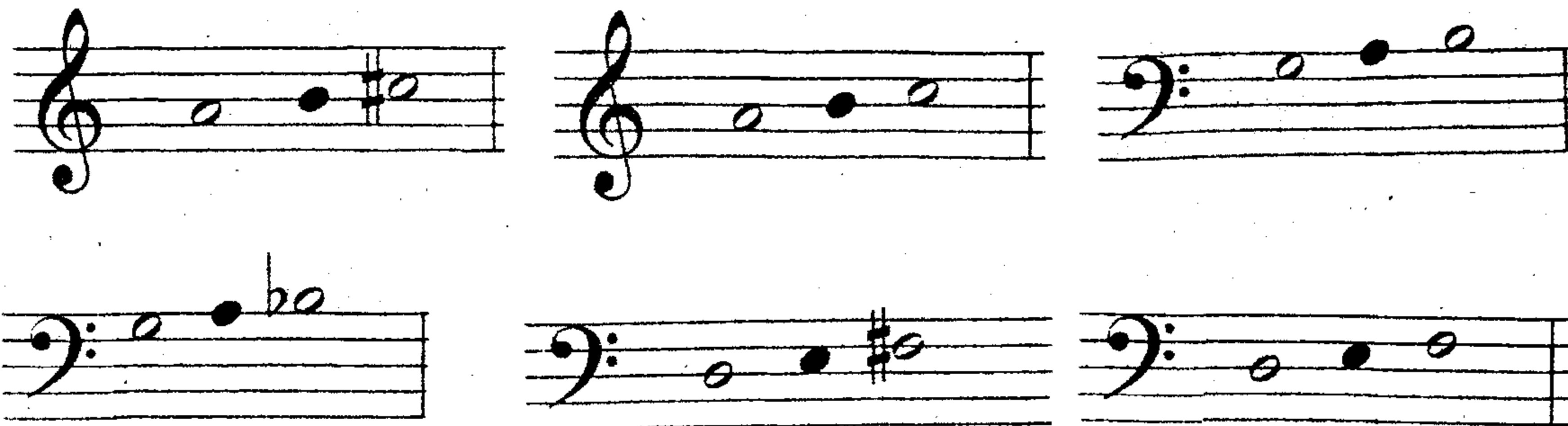

Будова мажорної гами: 1, 1, $\frac{1}{2}$, 1, 1, 1, $\frac{1}{2}$
Будова мінорної гами: 1, $\frac{1}{2}$, 1, 1, $\frac{1}{2}$, 1, 1

8. Проставити потрібні знаки альтерації в гамах:

9. За першими трьома ступенями визначити мажорну або мінорну гаму:

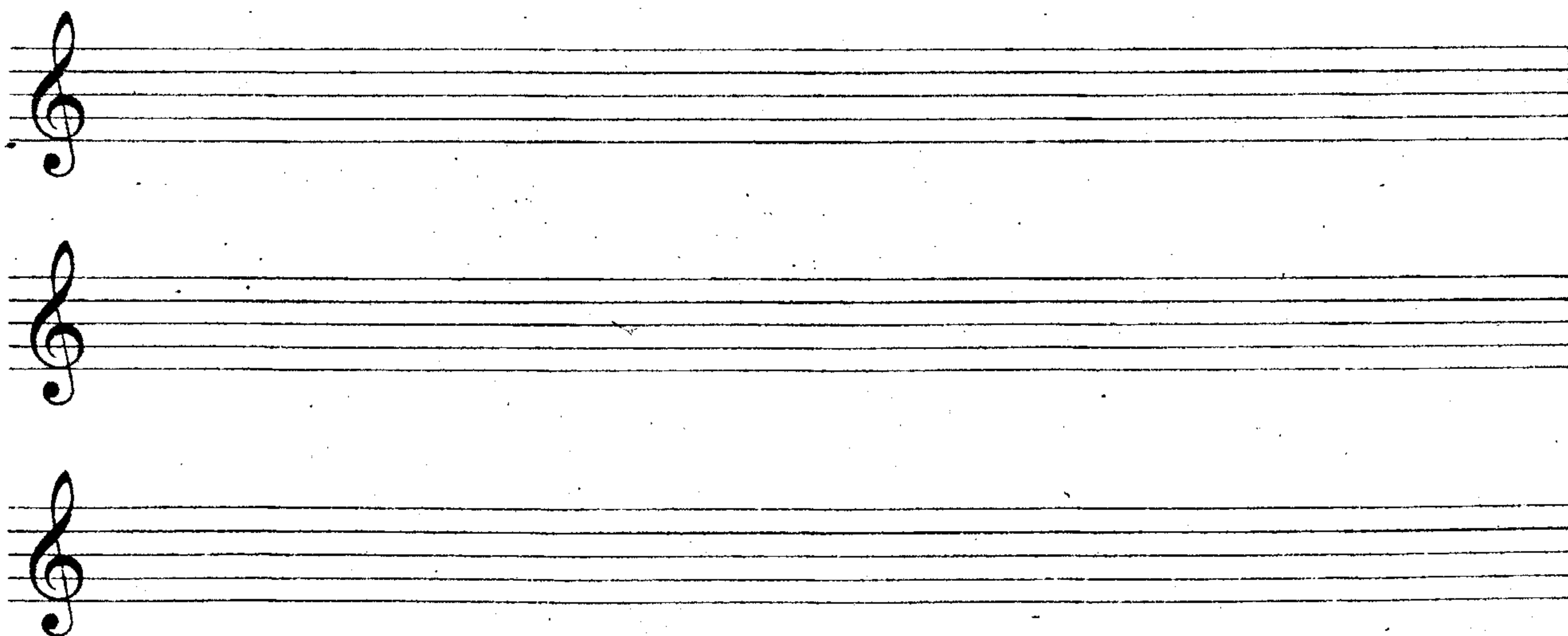
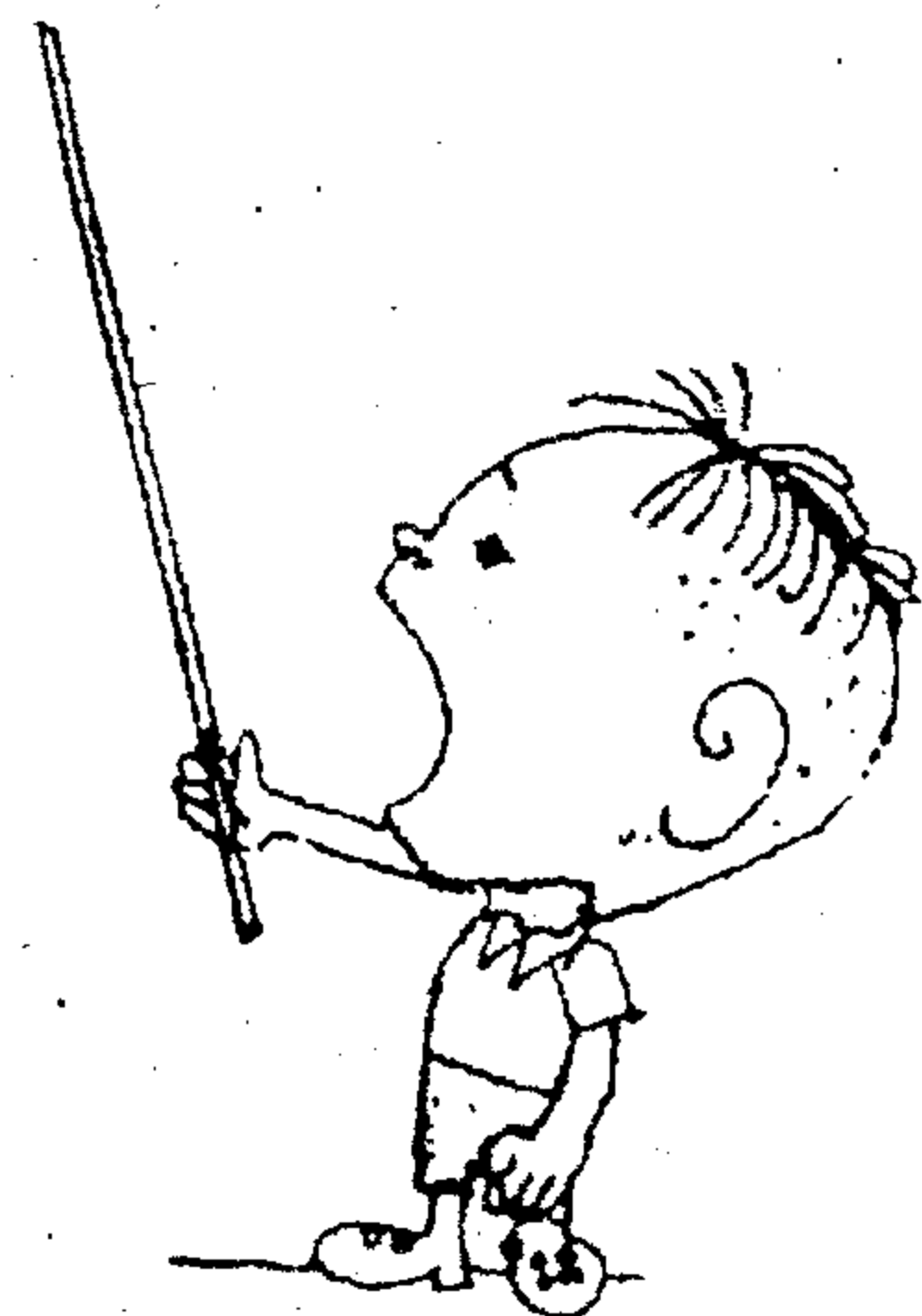

Паралельні тональності – це мажорні та мінорні тональності, які мають однакові ключові знаки, однакові звуки, але різні тоніки

10. Стрілками вказати паралельні тональності:

Мі мінор
Ре мажор
Фа мажор
Соль мінор
Ля мінор

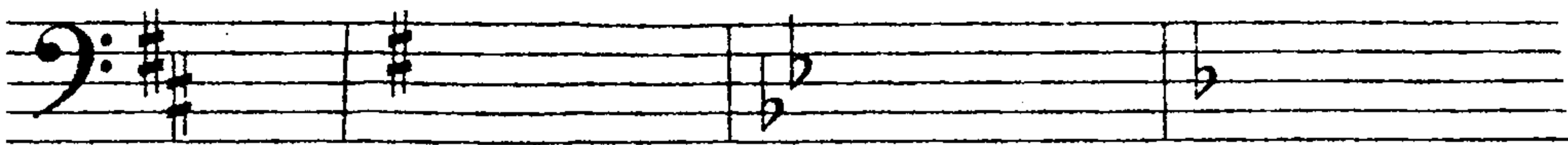
Сі-бемоль мажор
До мажор
Соль мажор
Сі мінор
Ре мінор

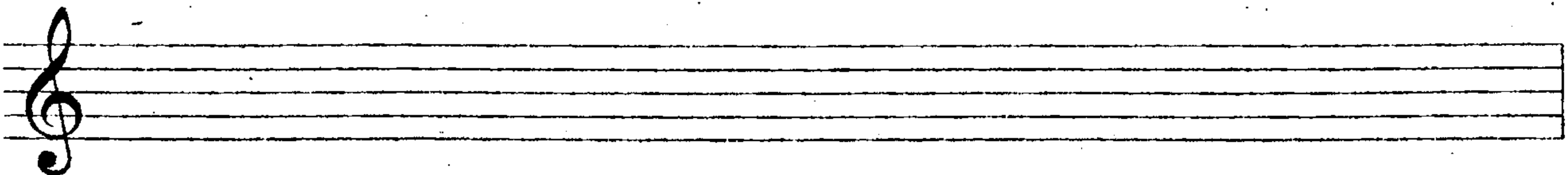
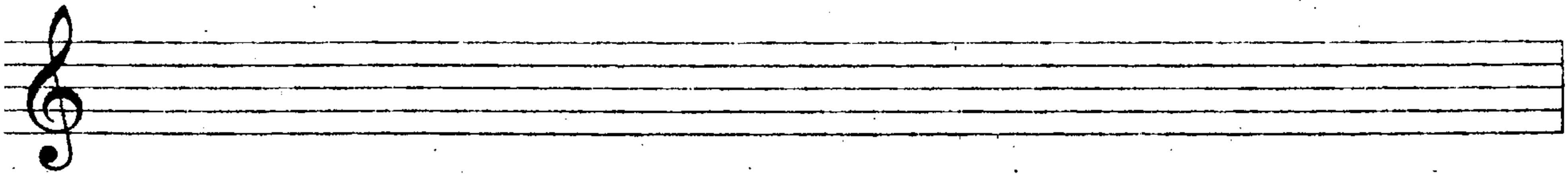
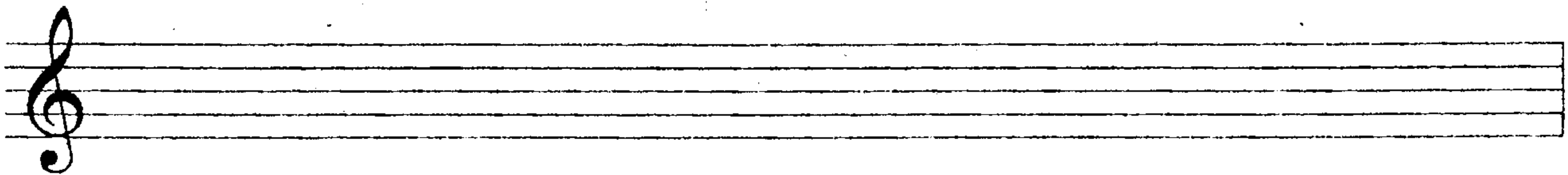
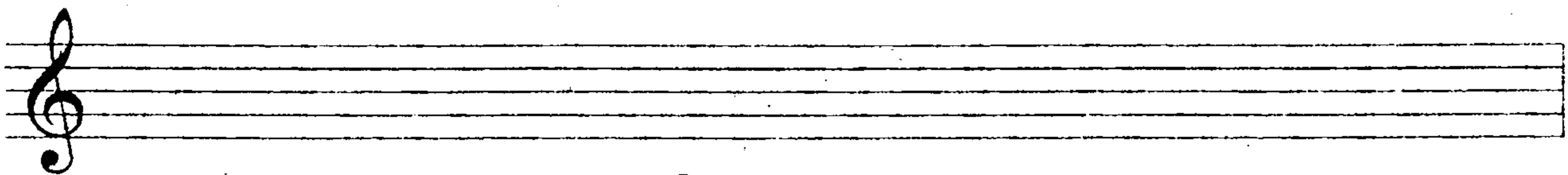
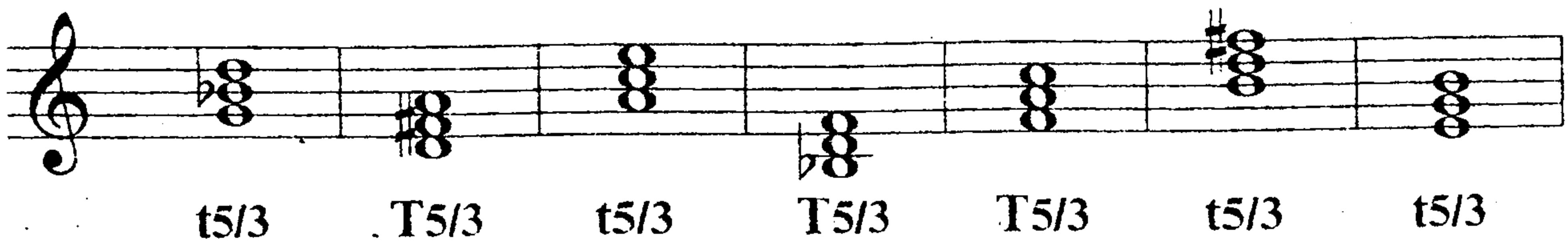
Тонічний тризвук – це акорд, розташований на стійких ступенях тональності: $T_{5/3}$, $t_{5/3}$

11. Записати тонічні тризвуки:

Ре мажор Мі мінор Сі-бемоль мажор Ре мінор

12. За тонічними тризвуками визначити тональності:

ВИДИ МІНОРНОГО ЛАДУ

Натуральний мінор – ступені співпадають з паралельним мажором.

Гармонічний мінор – підвищується VII ступінь.

Мелодичний мінор – під час руху в гору підвищуються VI і VII ступені, вниз – як натуральний вид.

13. Визначити гами та їх вид:

Exercise 13 consists of four musical staves. The first two staves are in treble clef and show a melodic line with notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. The third staff is in treble clef and shows a melodic line with notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5. The fourth staff is in bass clef and shows a melodic line with notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

14. Записати гармонічний та мелодичний вид вивчених мінорних гам:

Мі мінор

Musical notation for Mi minor scale. The staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#).

сі мінор

Musical notation for si minor scale. The staff is in treble clef with a key signature of two sharps (F#, C#).

ре мінор

Musical notation for re minor scale. The staff is in treble clef with a key signature of one flat (Bb).

соль мінор

Musical notation for sol minor scale. The staff is in treble clef with a key signature of two flats (Bb, Eb).

ЛАД. ТОНАЛЬНІСТЬ. ГАМА

Лад – стійкі та нестійкі ступені ладять між собою.
Лад складається з семи ступенів

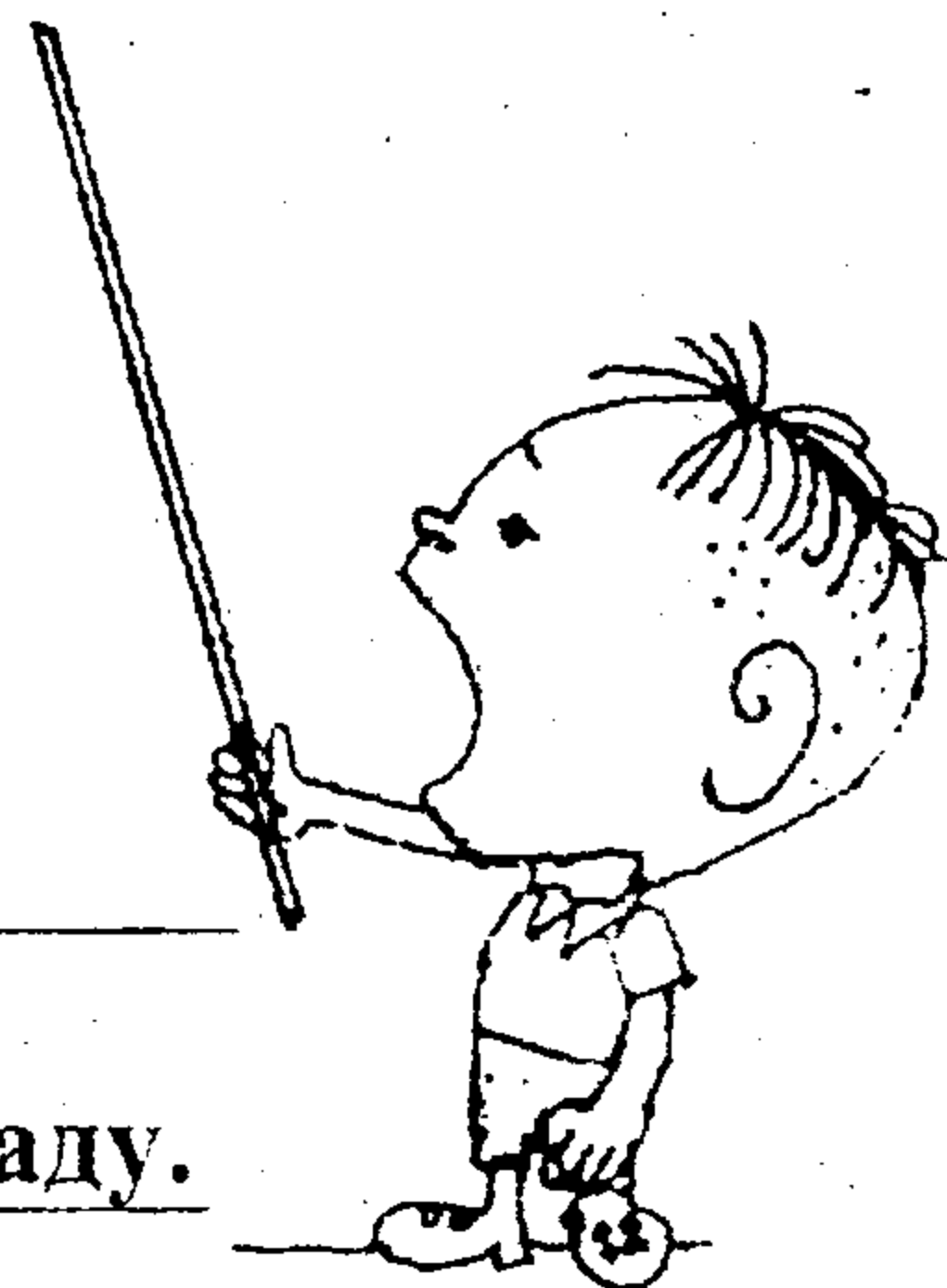
Стойкі ступені.....

Нестійкі ступені.....

Нестійкі ступені переходять у стійкі:

VII в ..., II в ..., IV в ..., VI в ...

Тональність – це висотне положення ладу. Назва тональності складається з назви тоніки і назви ладу.

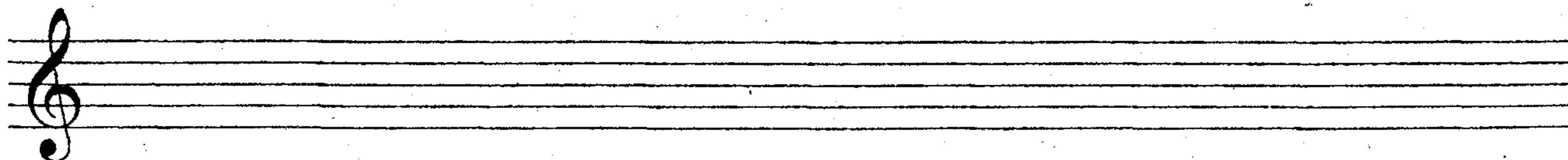
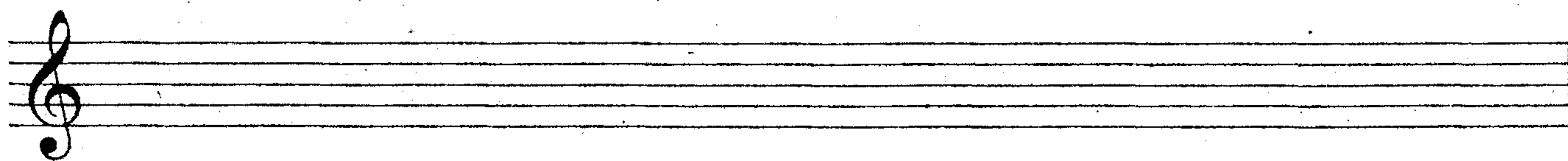
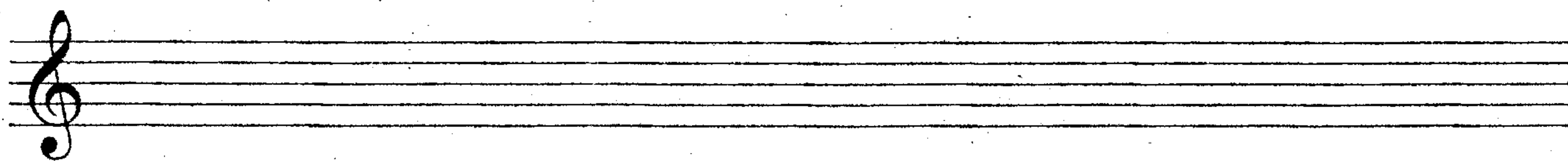

Соль ...

мажор ...

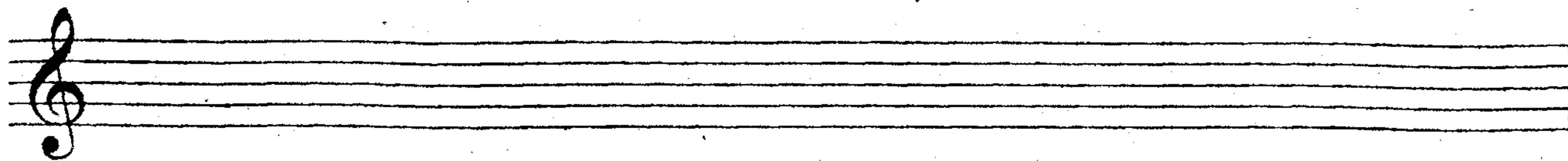
Гама – це висхідна або низхідна послідовність ступенів тональності від тоніки до тоніки

Тоніка ... ступінь гама

МАЖОРНІ ТОНАЛЬНОСТІ

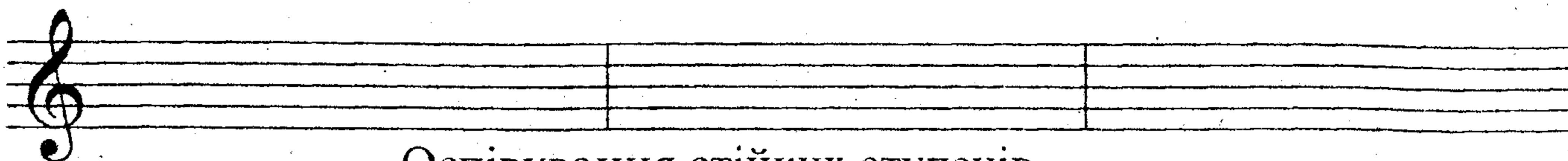
До мажор

Стійкі ступені

Нестійкі ступені

Увідні ступені

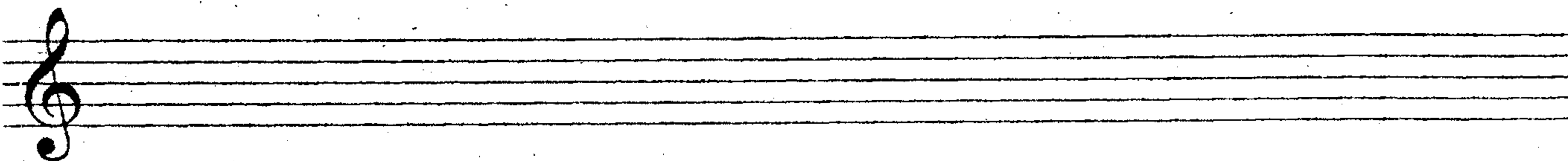

Оспівування стійких ступенів

T5/3

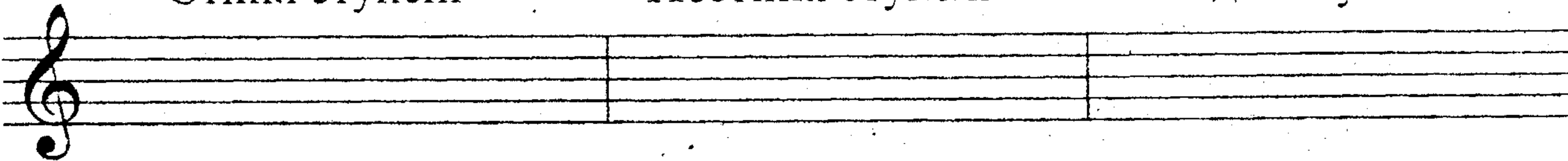
Соль мажор

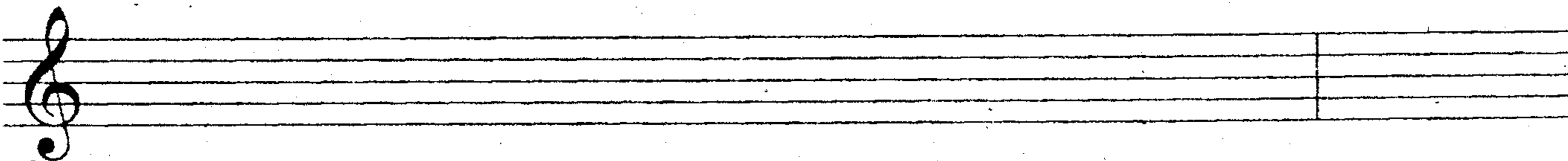
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

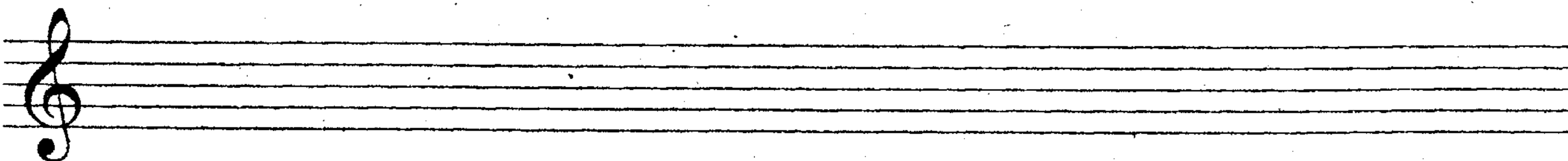
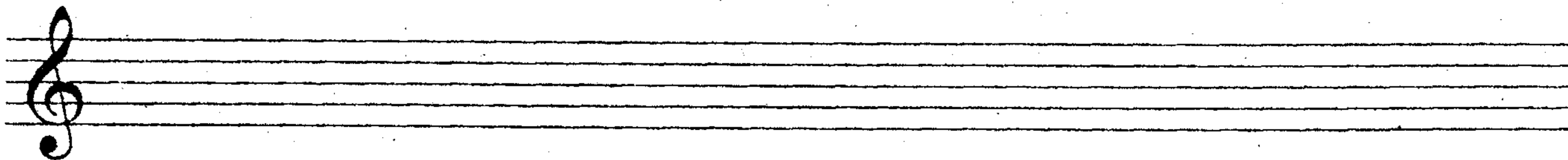
Увідні ступені

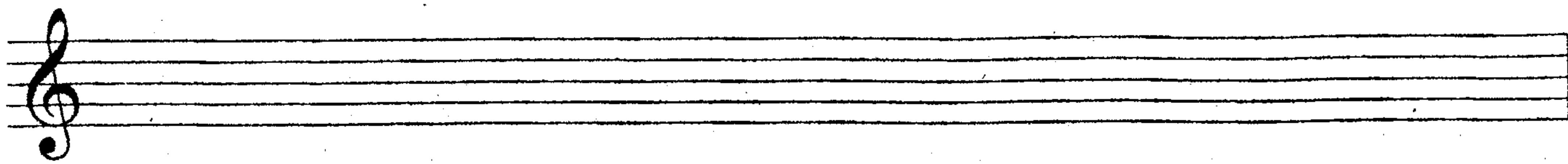
Оспівування стійких ступенів

T5/3

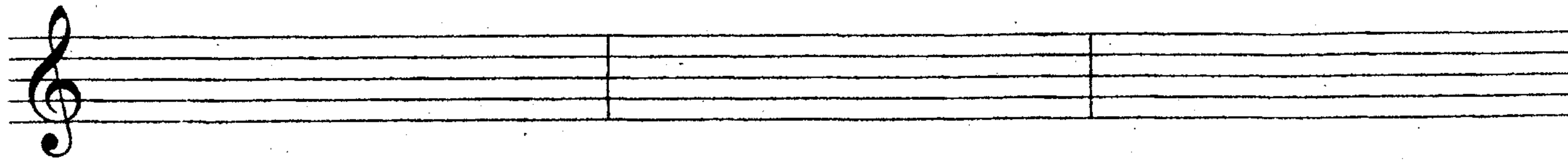
Ре мажор

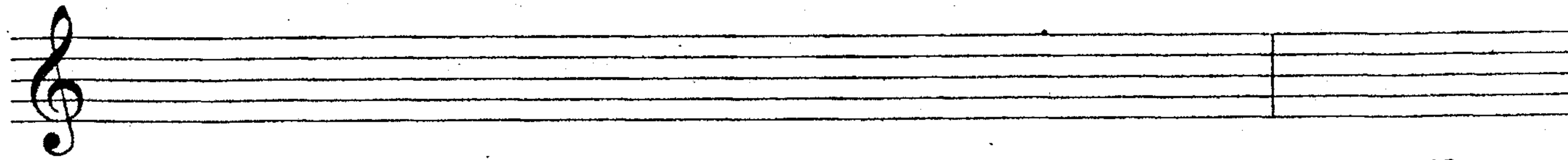
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

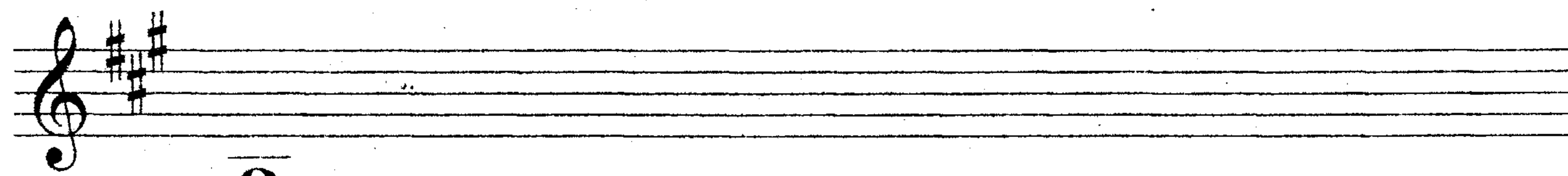
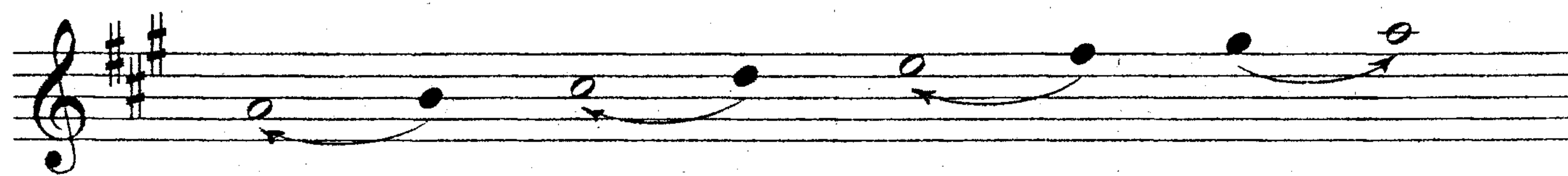
Увідні ступені

Оспівування стійких ступенів

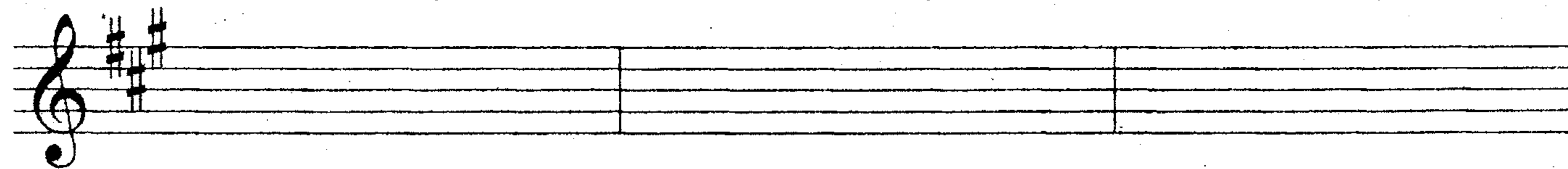
T5/3

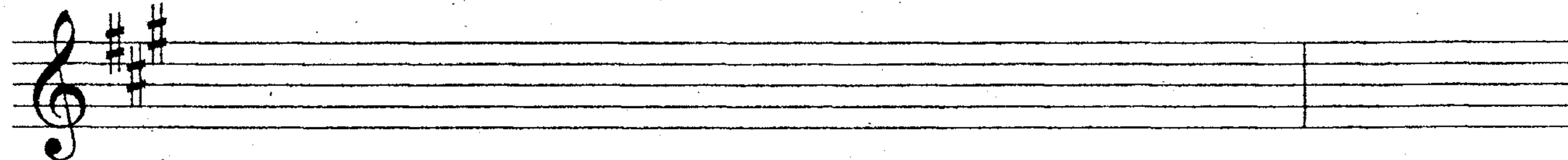
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

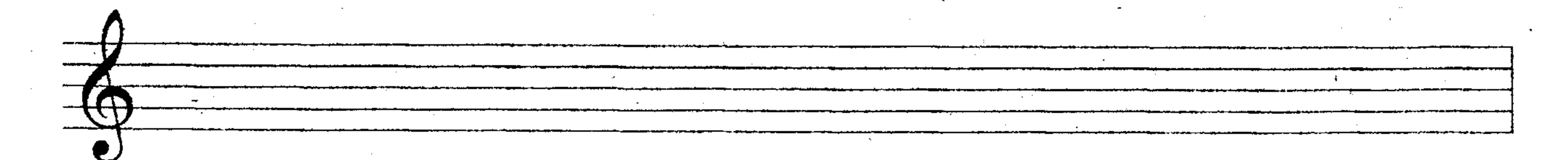
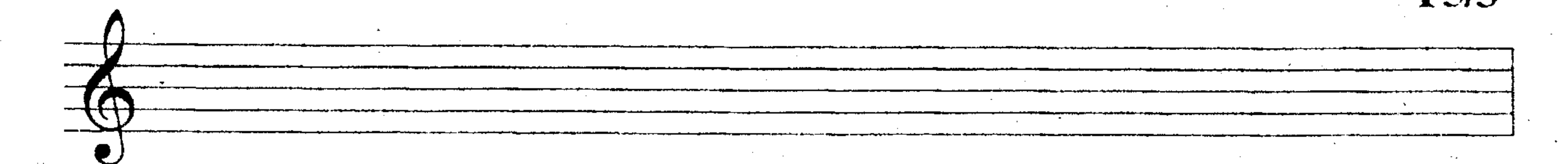
Увідні ступені

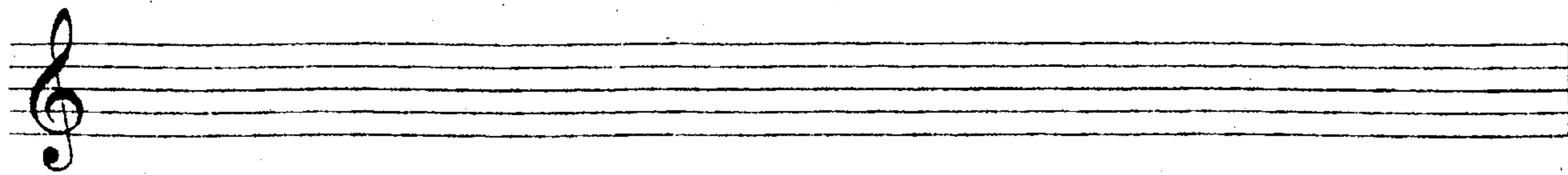
Оспівування стійких ступенів

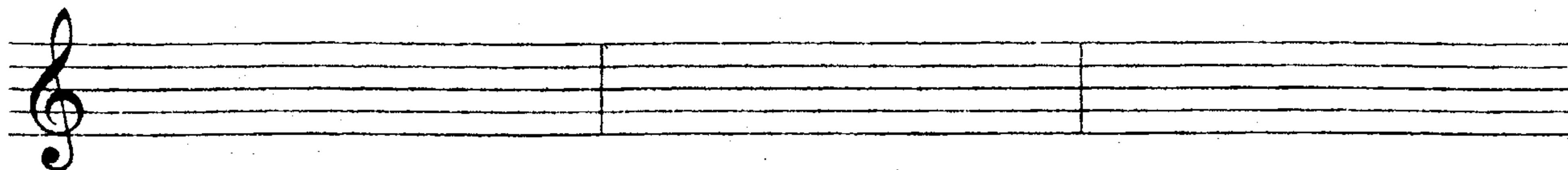
T5/3

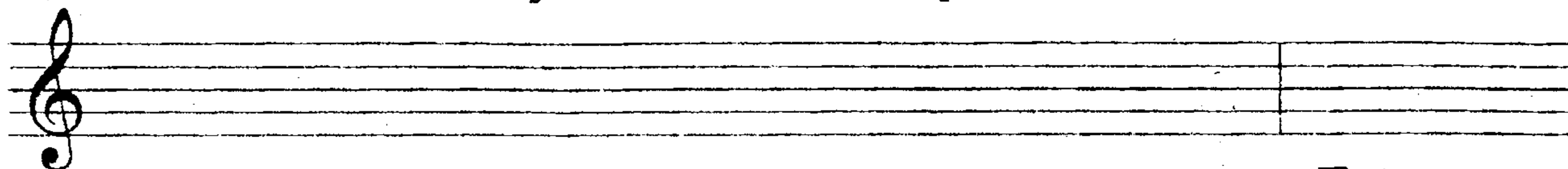
Фа мажор

Стійкі ступені Нестійкі ступені Увідні ступені

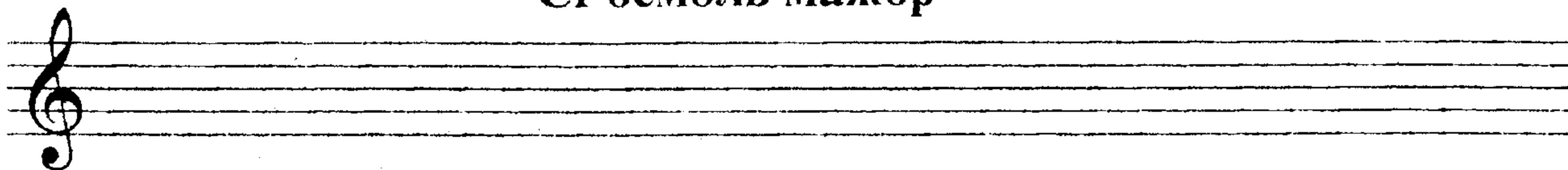

Оспівування стійких ступенів

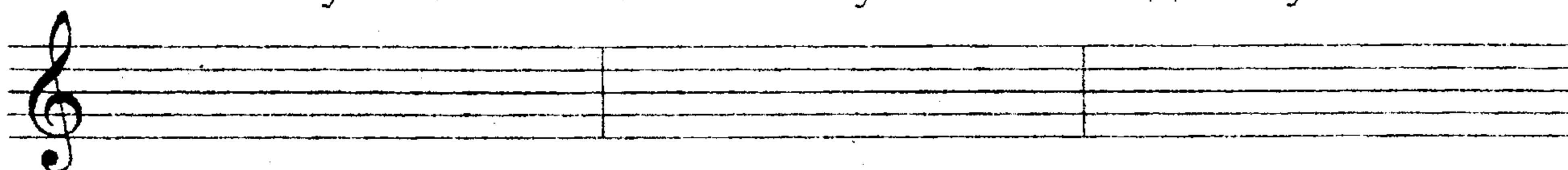

T5/3

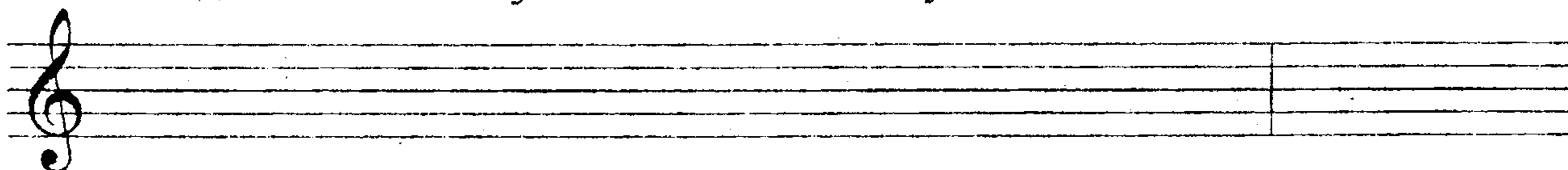
Сі-бемоль мажор

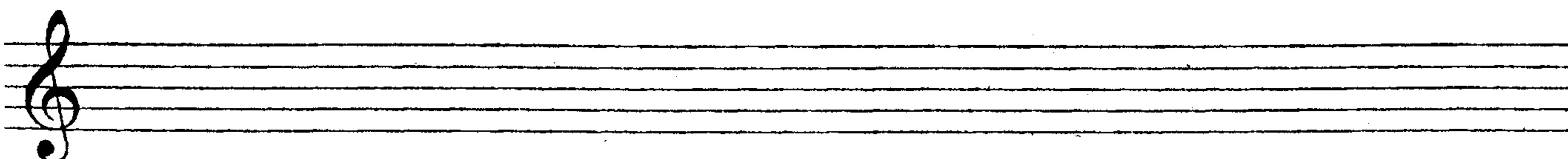
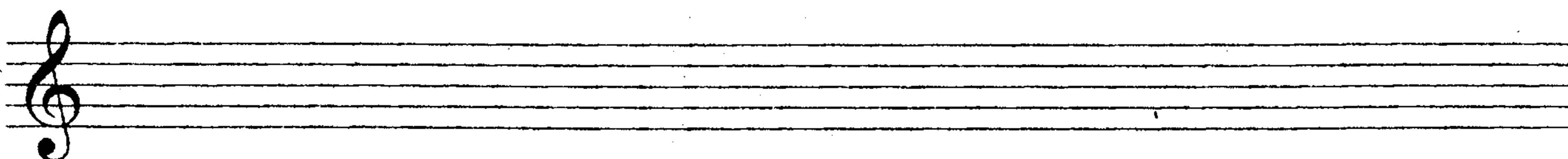
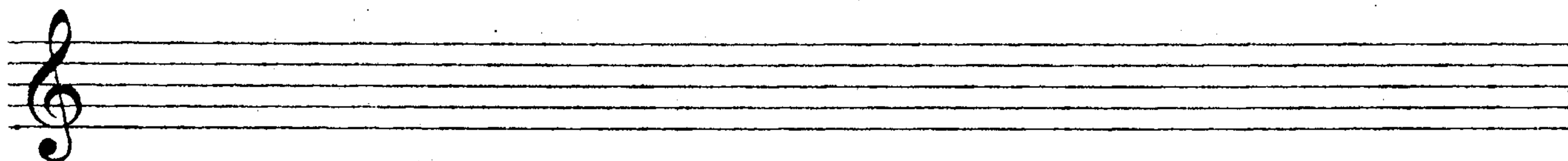
Стійкі ступені Нестійкі ступені Увідні ступені

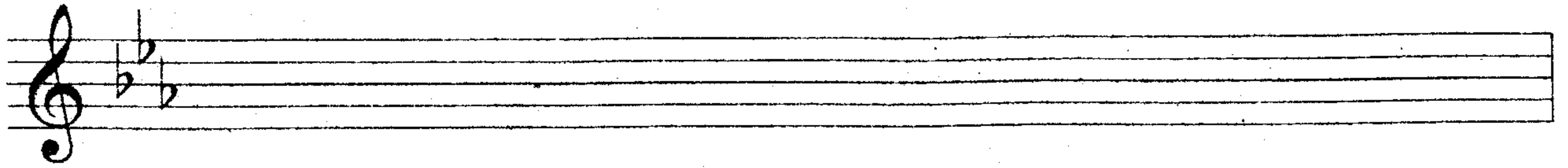
Оспівування стійких ступенів

T5/3

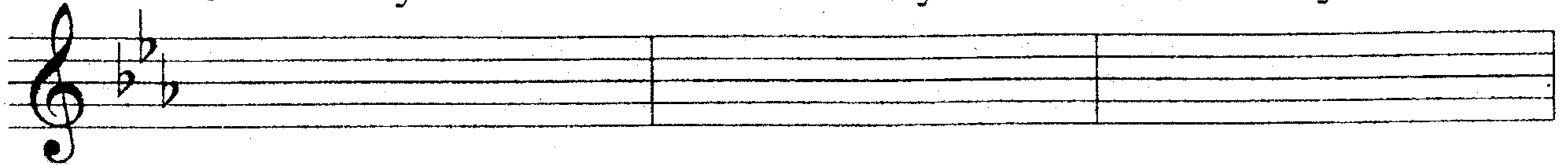
Мі-бемоль мажор

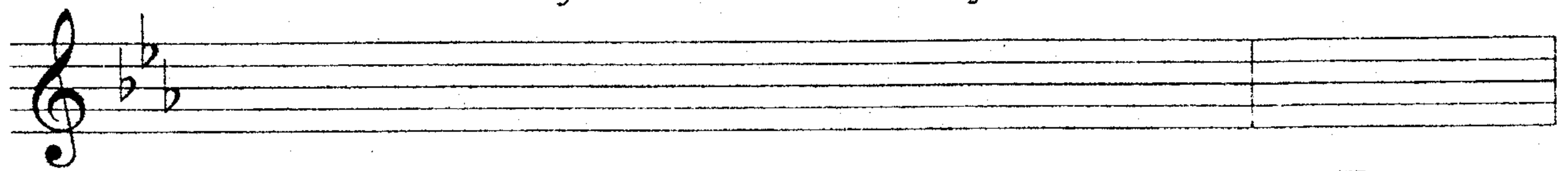
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

Увідні ступені

Оспівування стійких ступенів

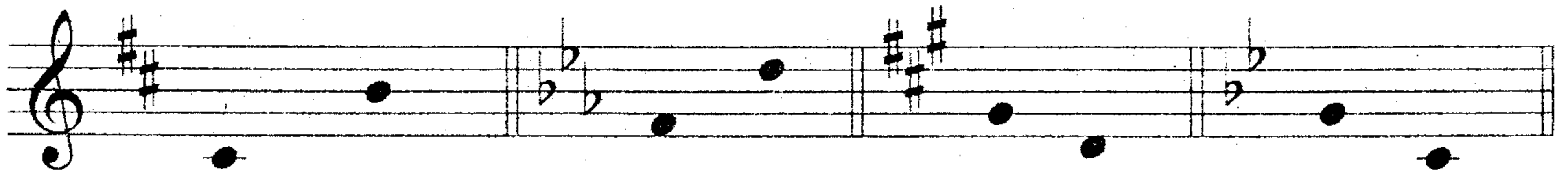
T5/3

1. Підписати цифрами ступені та розв'язати в поданих тональностях:

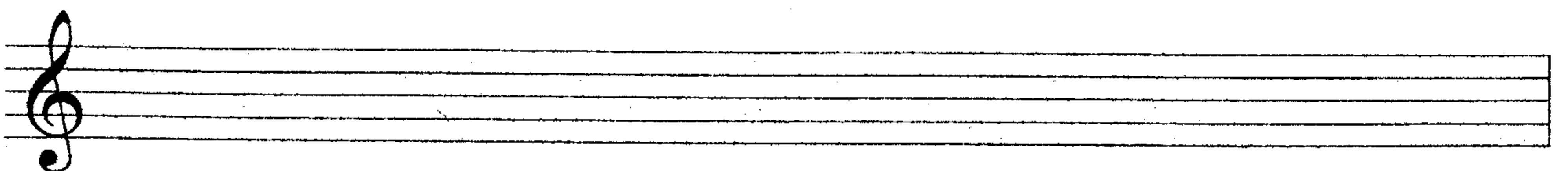
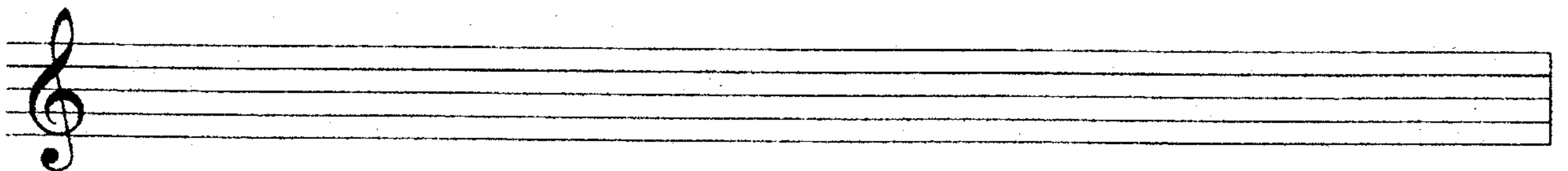
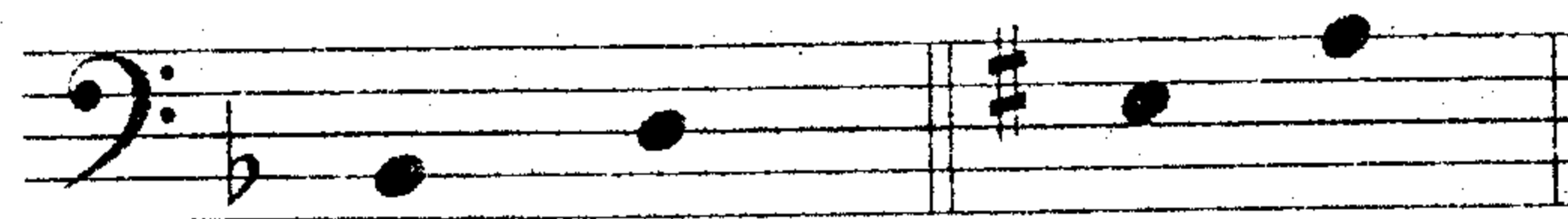
Ре мажор

Мі-бемоль мажор

Ля мажор Сі-бемоль мажор

Фа мажор Соль мажор

2. Визначити мажорні тональності за поданими ступенями

... мажор ... мажор ... мажор ... мажор

III VI VII IV V VII III IV

... мажор ... мажор ... мажор

IV VI IV V VII II

3. Записати знаки альтерації біля нот у тональностях:

Ля мажор

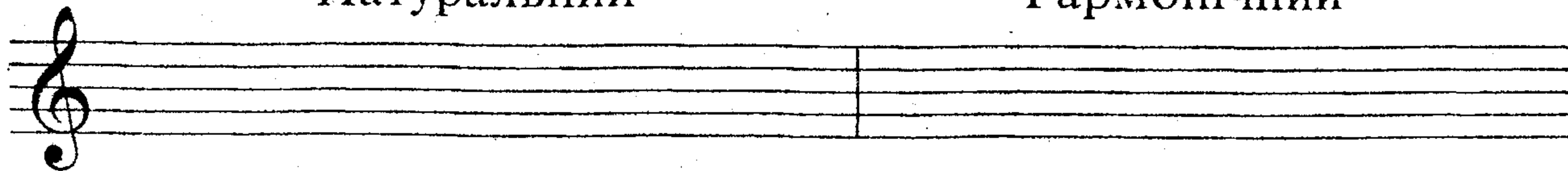
Мі-бемоль мажор

МІНОРНІ ТОНАЛЬНОСТІ

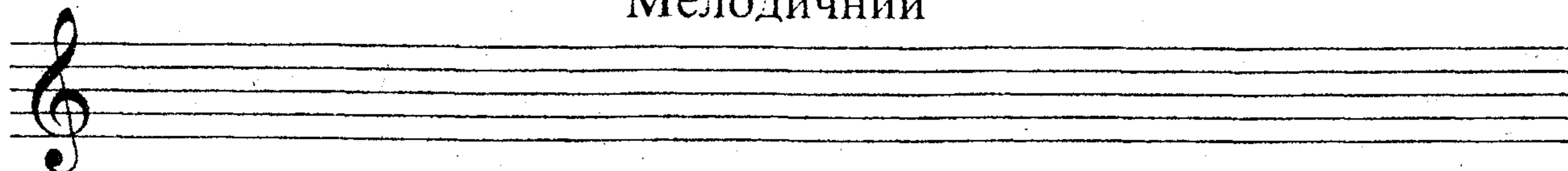
Ля мінор

Натуральний

Гармонічний

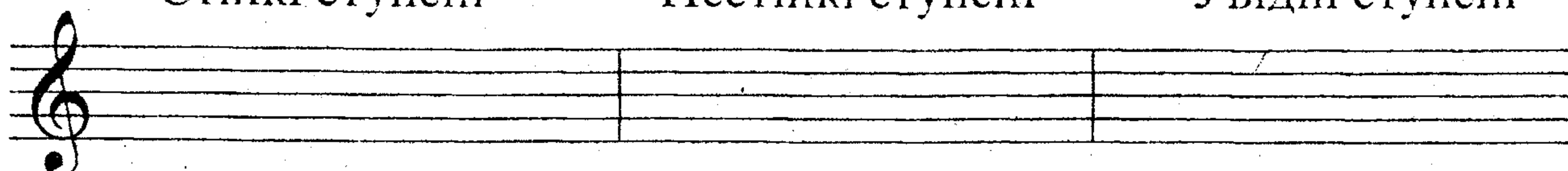
Мелодичний

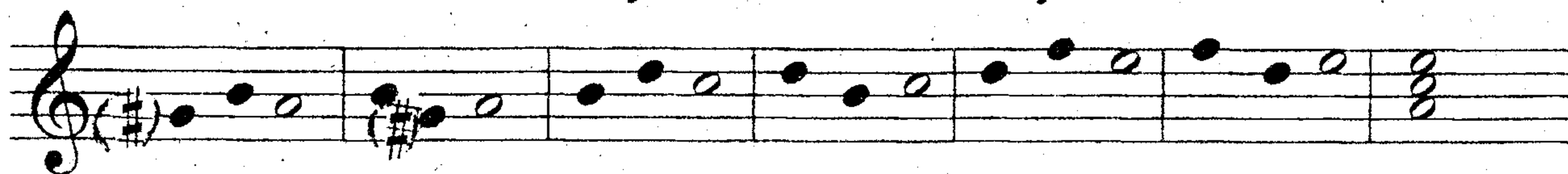
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

Увідні ступені

Оспівування стійких ступенів

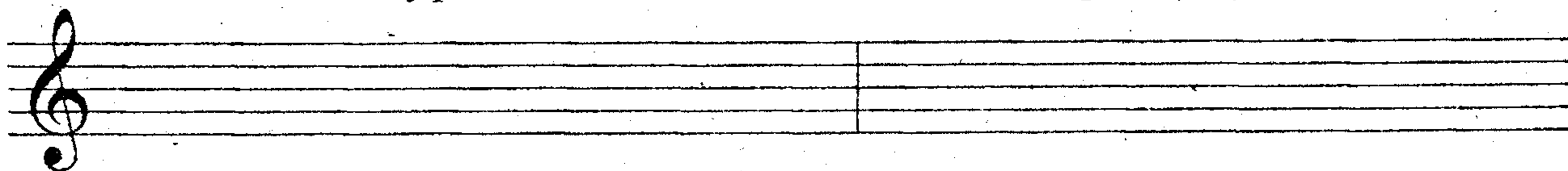

t5/3

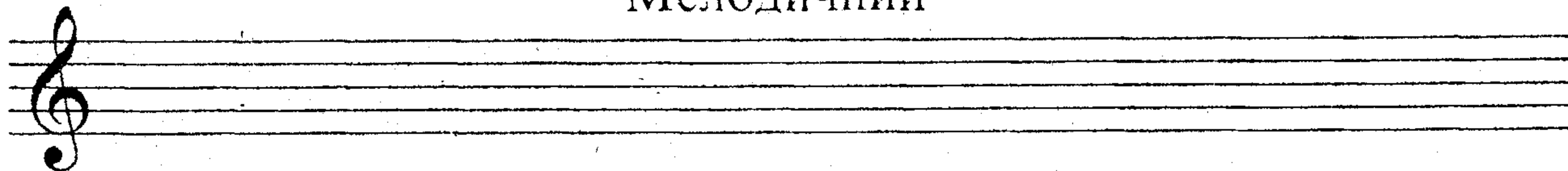
Мі мінор

Натуральний

Гармонічний

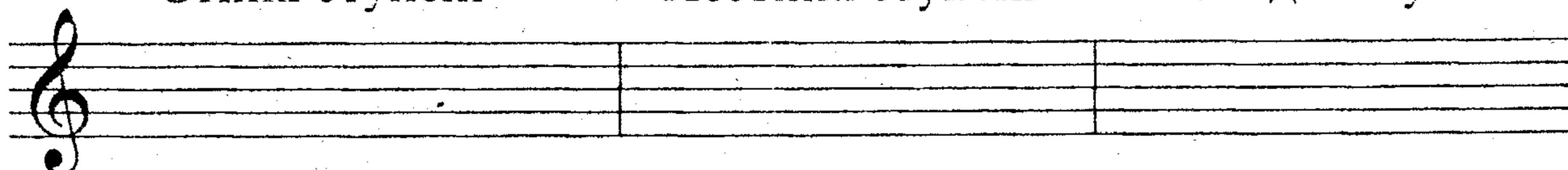
Мелодичний

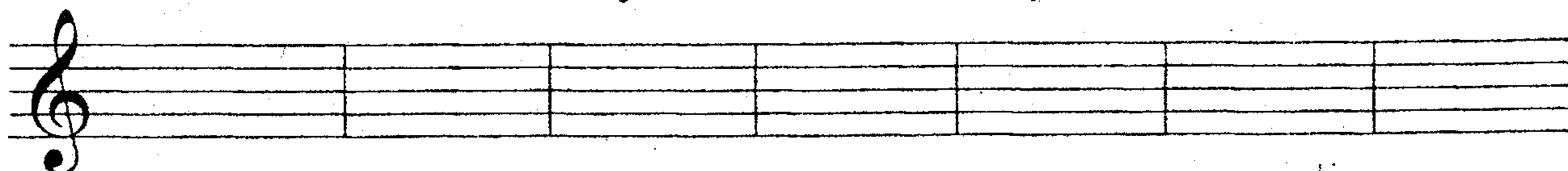
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

Увідні ступені

Оспівування стійких ступенів

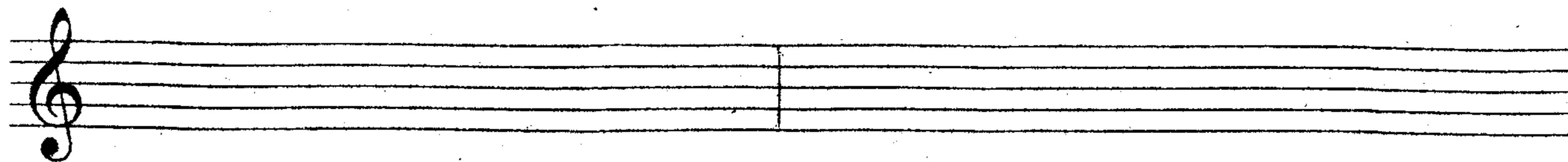

t5/3

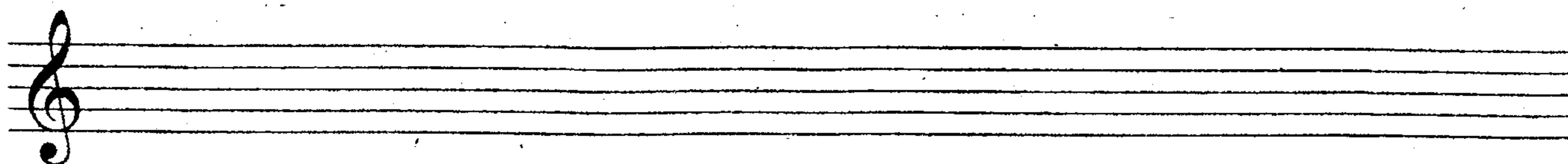
Сі мінор

Натуральний

Гармонічний

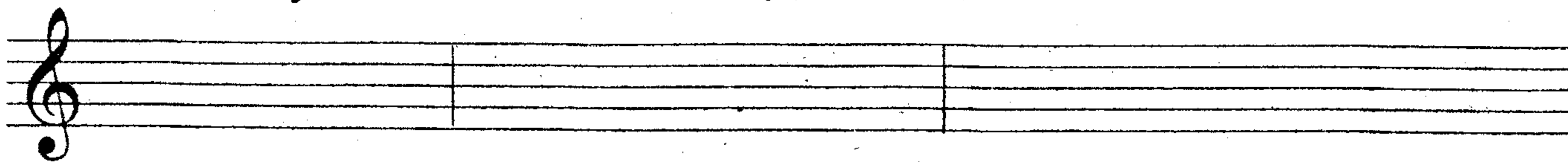
Мелодичний

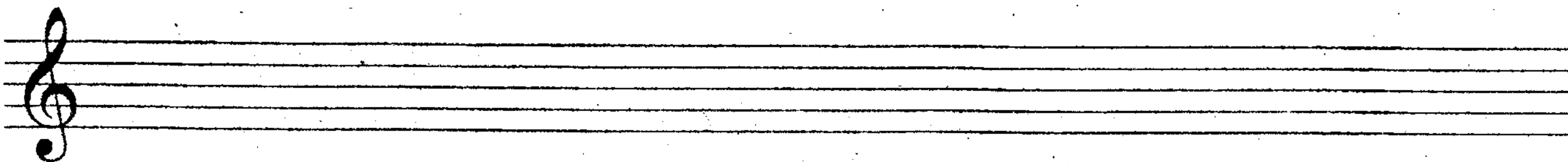
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

Увідні ступені

Оспівування стійких ступенів

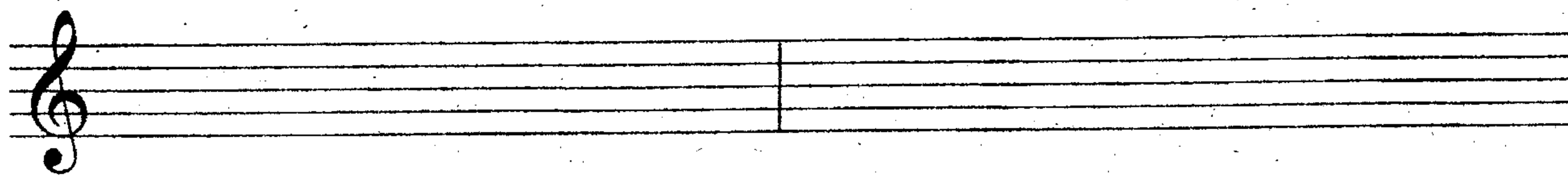

t_{5/3}

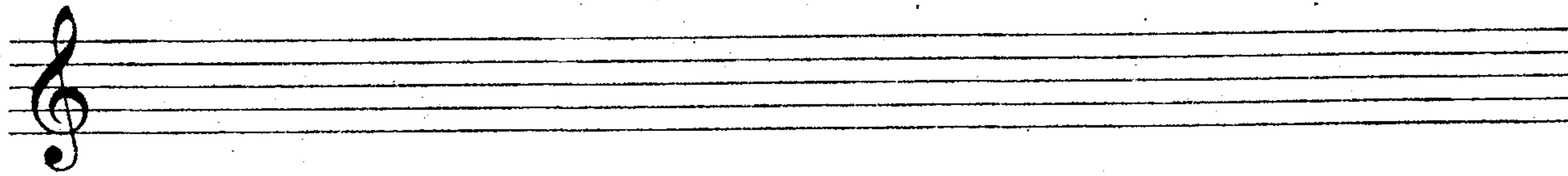
Фа-дієз мінор

Натуральний

Гармонічний

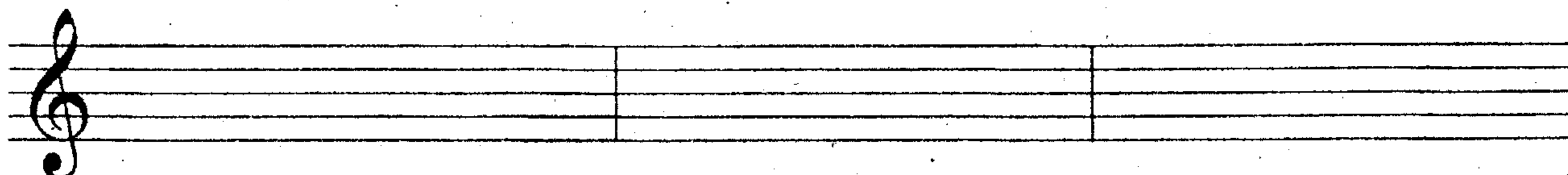
мелодичний

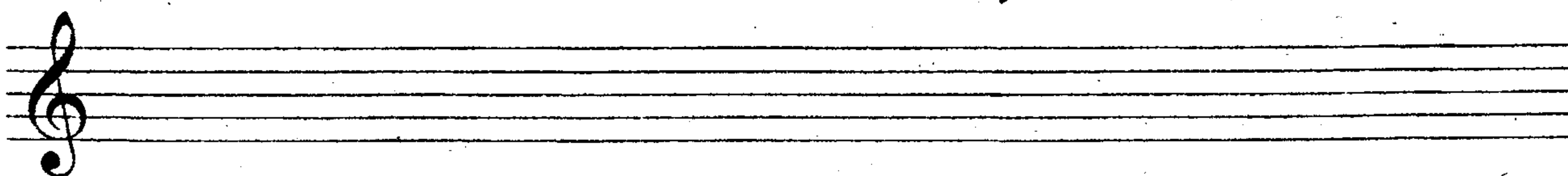
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

Увідні ступені

Оспівування стійких ступенів

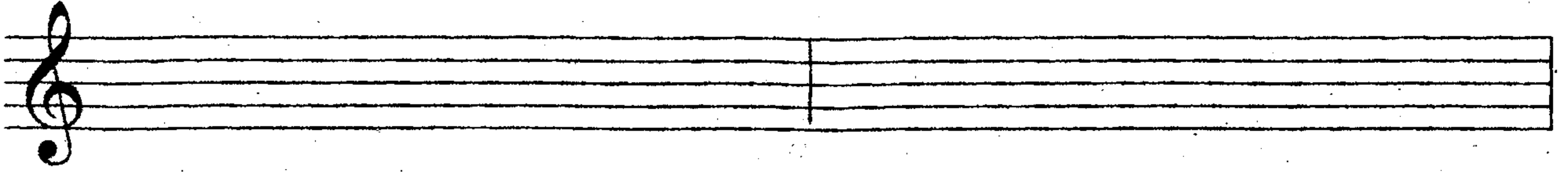

t_{5/3}

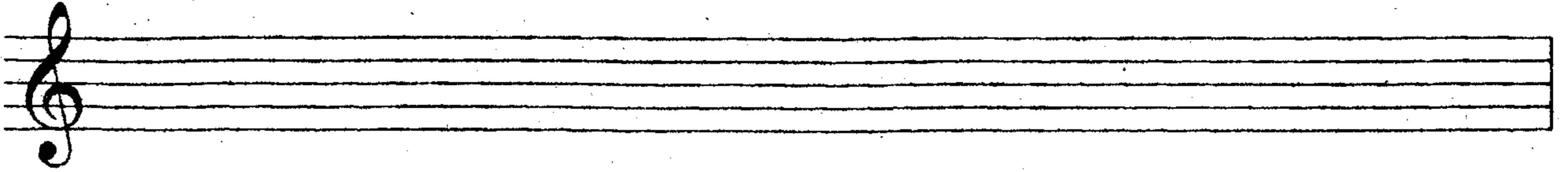
Ре мінор

Натуральний

Гармонічний

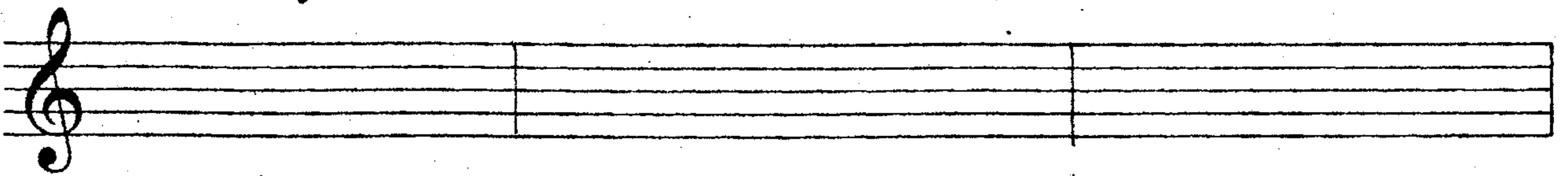
мелодичний

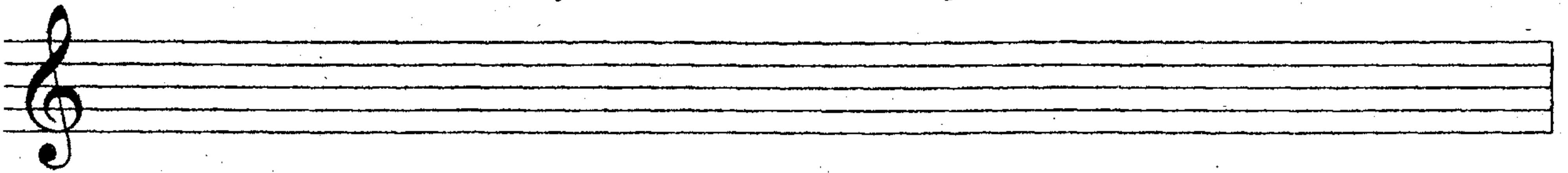
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

Увідні ступені

Оспівування стійких ступенів

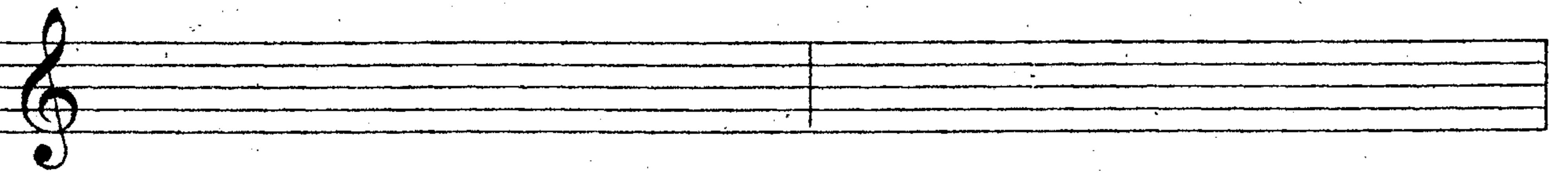

t5/3

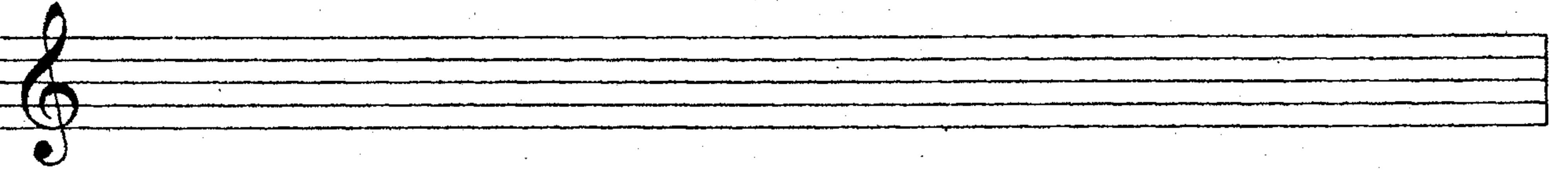
Соль мінор

Натуральний

Гармонічний

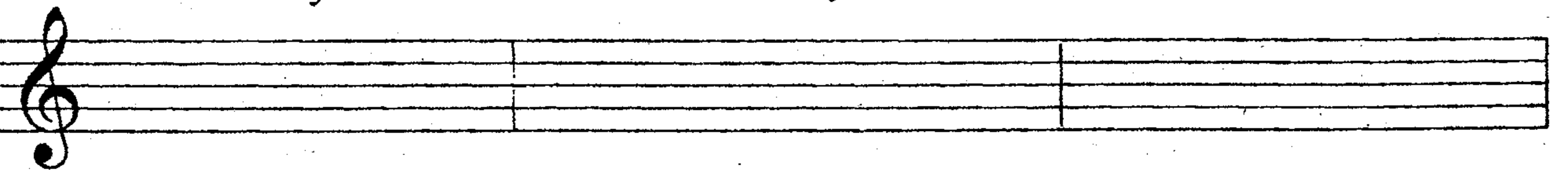
мелодичний

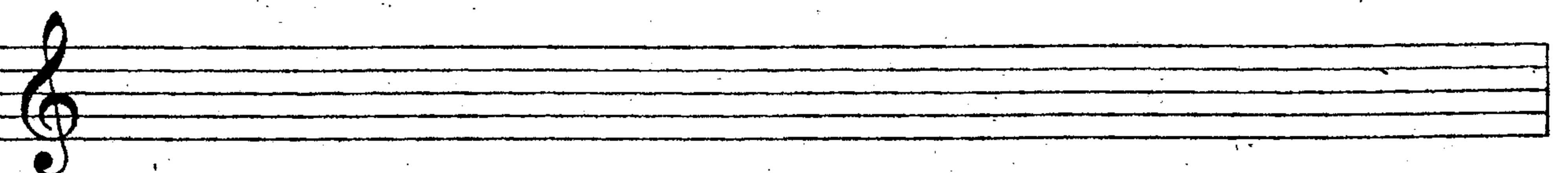
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

Увідні ступені

Оспівування стійких ступенів

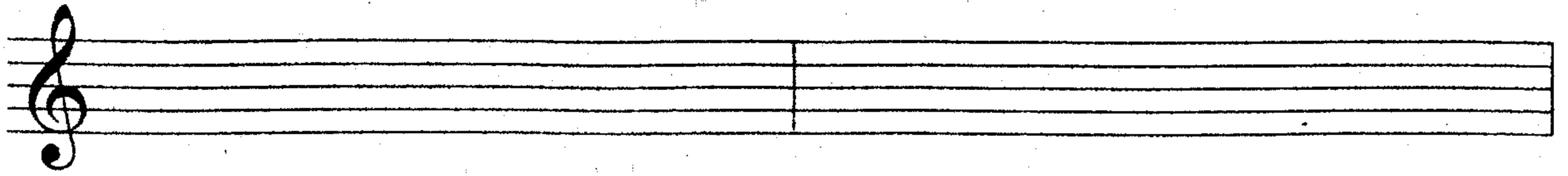

t5/3

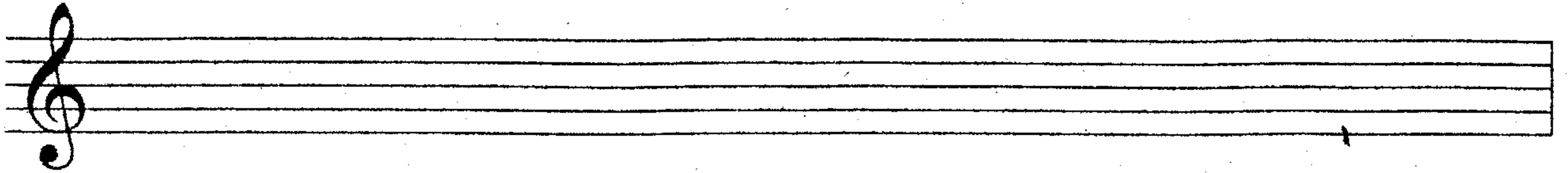
До мінор

Натуральний

Гармонічний

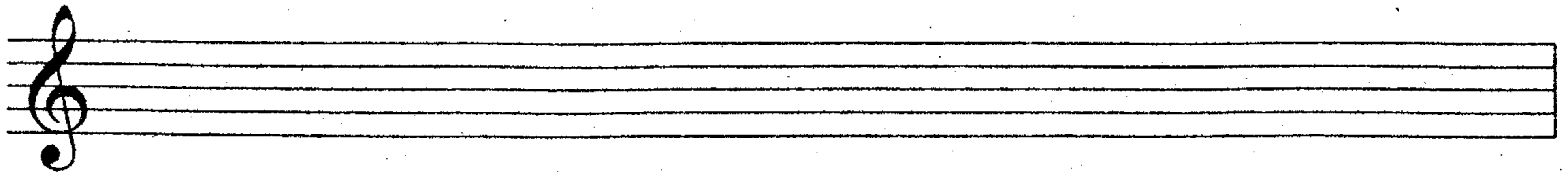
мелодичний

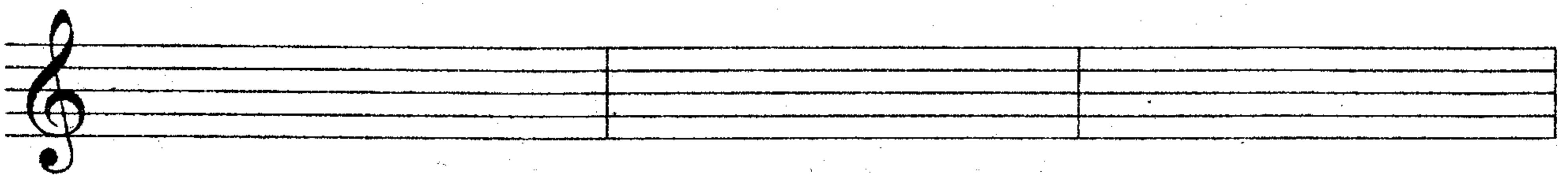
Стійкі ступені

Нестійкі ступені

Увідні ступені

Оспівування стійких ступенів

t5/3

1. Підписати цифрами ступені та розв'язати в поданих тональностях

Мі мінор

Соль мінор

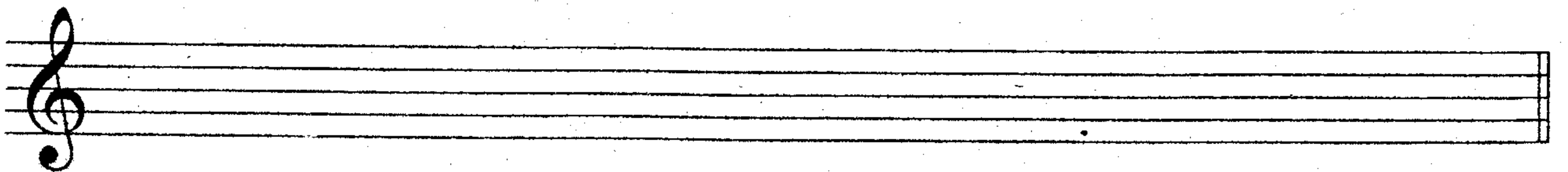
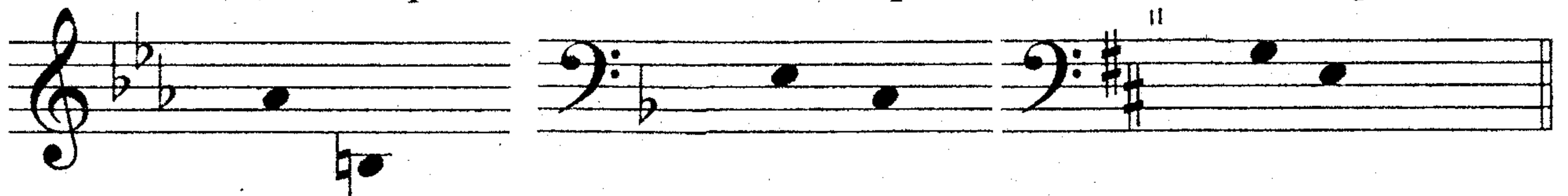
Фа-дієз мінор

До мінор

Ре мінор

Сі мінор

2. Визначити мінорні тональності за поданими ступенями:

... мінор ... мінор ... мінор ... мінор

II V III VI IV VII# VI# VII#

... мінор ... мінор ... мінор

III VII# V VI IV VII#

3. Записати потрібні знаки альтерації біля нот у тональностях:

Сі мінор мелодичний

До мінор гармонічний

Одноіменні тональності – це мажорні та мінорні тональності, які мають однакову тоніку, але різні ключові знаки та різні звуки

До мажор – До мінор
 Соль мажор – ...
 Ре мажор – ...
 Ля мажор – ...

1. Записати подані ступені в одноіменних тональностях:

Ре мажор	ре мінор	Ля мажор	ля мінор
I III V	I III V	I III V	I III V

До мажор	до мінор	Соль мажор	соль мінор
I III V	I III V	I III V	I III V

2. Взяти в коло ступінь, який відрізняє мажорні та мінорні тональності:

I III V

ІНТЕРВАЛИ ВІД ЗВУКІВ

Інтервалом називають сполучення двох звуків за висотою.

Нижній звук інтервалу називається основою, а верхній – вершиною.

Прима чиста: ч1 – 1 ступінь, 0 тонів.

Октава чиста: ч8 – 8 ступенів, 6 тонів.

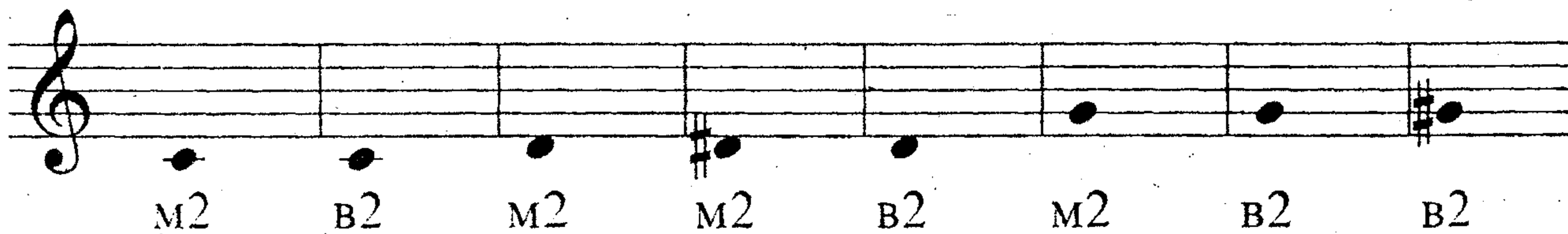
14. Записати інтервали від основних звуків:

Секунда мала: м2 – 2 ступені, 1/2 тона.

Секунда велика: в2 – 2 ступені, 1 тон.

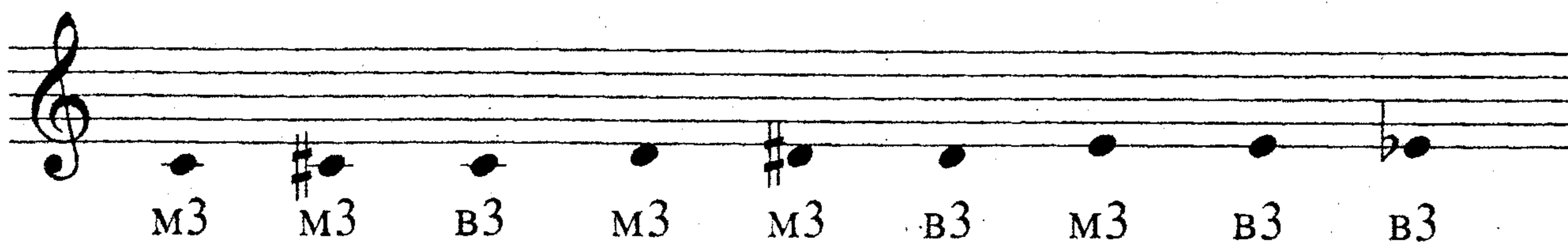
15. Записати секунди від поданих звуків:

Терція мала: м3 – 3 ступені, 1 1/2 тона

Терція велика: в3 – 3 ступені, 2 тона

16. Записати терції від поданих звуків:

Кварта чиста: ч4 – охоплює чотири ступені, містить два з половиною тони.

17. Записати ч4 від поданих звуків:

The first staff contains a sequence of notes: C4, D#4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5. The second staff contains a sequence of notes: C4, D#4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5. This sequence represents a pure fourth interval (ч4) starting from C4 and ending at C5.

Квінта чиста: ч5 – охоплює п'ять ступенів, містить три з половиною тони.

The first staff contains a sequence of notes: C4, D#4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5. The second staff contains a sequence of notes: C4, D#4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5. This sequence represents a pure fifth interval (ч5) starting from C4 and ending at C5. Below these are three empty musical staves for practice.

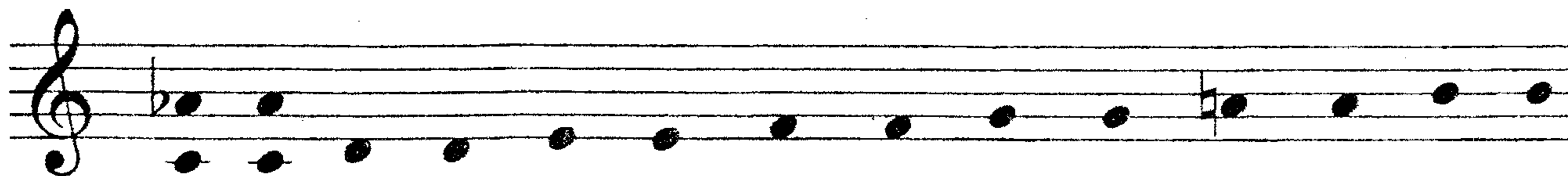
Інтервал секста: мб, вб

Секста охоплює 6 ступенів

Мала секста містить чотири тони

Велика секста містить чотири з половиною тони

1. Побудувати сексти від основних звуків:

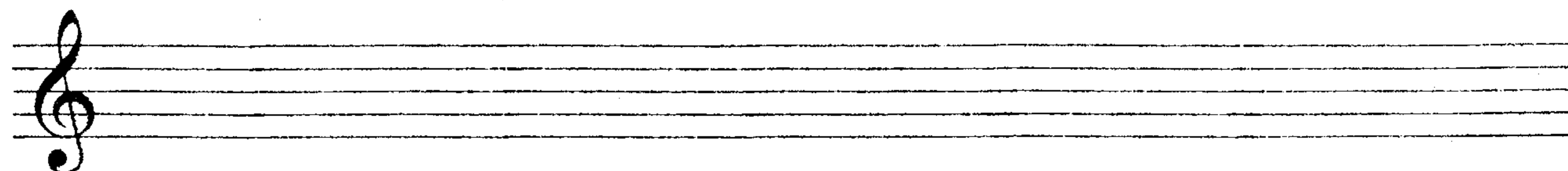
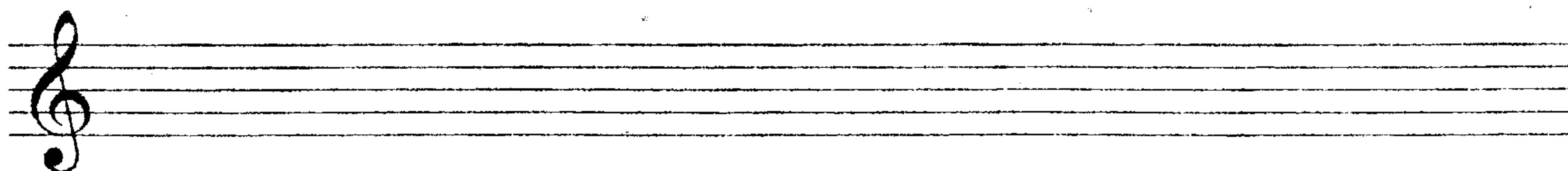
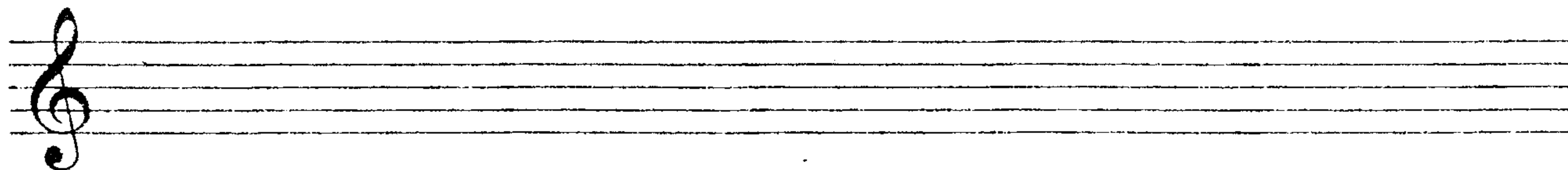

м.б в.б

2. Визначити та зафарбувати мб синім кольором, а вб червоним кольором:

3. Малі сексти перетворити на великі, підвищуючи верхній звук на півтону:

4. Великі сексти перетворити на малі, понижуючи верхній звук на півтону:

вб мб вб мб вб мб вб мб вб мб вб мб вб мб

Інтервал септима: м7, в7

Охоплює сім ступенів.

Мала септима містить п'ять тонів.

Велика септима містить п'ять з половиною тонів.

4. Побудувати септими від основних звуків:

м.7 в.7

5. Визначити та зафарбувати м7 зеленим кольором, в7 жовтим кольором:

6. Малі септими перетворити на великі, підвищуючи верхні звуки на півтону:

m7 b7 m7 b7 m7 b7 m7 b7 m7 b7 m7 b7 m7 b7

7. Великі септими перетворити на малі, понижуючи верхній звук на півтону:

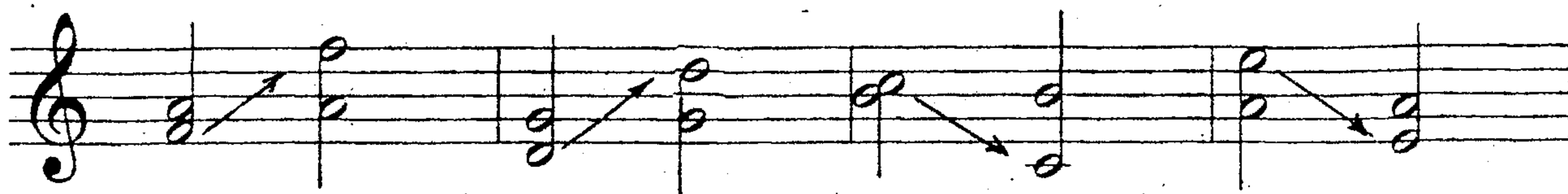
b7 m7 b7 m7 b7 m7 b7 m7 b7 m7 b7 m7 b7 m7

8. Визначити та підписати вивчені інтервали:

ОБЕРНЕННЯ ІНТЕРВАЛІВ

Обернення інтервалів – це перенесення нижнього звука інтервалу на октаву вгору, або верхнього на октаву вниз

Чисті інтервали обертаються в чисті, малі – у великі, великі – в малі.

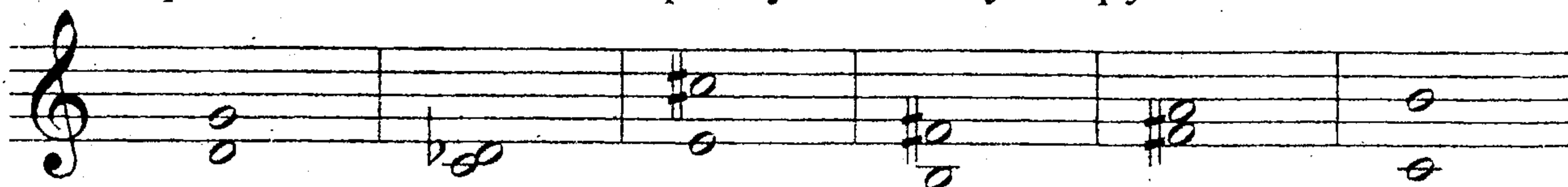
В.3 – м.6

ч.4 – ч.5

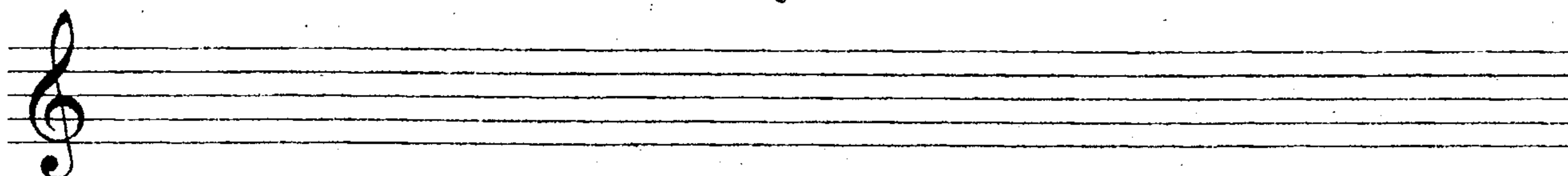
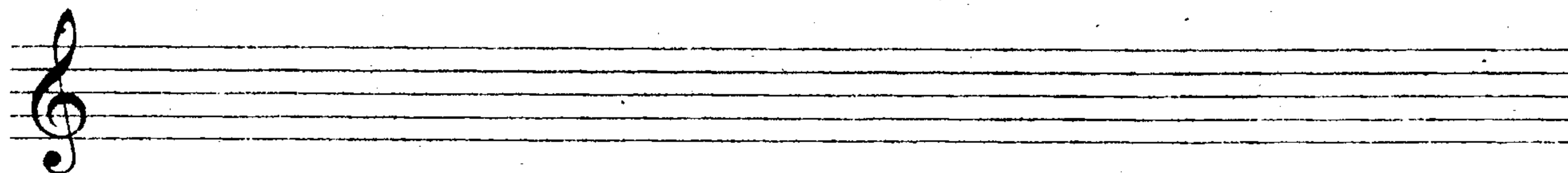
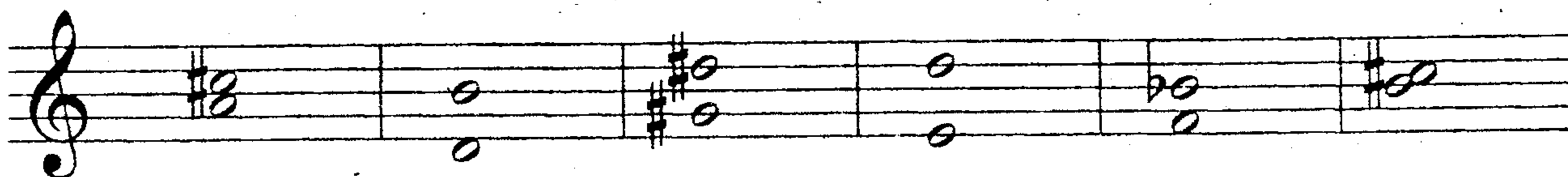
м.2 – в.7

ч.5 – ч.4

1.Визначити інтервали та зробити їх обернення шляхом перенесення основи інтервалу на октаву вгору:

2.Визначити інтервали та зробити їх обернення шляхом перенесення вершини інтервалу на октаву вниз:

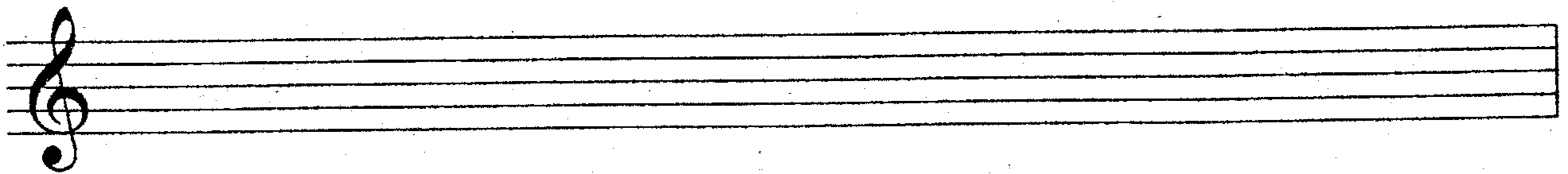

ІНТЕРВАЛИ В МАЖОРНИХ ТОНАЛЬНОСТЯХ

	I	II	III	IV	V	VI	VII
M2							
B2							
M3							
B3							
Ч4				?			
Ч5							?
M6							
B6							

1. Записати інтервали в поданих мажорних тональностях:

Соль мажор

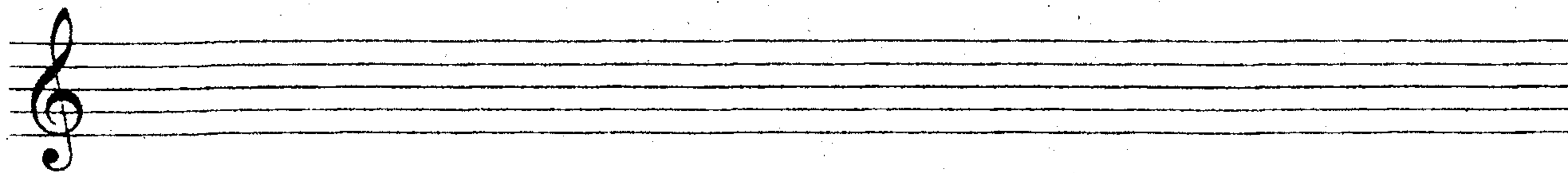
M2 M2

B3 B3 B3

M6-III

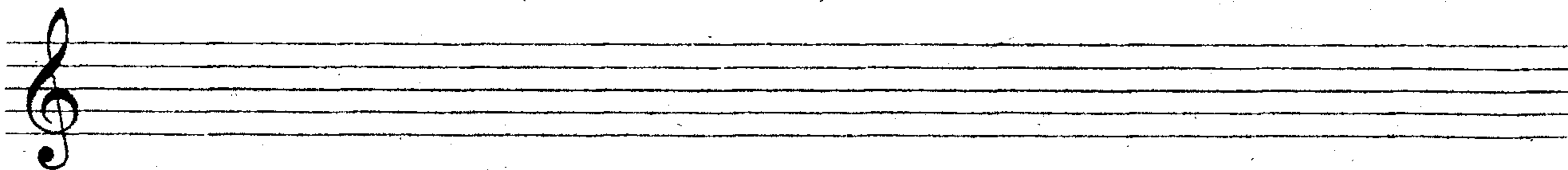
B6-V

Ре мажор

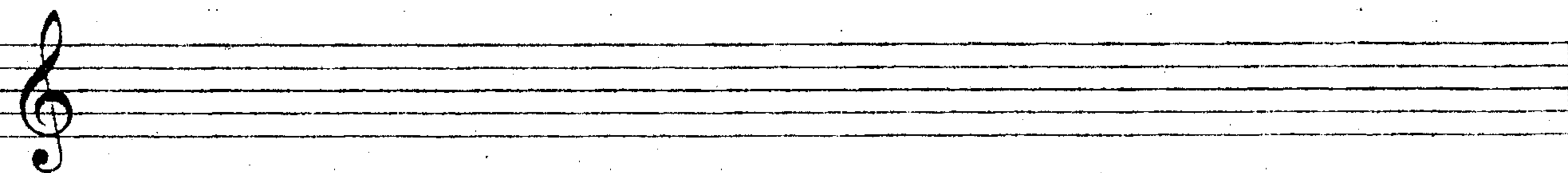
м2 м2 в3 в3 в3 м6-III в6-V

Ля мажор

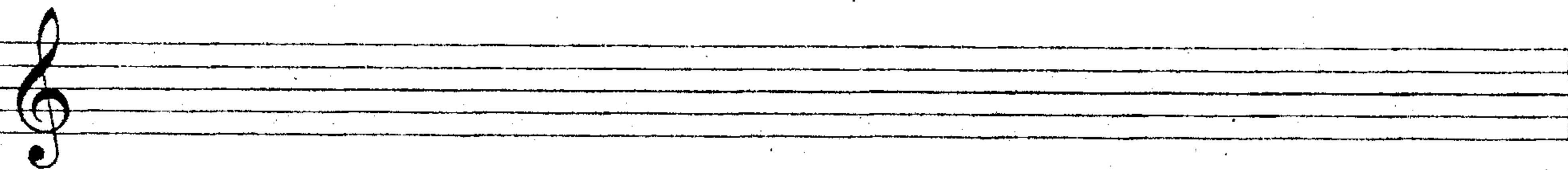
м2 м2 в3 в3 в3 м6-III в6-V

Фа мажор

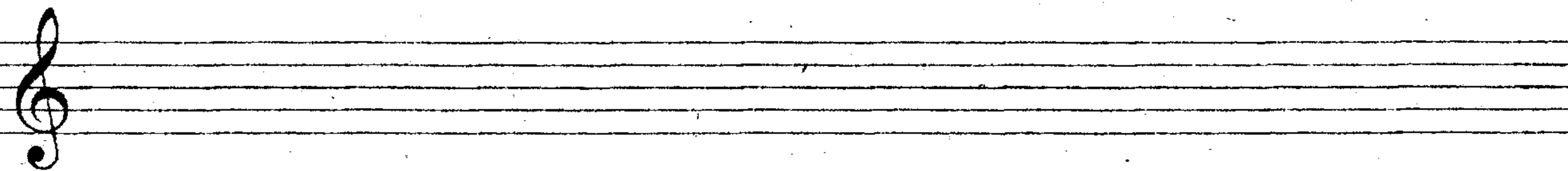
м2 м2 в3 в3 в3 м6-III в6-V

Сі-бемоль мажор

м2 м2 в3 в3 в3 м6-III в6-V

Мі-бемоль мажор

м2 м2 в3 в3 в3 м6-III в6-V

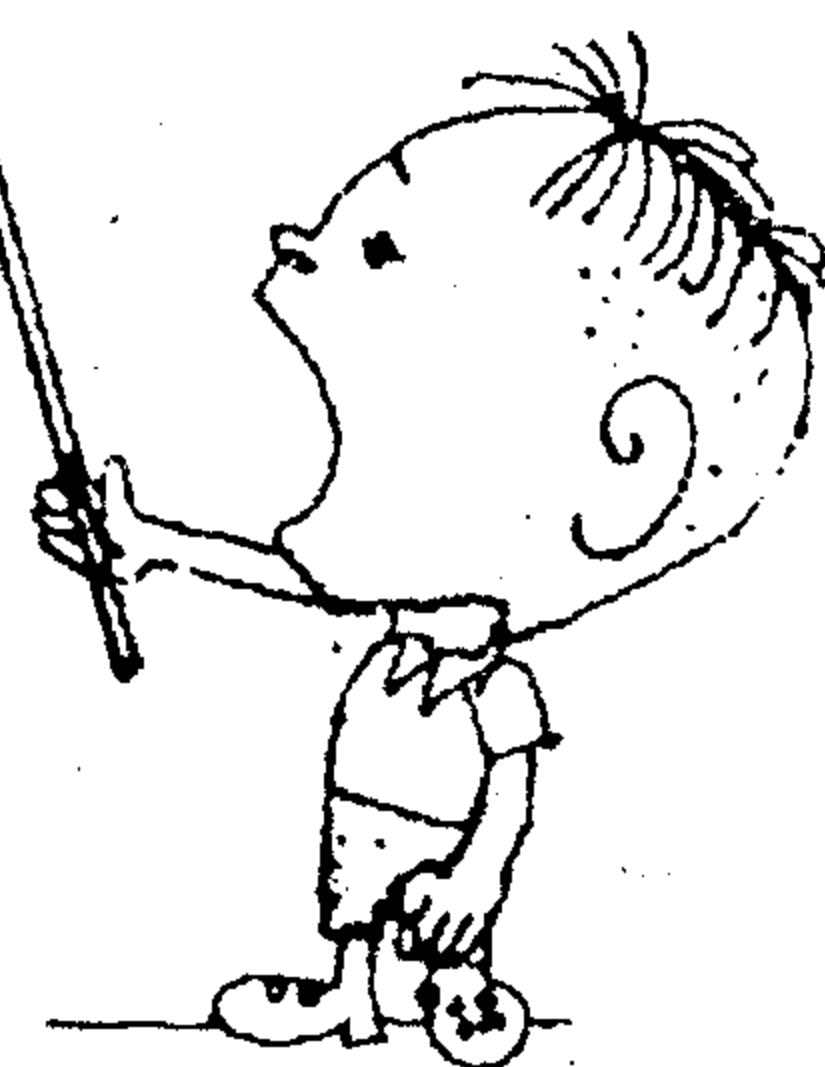
ІНТЕРВАЛИ В МІНОРНИХ ТОНАЛЬНОСТЯХ

Натуральний мінор

	I	II	III	IV	V	VI	VII
М2		🌸			🌸		
В2	🌸		🌸	🌸		🌸	🌸
М3	😊	😊		😊	😊		
В3			😊			😊	😊
Ч4	☀️	☀️	☀️	☀️	☀️	?	☀️
Ч5	☀️	?	☀️	☀️	☀️	☀️	☀️
М6	💧	💧			💧		
В6			💧	💧		💧	💧

ГАРМОНІЧНИЙ МІНОР

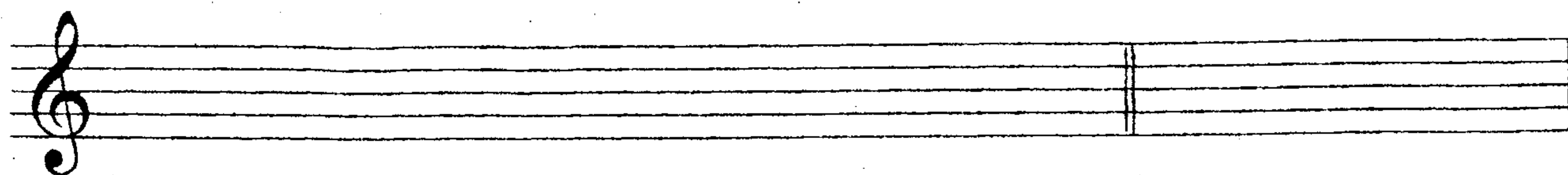
	I	II	III	IV	V	VI	VII
М2							🌸
М3							😊
В3					😊		

2. Записати інтервали в поданих мінорних тональностях

Мі мінор

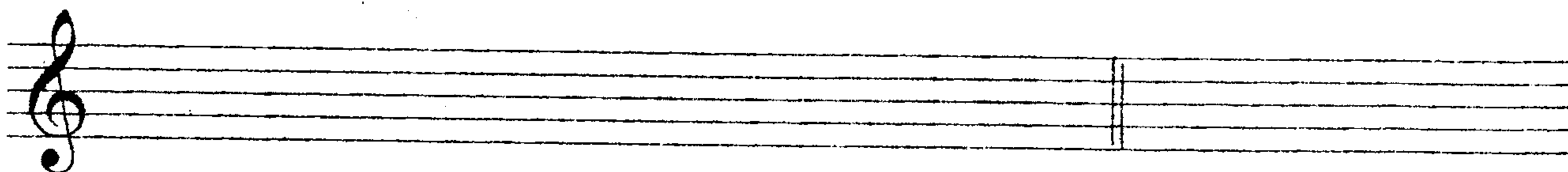
Натуральний
Гармонічний

м2	м2	м3	м3	м3	в6	м6	м2	в3	м3
		I	IV	V	III	V	VII#	V	VII#

Сі мінор

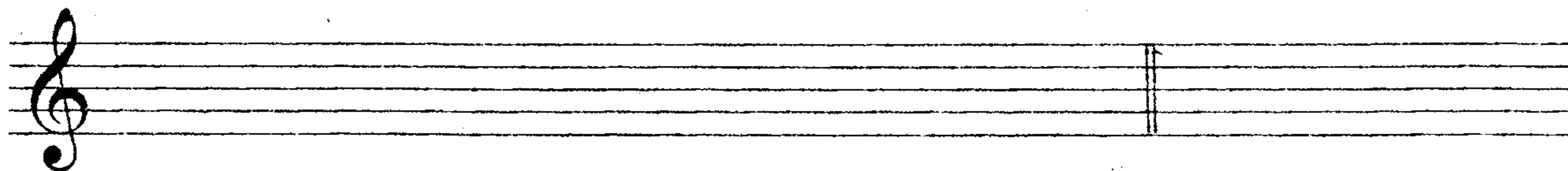
Натуральний
Гармонічний

м2	м2	м3	м3	м3	в6	м6	м2	в3	м3
		I	IV	V	III	V	VII#	V	VII#

Фа-дієз мінор

Натуральний
Гармонічний

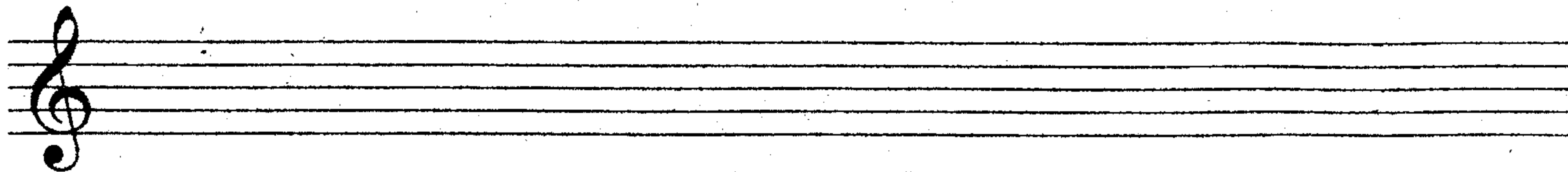

м2	м2	м3	м3	м3	в6	м6	м2	в3	м3
		I	IV	V	III	V	VII#	V	VII#

Ре мінор

Натуральний

Гармонічний

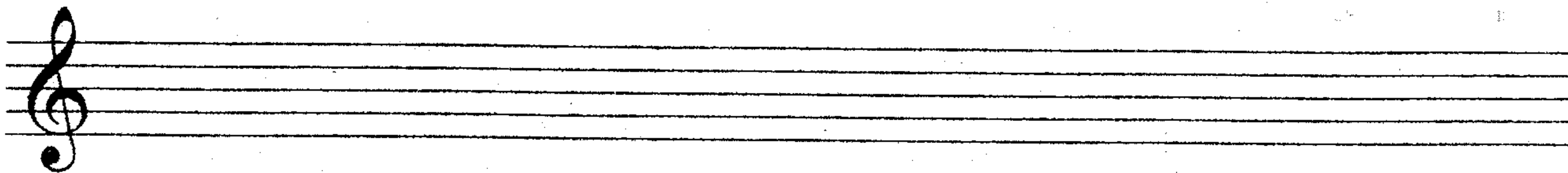

м2	м2	м3	м3	м3	в6	м6	м2	в3	м.3
		I	IV	V	III	V	VII#	V	VII#

Соль мінор

Натуральний

Гармонічний

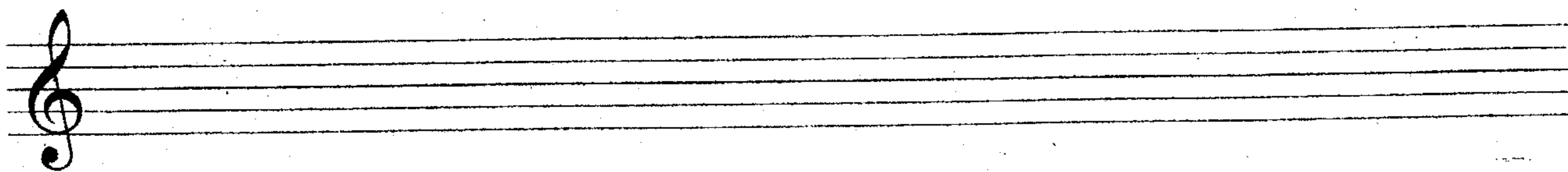

м2	м2	м3	м3	м3	в6	м6	м2	в3	м.3
		I	IV	V	III	V	VII#	V	VII#

До мінор

Натуральний

Гармонічний

м2	м2	м3	м3	м3	в6	м6	м2	в3	м.3
		I	IV	V	III	V	VII#	V	VII#

АКОРДИ В ТОНАЛЬНОСТЯХ ОБЕРНЕННЯ ТОНІЧНОГО ТРИЗВУКА

1. Тонічний секстакорд – T6, t6 будується на III ступені.
Охоплює ступені III-V-I
Складається з терції та кварта

2. Тонічний квартсекстакорд будується на V ступені.
Охоплює ступені V-I-III
Складається з кварта та терції
Крайні звуки секстакорду та квартсекстакорду
утворюють інтервал сексту

До мажор

ля мінор

T5/3 T6 T6/4
t5/3 t6 t6/4
I III V
I III V

1. Побудувати акорди в тональностях:

Соль мажор

мі мінор

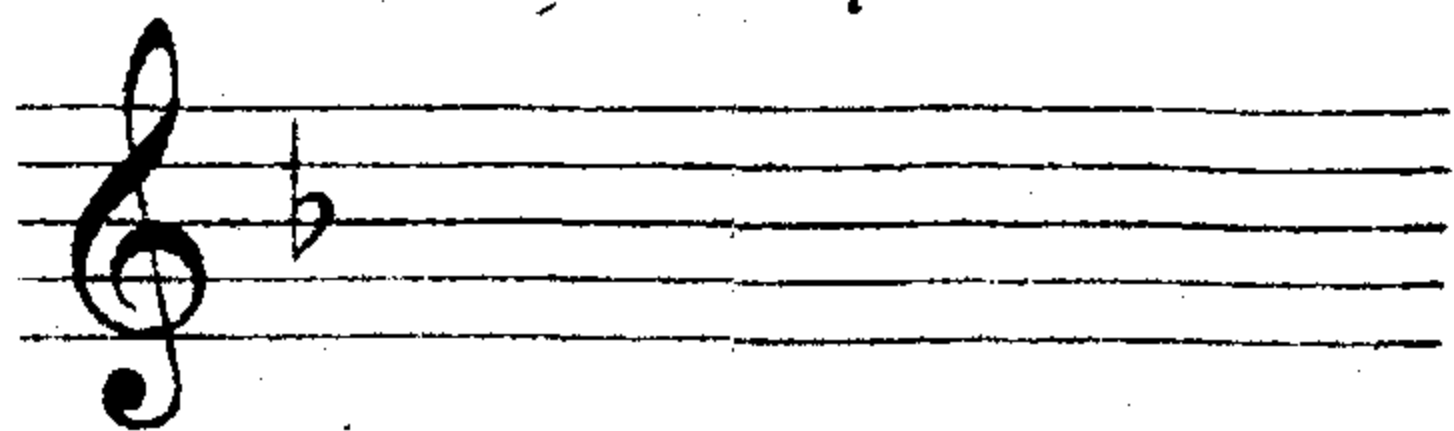
Ре мажор

сі мінор

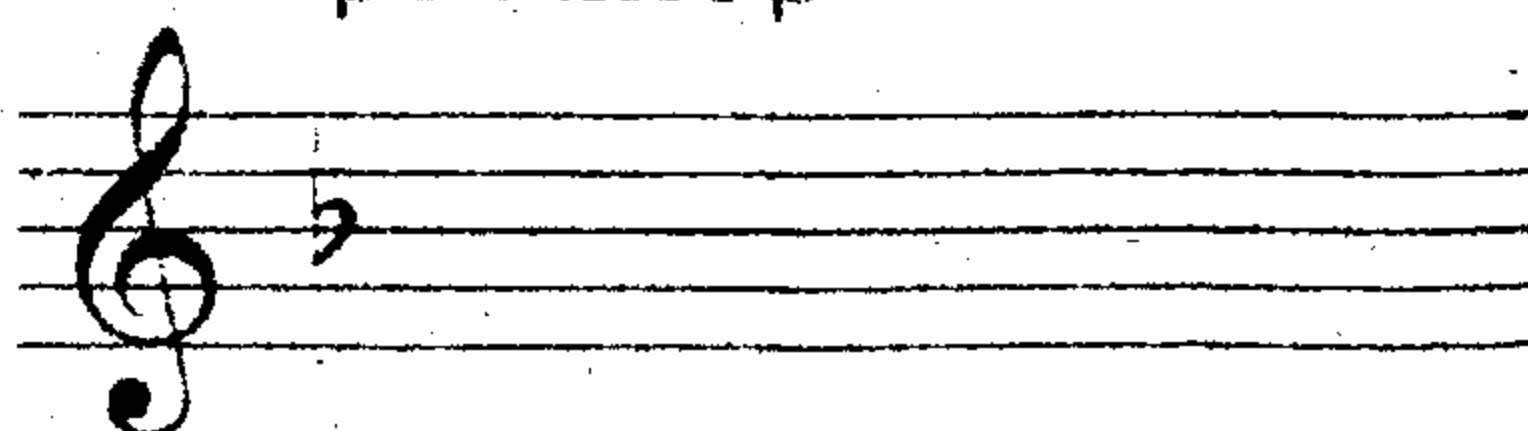
Ля мажор

фа-дієз мінор

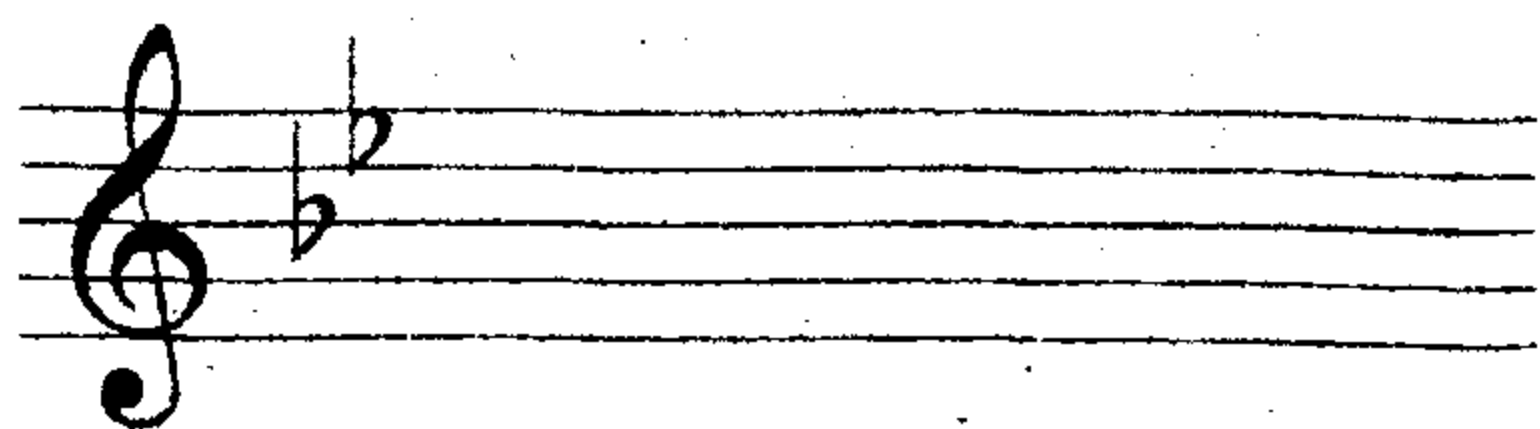
Фа мажор

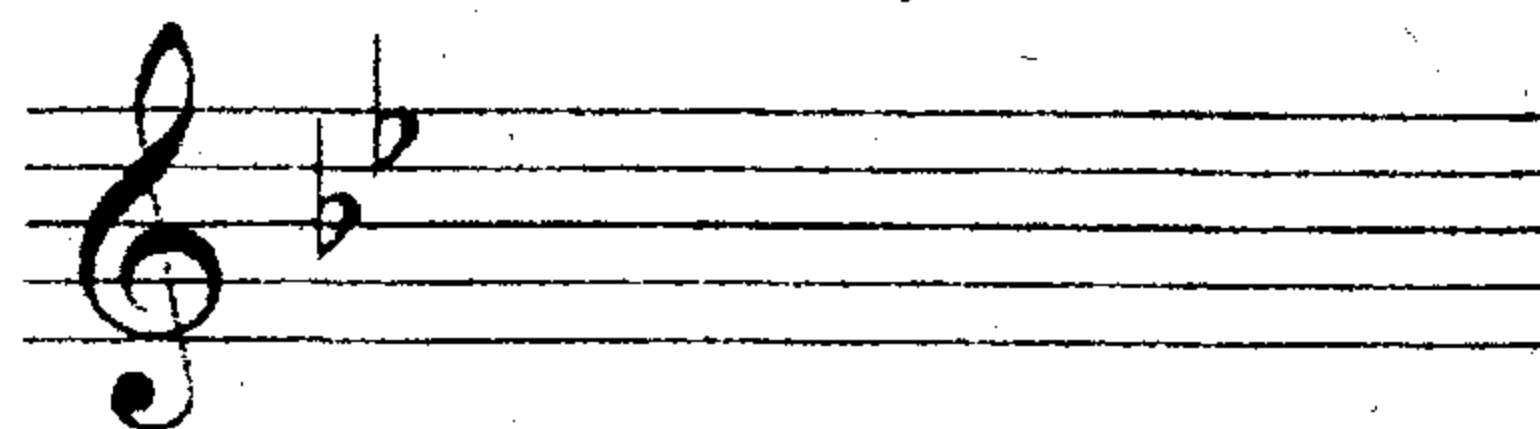
ре мінор

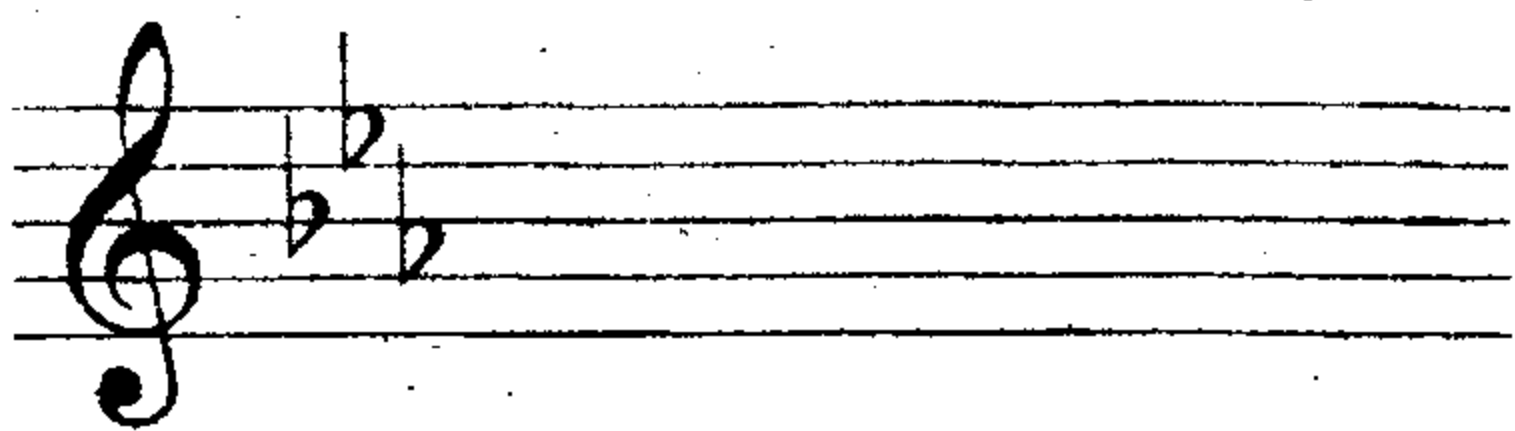
Сі-бемоль мажор

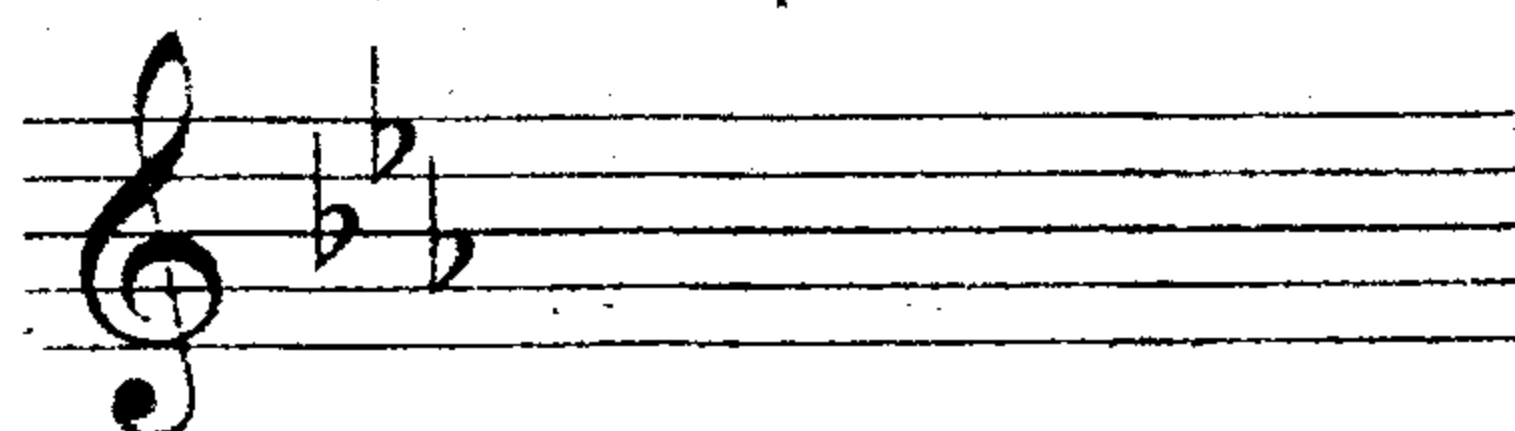
соль мінор

Мі-бемоль мажор

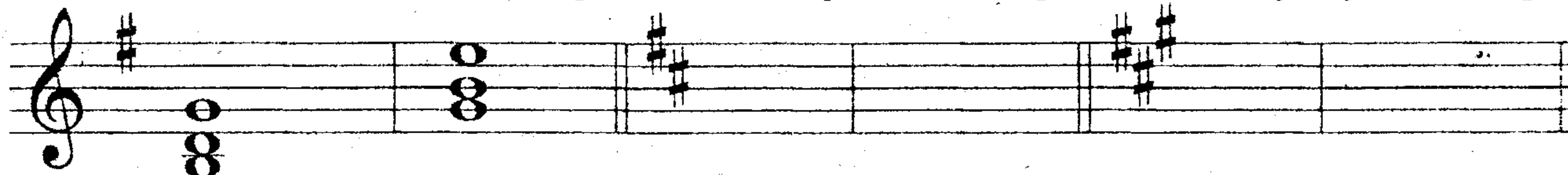

до мінор

2. Побудувати тонічні секстакорди в поданих тональностях:

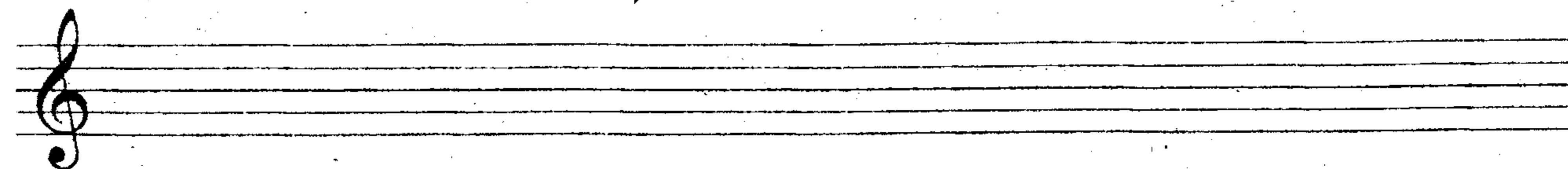
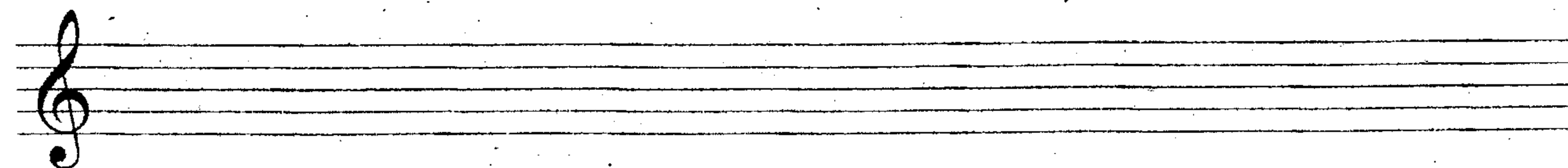
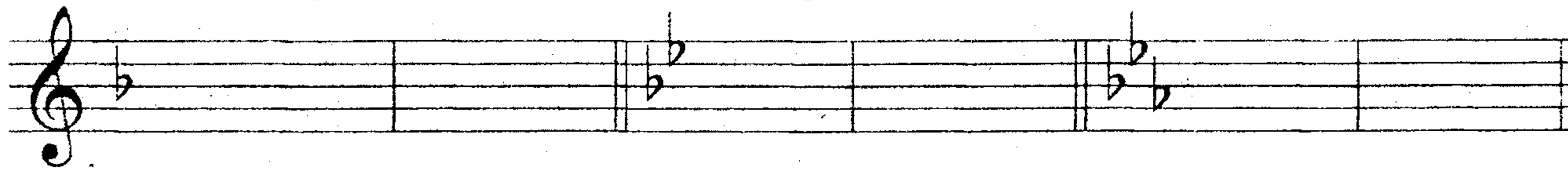
Соль мажор мі мінор Ре мажор сі мінор Ля мажор фа# мінор

T6

t6

Фа мажор ре мінор Сі \flat мажор соль мінор Мі \flat мажор-до мінор

3. Побудувати квартсекстакорди в поданих тональностях:

Соль мажор мі мінор Ре мажор сі мінор Ля мажор фа# мінор

T6/4 t6/4

Фа мажор ре мінор Сіb мажор соль мінор Міb мажор до мінор

ГОЛОВНІ ТРИЗВУКИ ЛАДУ

Головні тризвуки розташовані на головних ступенях ладу – I, IV, V та мають назви:

I ст. – тонічний тризвук: $T_{5/3}$, $t_{5/3}$

IV ст. – субдомінантовий тризвук: $S_{5/3}$, $s_{5/3}$

V ст. – доміантовий тризвук: $D_{5/3}$, $d_{5/3}$

В мажорі головні тризвуки мажорні, а в мінорі – мінорні.

<p>До мажор</p> <p style="text-align: center;">$T_{5/3}$ $S_{5/3}$ $D_{5/3}$ I IV V</p>	<p>Ля мінор</p> <p>Натуральний Гармоніч.</p> <p style="text-align: center;">$t_{5/3}$ $s_{5/3}$ $d_{5/3}$ $D_{5/3}$</p>
--	--

3. Головні тризвуки побудувати в поданих тональностях:

<p>Соль мажор</p>	<p>мі мінор</p> <p>Натуральний гармонічний</p>
-------------------	---

<p>Ре мажор</p>	<p>сі мінор</p> <p>Натуральний гармонічний</p>
-----------------	---

<p>Ля мажор</p>	<p>фа-дієз мінор</p> <p>Натуральний гармонічний</p>
-----------------	--

Фа мажор

ре мінор

Натуральний гармонічний

Сі-бемоль мажор

соль мінор

Натуральний гармонічний

Мі-бемоль мажор

до мінор

Натуральний гармонічний

4. Визначити та підписати акорди в поданих тональностях:

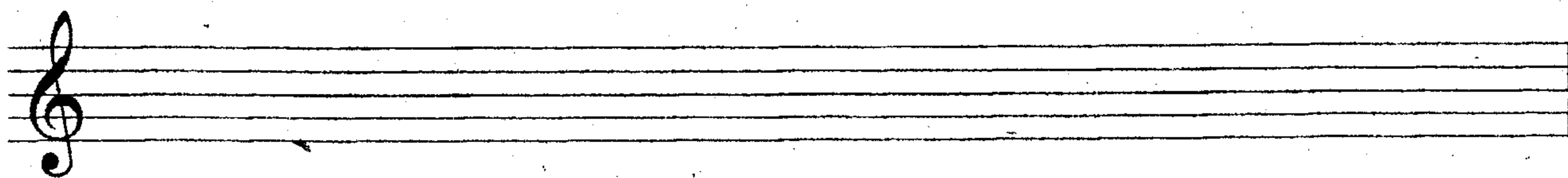
Ре мажор

соль мінор

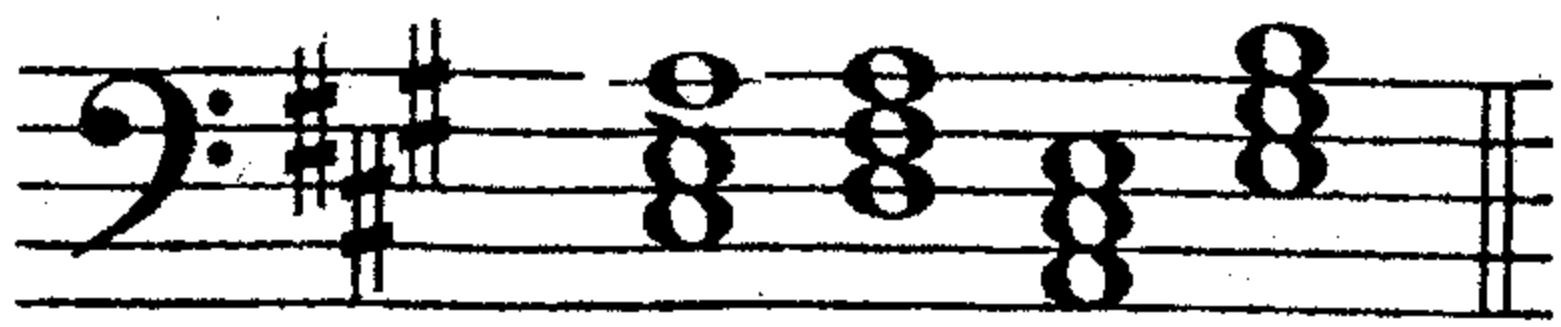

Мі-бемоль мажор

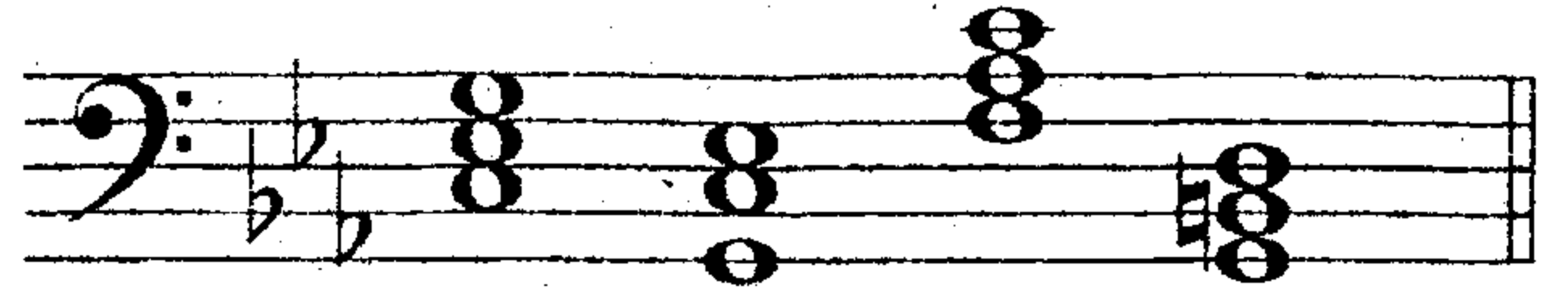
фа-дієз мінор

Ля мажор

до мінор

5. Визначити та підписати знайомі акорди:

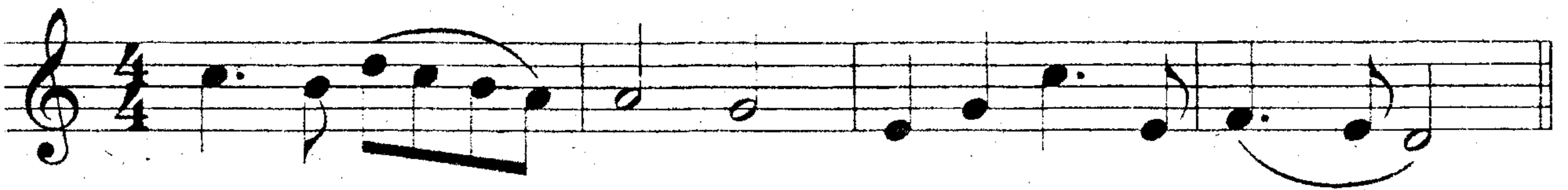
Сон

Українська народна пісня

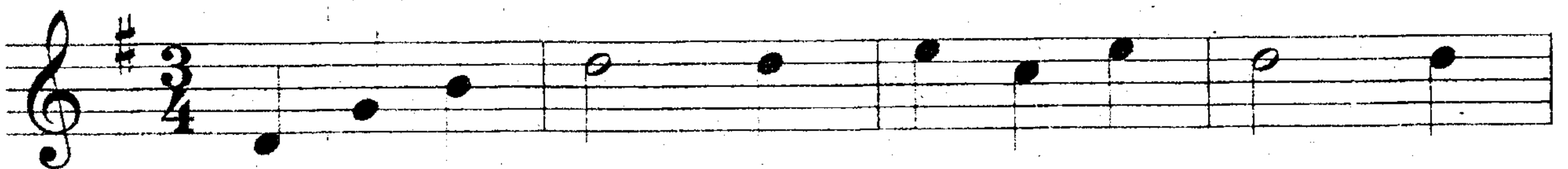
Ой чи чули люди

Українська народна пісня

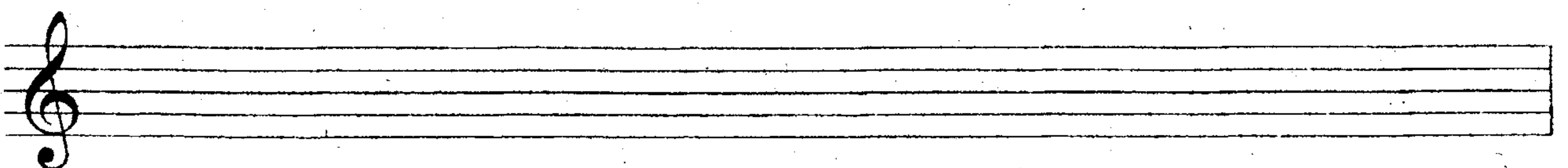
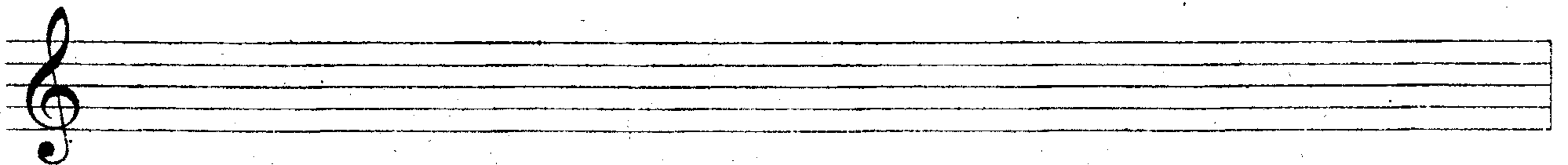
Поїхав милий

Українська народна пісня

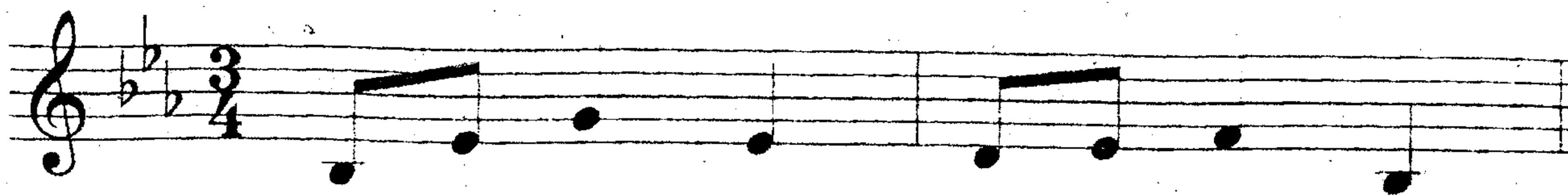
Над моєю хатиною

Українська народна пісня

Ой, сирбане

Українська народна пісня

Ой під вишнею

Українська народна пісня

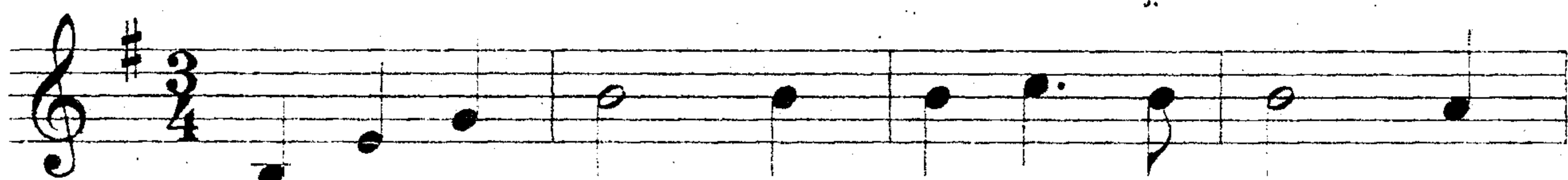
Гуляв чумак по риночку

Українська народна пісня

Над Дніпром

Музика Г. Жуковського

Ой в полі могила

Козацька пісня

Стоїть гора високая

Українська народна пісня

АКОРДИ ВІД ЗВУКІВ ВЕЛИКИЙ І МАЛИЙ ТРИЗВУКИ

Тризвук – це акорд із трьох звуків, розташованих за терціями. Крайні звуки тризвуків утворюють інтервал квінту

Кожен звук тризвука має назву:

Квінтовий тон
Терцієвий тон
Основний тон

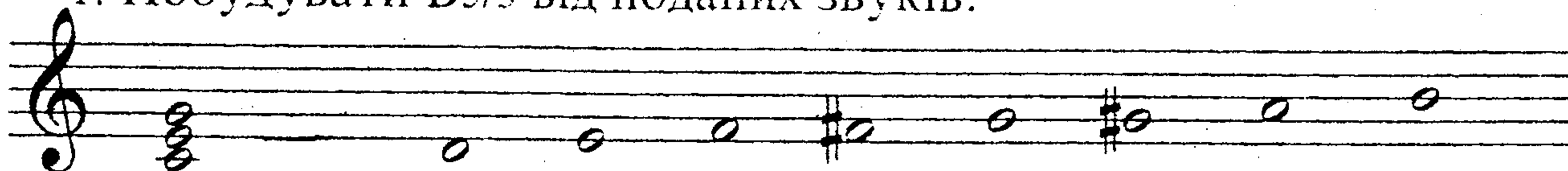

$B_{5/3}$ – великий або мажорний тризвук.

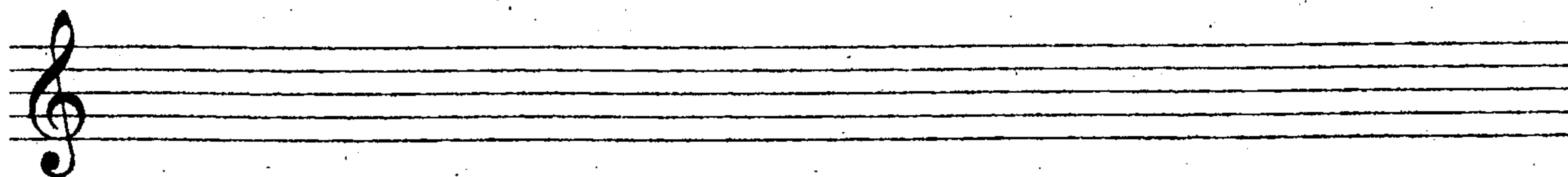
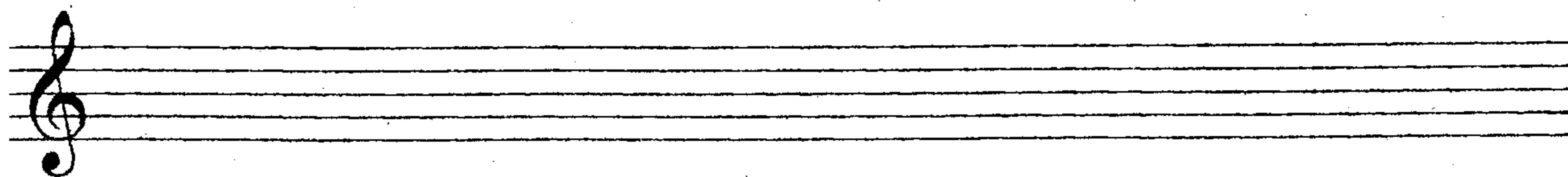
Інтервальний склад: в.3+м.3

Крайні звуки утворюють інтервал ч.5

1. Побудувати $B_{5/3}$ від поданих звуків:

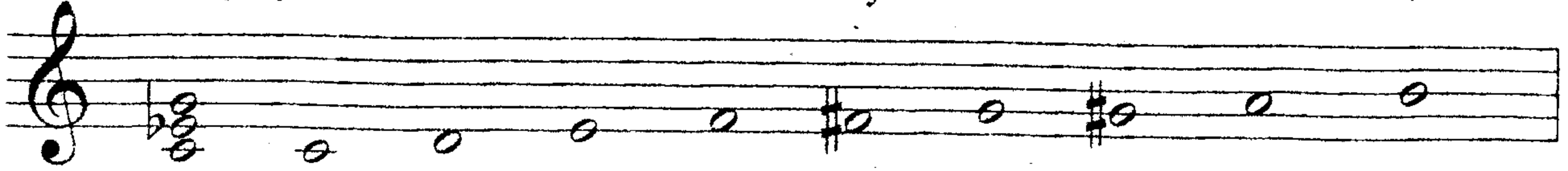
$B_{5/3}$

$M_{5/3}$ – малий або мінорний тризвук
Інтервальний склад: $m3+v3$
Крайні звуки утворюють інтервал $ч5$

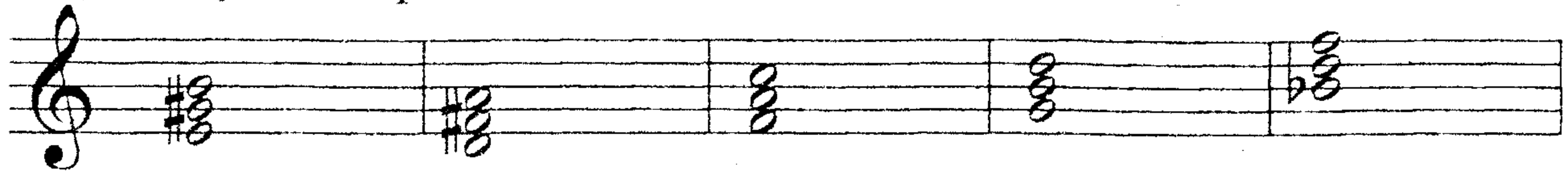

2. Побудувати $m_{5/3}$ від поданих звуків:

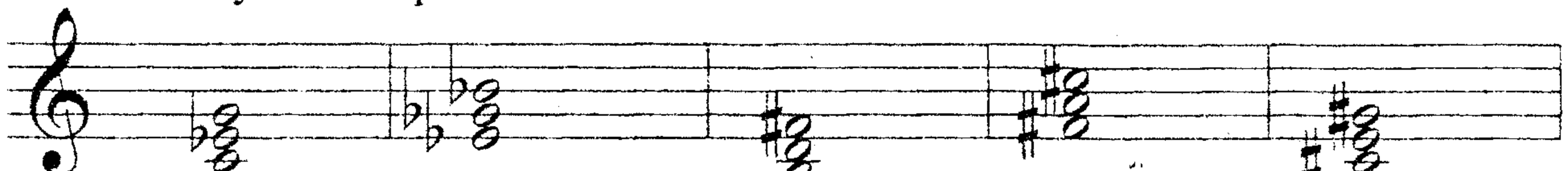
$m_{5/3}$

3. Великі тризвуки перетворити на малі, понижуючи терцовий тон на півтон:

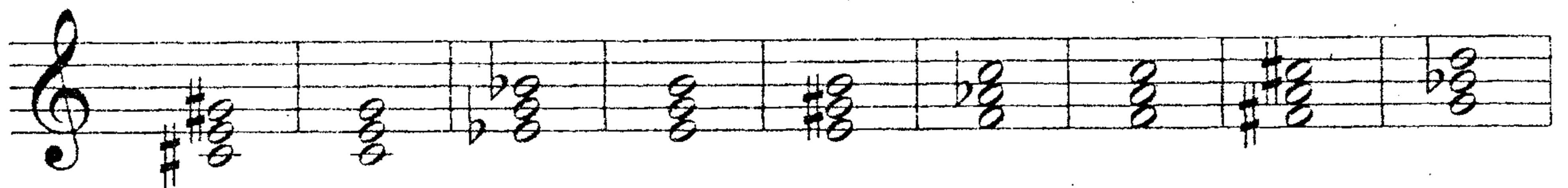
$V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$

4. Перетворити малі тризвуки на великі, підвищуючи терцовий тон на півтон:

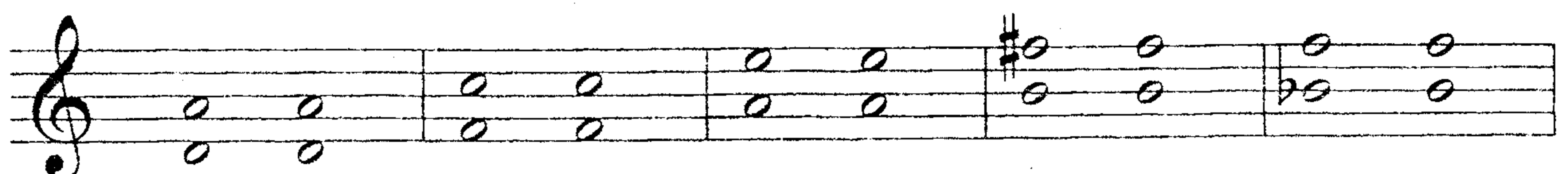

$M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$

5. Визначити та підписати види тризвуків:

6. Дописати терцовий тон, утворити $V_{5/3}$ та $m_{5/3}$:

$V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$ $V_{5/3}$ $M_{5/3}$

МЕТР. РИТМ. РОЗМІР

Метр – це чергування сильних і слабких долей.

Ритм – це послідовність звуків однакової або різної тривалості, впорядкованих за допомогою метра.

Метр первинний, ритм вторинний.

Розмір вказує, скільки долей в такті та якою тривалістю вони виражені

2/4 3/4 3/8 4/4

2/4

Ритм

Метр

Detailed description: This section contains several musical examples. At the top, four measures are shown with their respective time signatures: 2/4 (two quarter notes), 3/4 (three quarter notes), 3/8 (three eighth notes), and 4/4 (four quarter notes). Below this, a 2/4 time signature is followed by four measures of music. The first measure contains a rhythmic pattern of quarter notes and eighth notes. The second measure contains two quarter notes. The third measure contains a complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes. The fourth measure contains two quarter notes. To the right of these measures, the word 'Ритм' (Rhythm) is written above a vertical line, and 'Метр' (Meter) is written below it. Below the 2/4 measures, the text 'Ритмічна група' (Rhythmic group) is written above a musical example consisting of a beamed eighth-note triplet followed by an equals sign and a quarter note.

2/4

3/4

Detailed description: This section contains two staves of musical notation. The first staff is in 2/4 time and contains four measures of music. The first measure has a beamed eighth-note triplet followed by a quarter note. The second measure has a beamed eighth-note triplet followed by a quarter note. The third measure has a quarter note followed by a beamed eighth-note triplet. The fourth measure has a beamed eighth-note triplet followed by four eighth notes. The second staff is in 3/4 time and contains four measures of music. The first measure has a beamed eighth-note triplet followed by a quarter note. The second measure has a quarter note followed by a beamed eighth-note triplet. The third measure has a quarter note followed by a beamed eighth-note triplet. The fourth measure has a beamed eighth-note triplet followed by a quarter note.

Detailed description: Two empty musical staves, each with a treble clef and five lines, are shown at the bottom of the page.

1. Записати ритмічний рисунок віршів:

а) Колосе пшеничний,

Ти наш хліб одвічний.

б) Глянула з-під снігу

Квітка конюшини,

Мов тепла просила

Квітка у людини.

в) Скільки того цвіту

При долині.

Кожна квітка —

Пісня України.

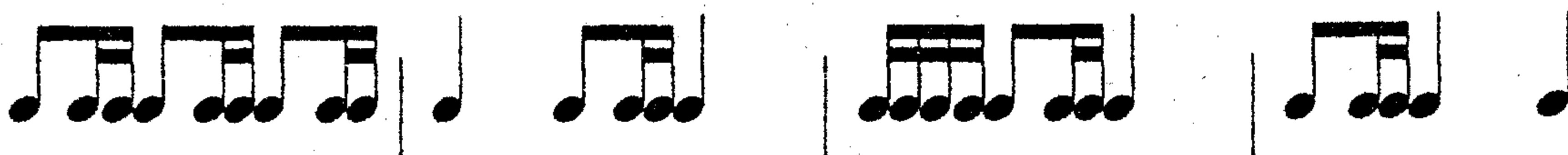
Ритмічна група

2
4

3
4

Записати ритмічний рисунок віршів:

а) Журавлине літо,

Променів наліто –

В кожне озерце,

В кожен струмок.

б) Не пливи ти, човнику,

За водою,

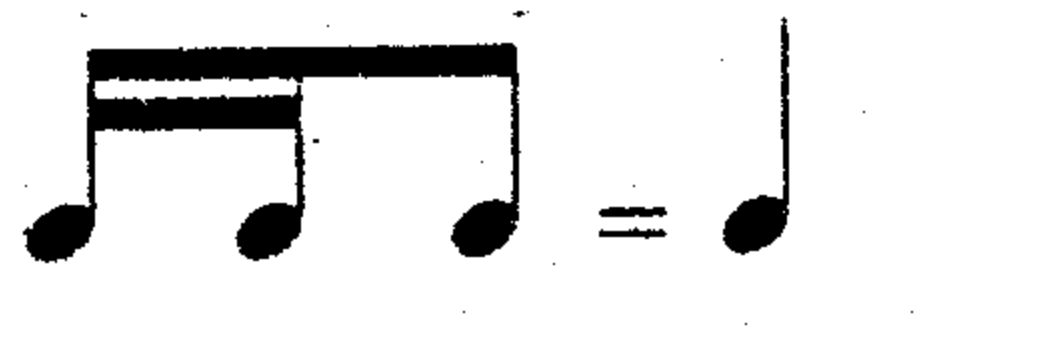
Зупинися, човнику,

Під вербою.

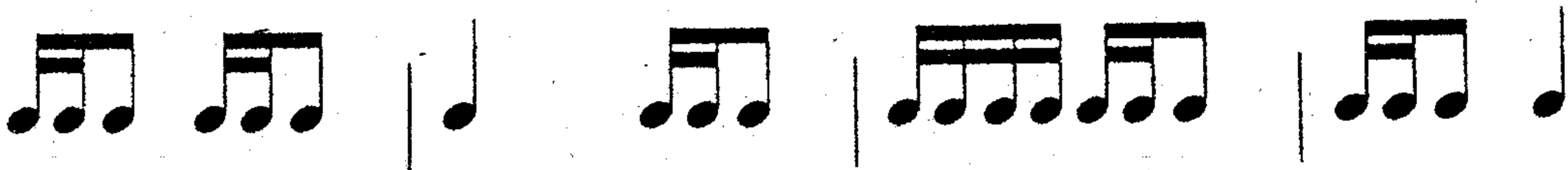
в) Біла ромашко, як ти цвітеш!

Крапельку сонця в собі несеш.

Ритмічна група

2
4

3
4

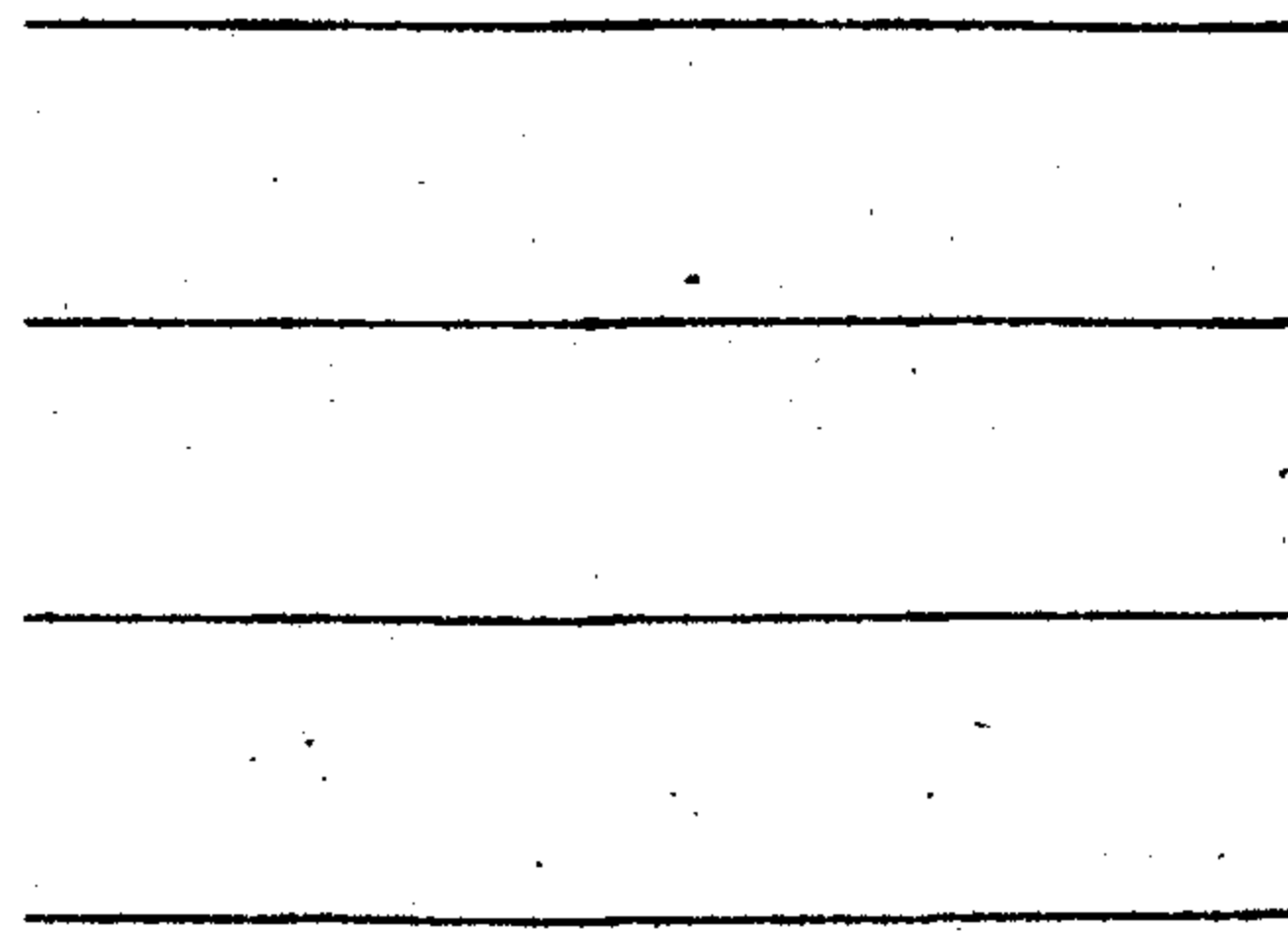
2. Записати ритмічний рисунок віршів:

а) Голосом, голосом озовися

І майни своїм срібним крилом.

Колосе, колосе, колосися,

Наливайся добірним зерном.

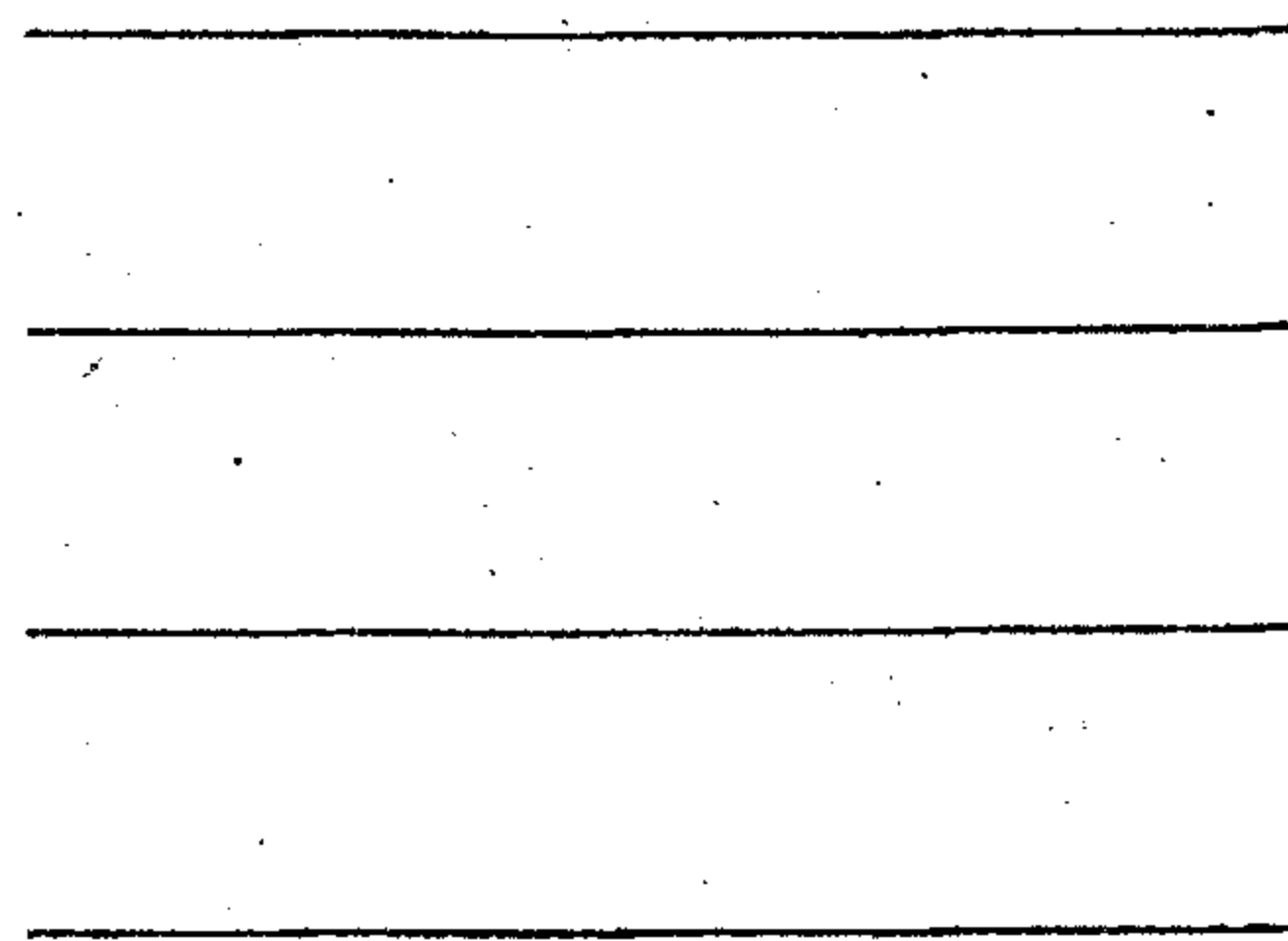

б) Батьківщини рідної гаї

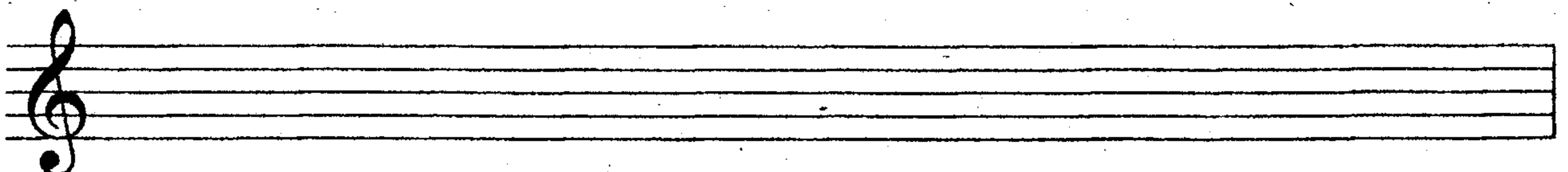
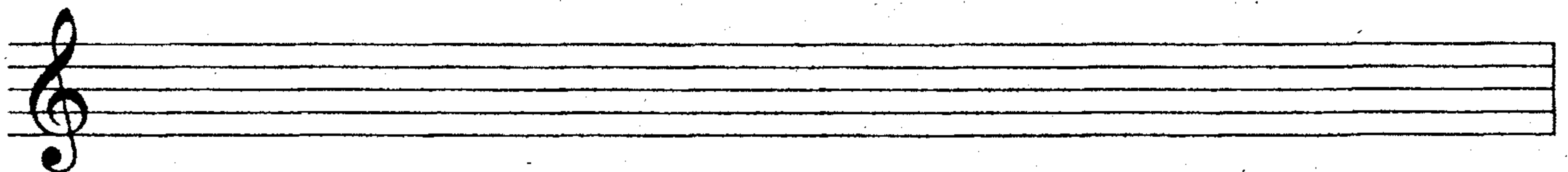
Кличуть серце в затишки свої.

Зупинись і слухай солов'я –

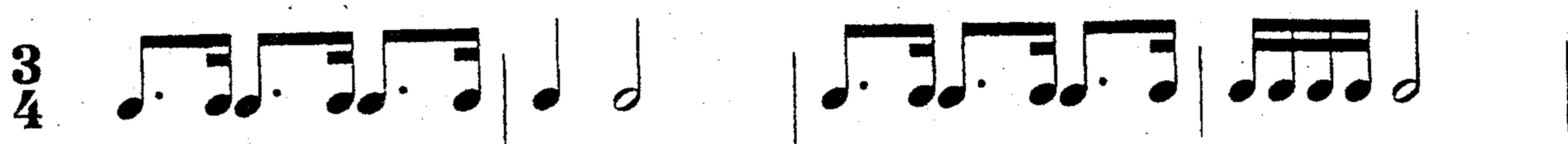
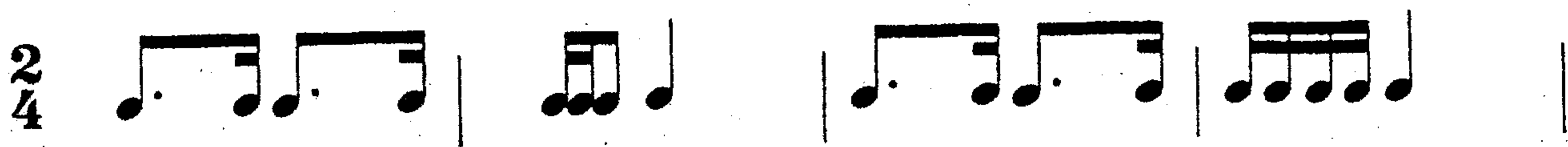
І відчуй, що це земля твоя.

3. Розставити тактові риси:

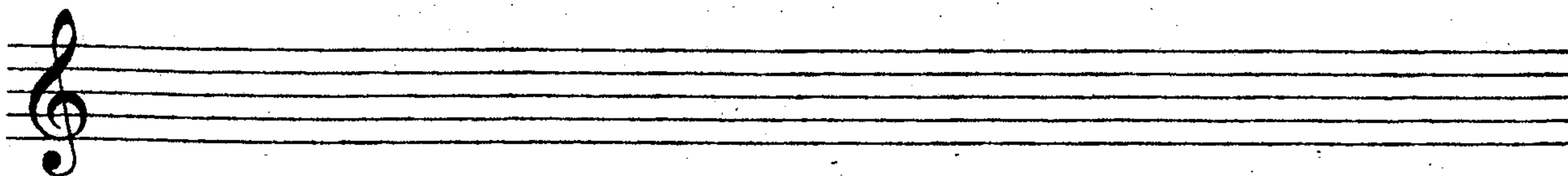
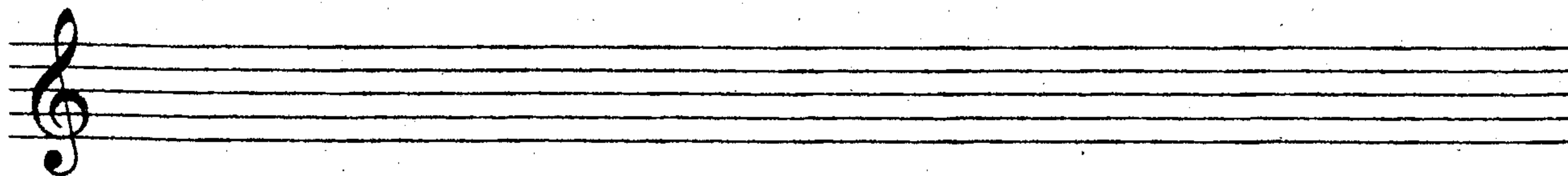
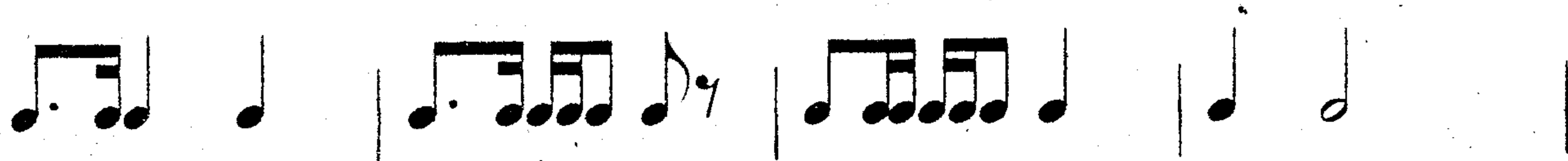
Ритмічна група |
(пунктирний ритм)

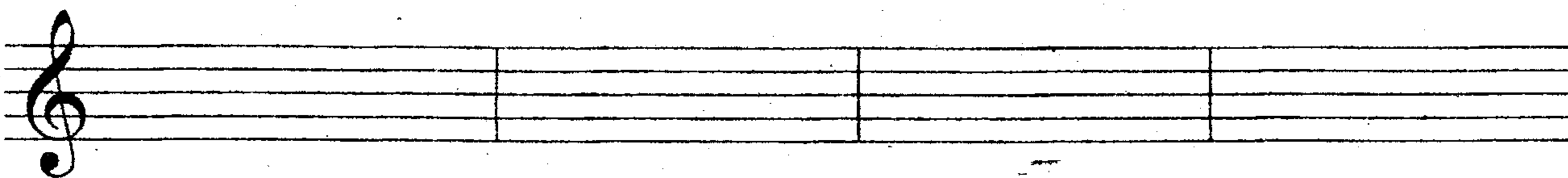
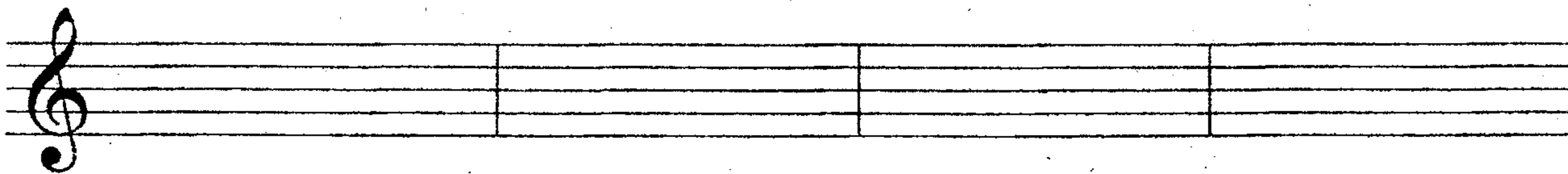
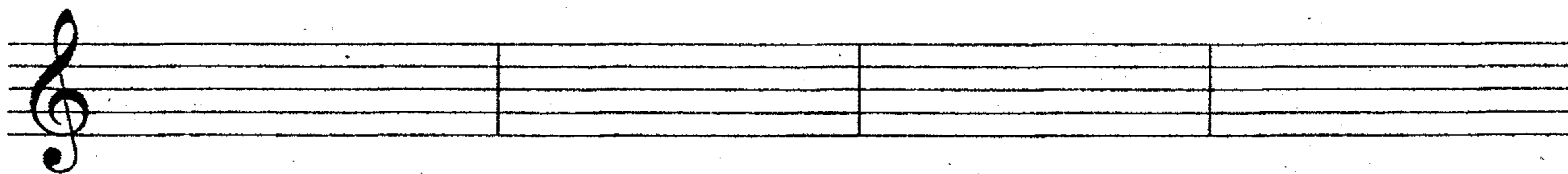
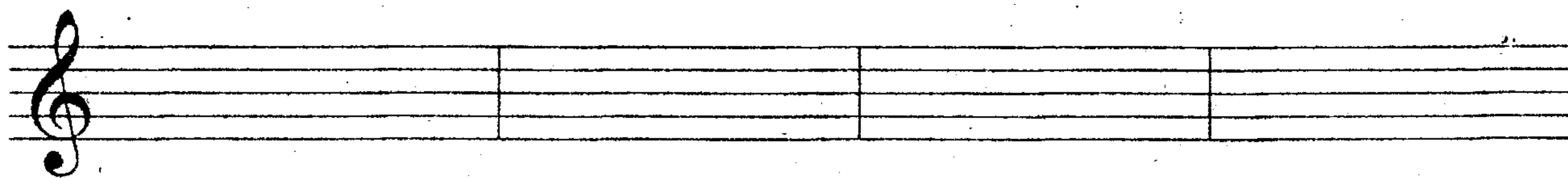
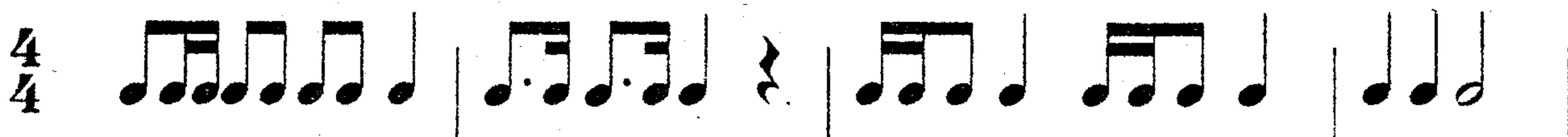
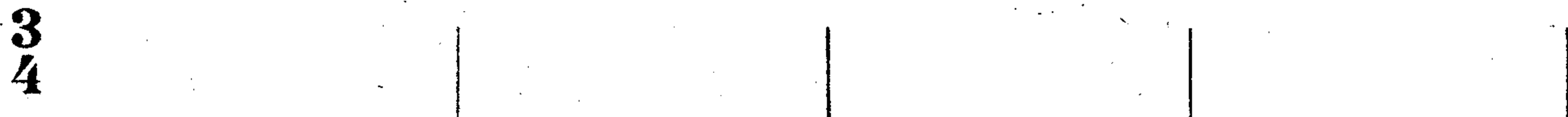
4. Розставити тактові риси в поданих розмірах:

5. Визначити та підписати розміри в поданих прикладах:

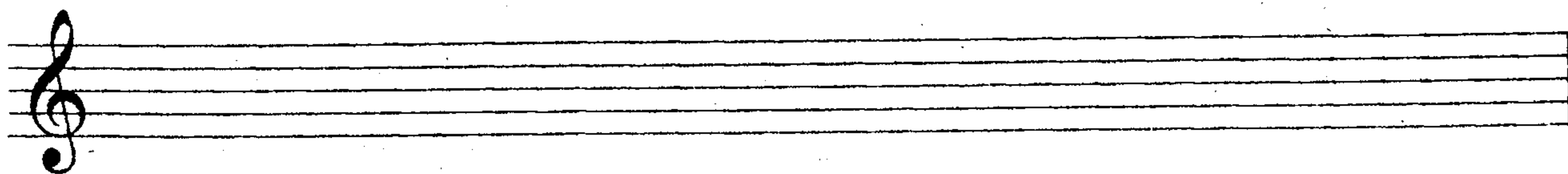
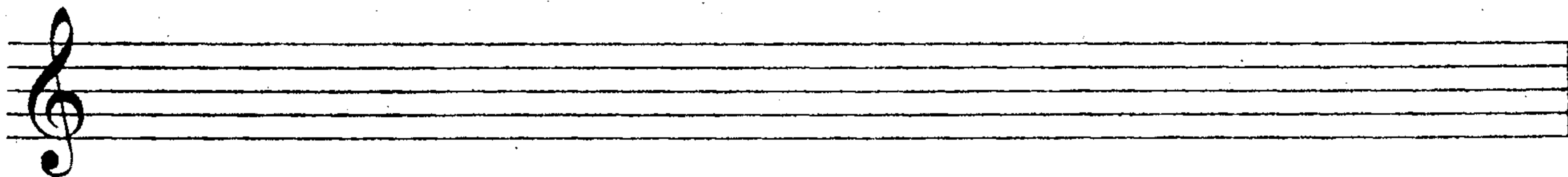
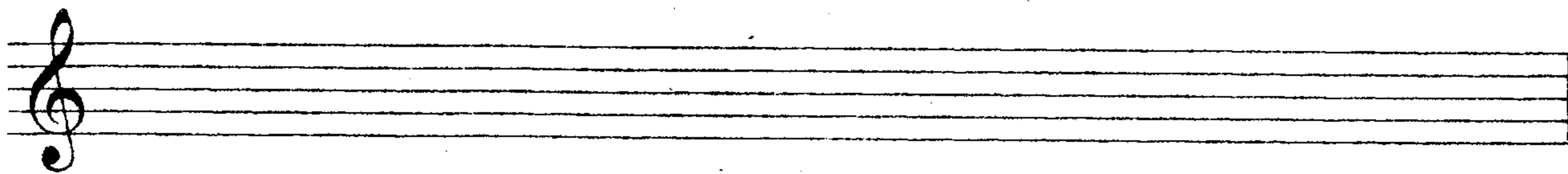

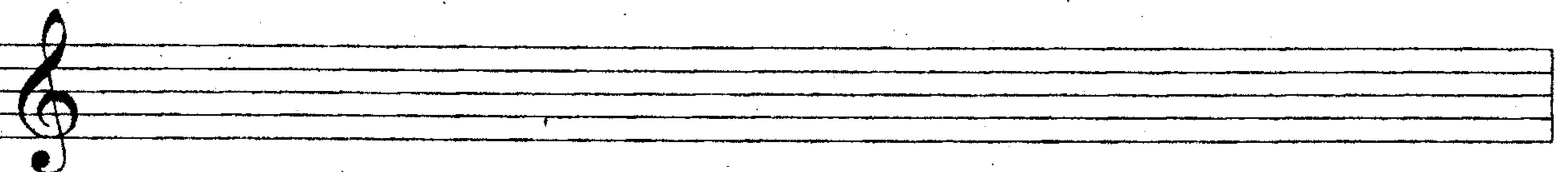
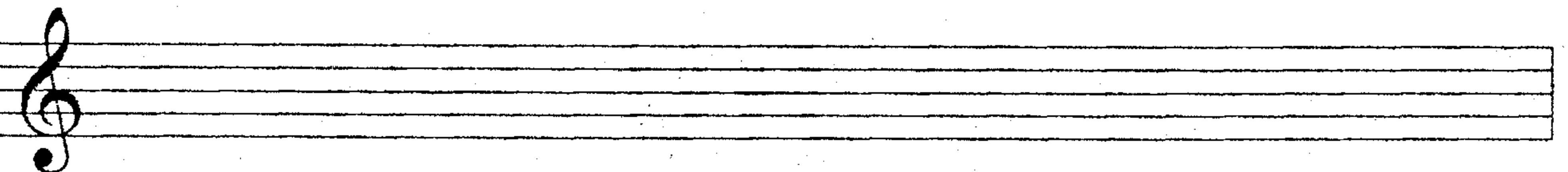
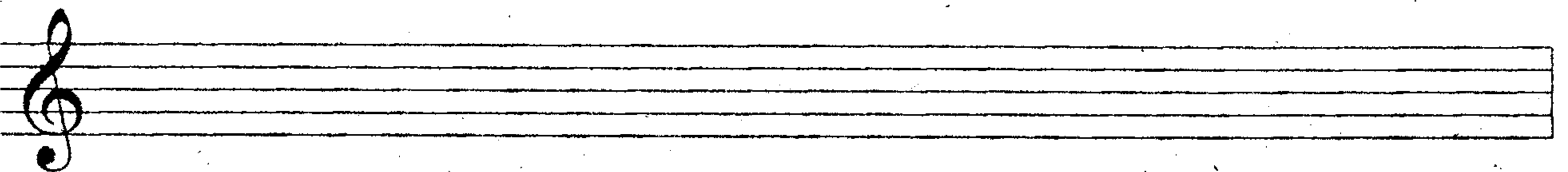
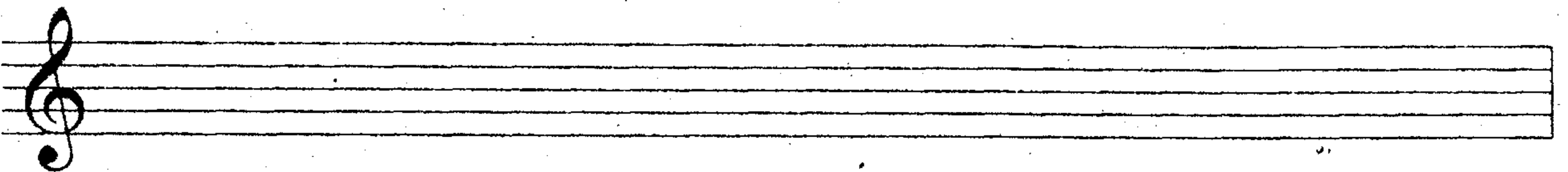
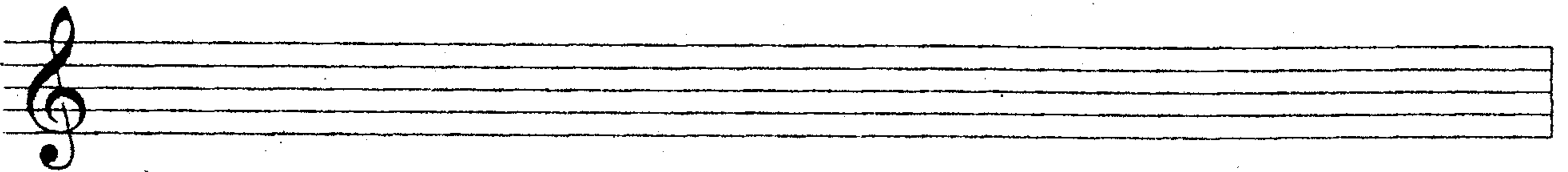
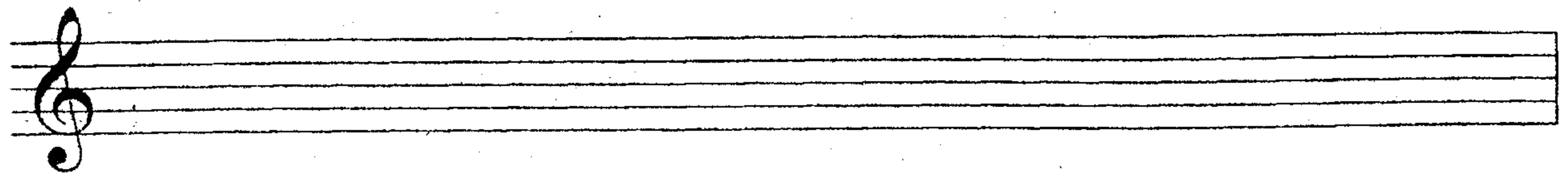
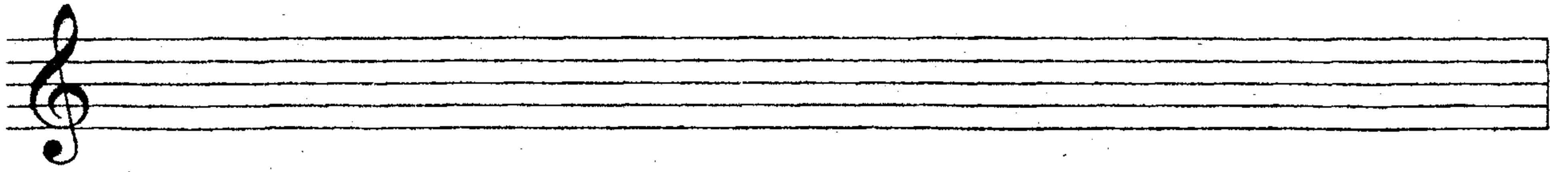
6. Змінити ритмічний рисунок прикладів шляхом використання інших ритмічних груп:

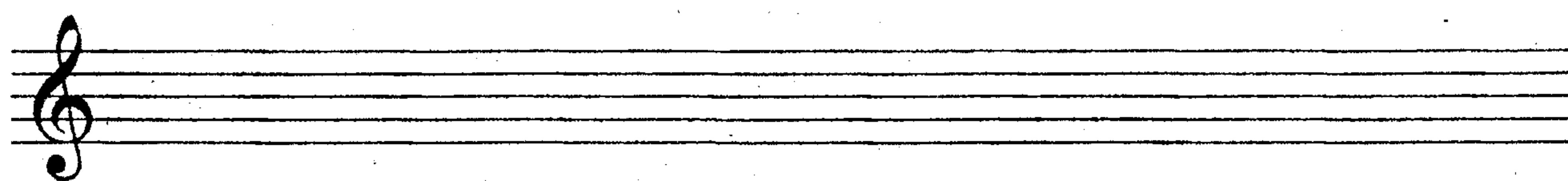
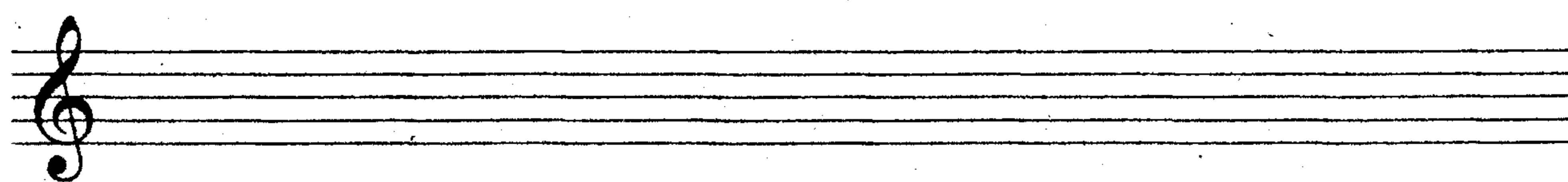
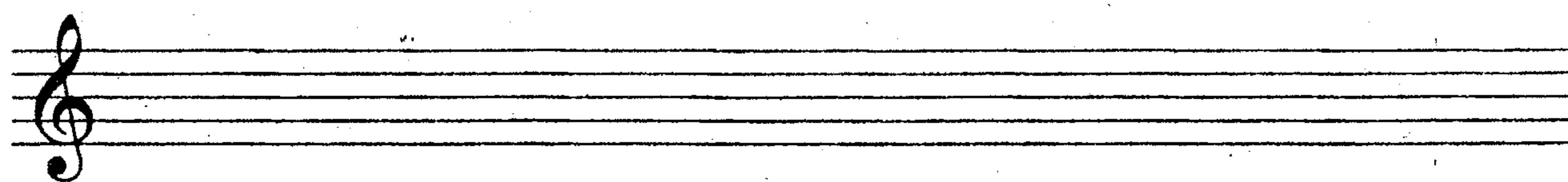
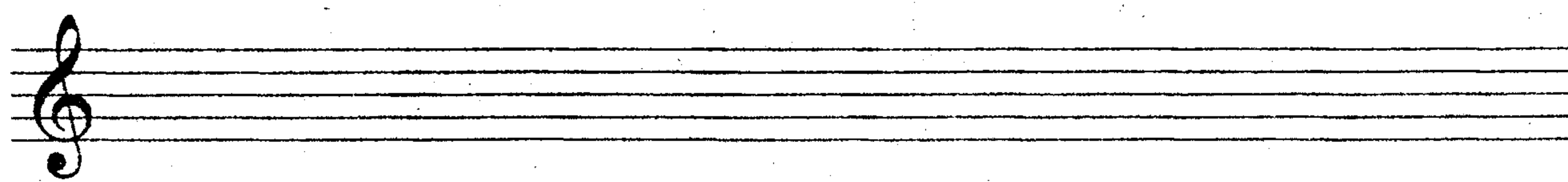
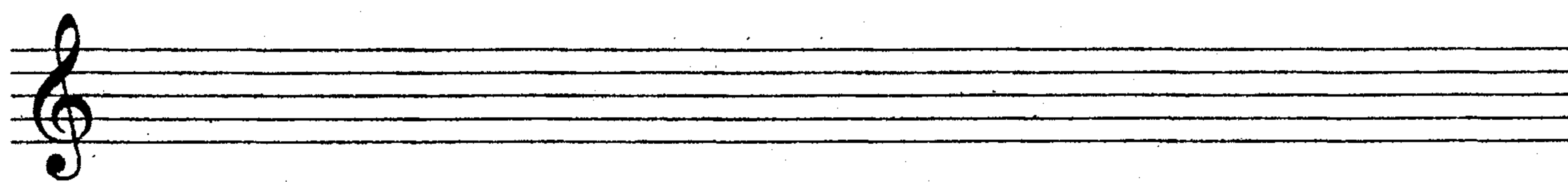
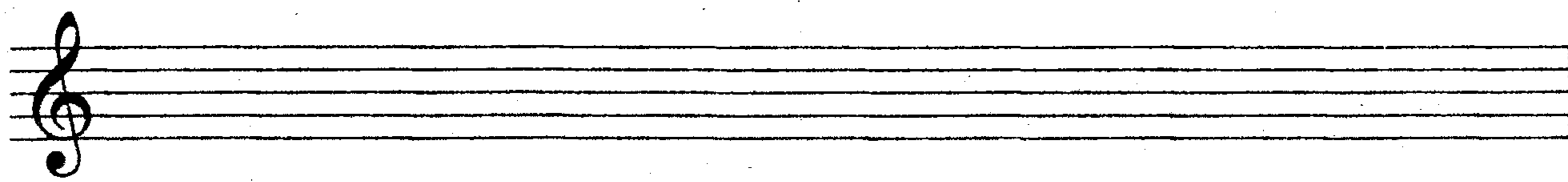
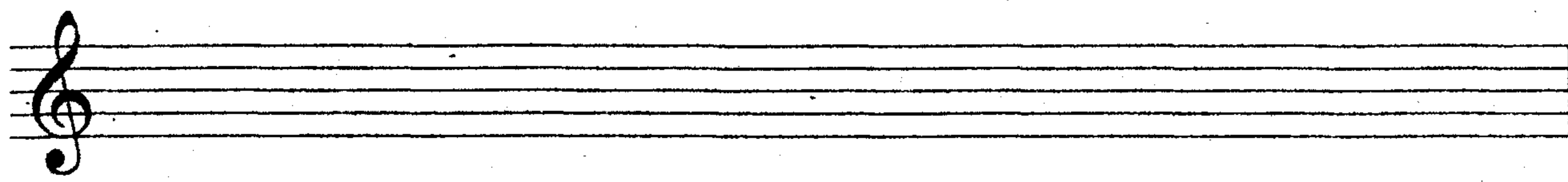
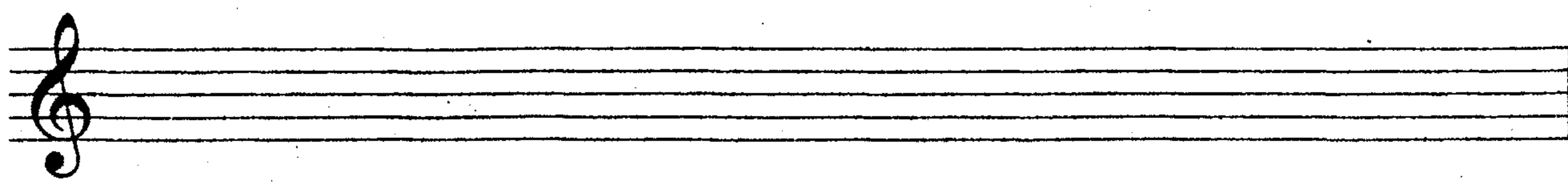

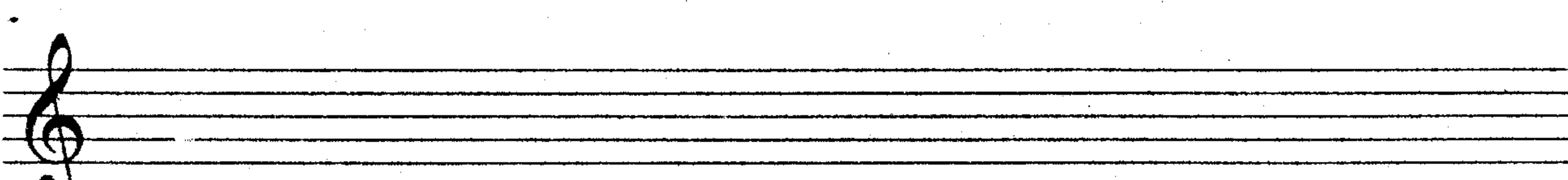
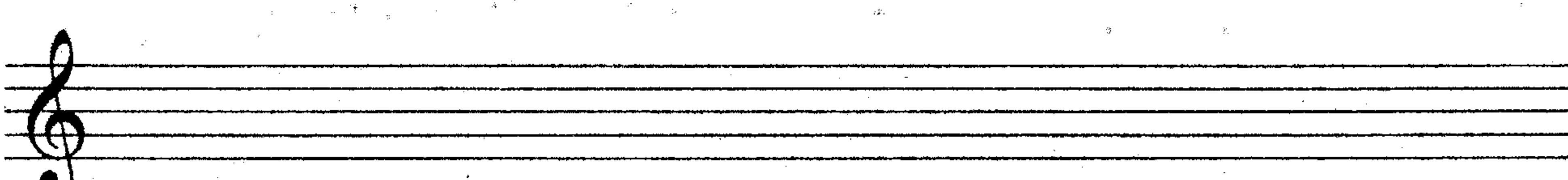
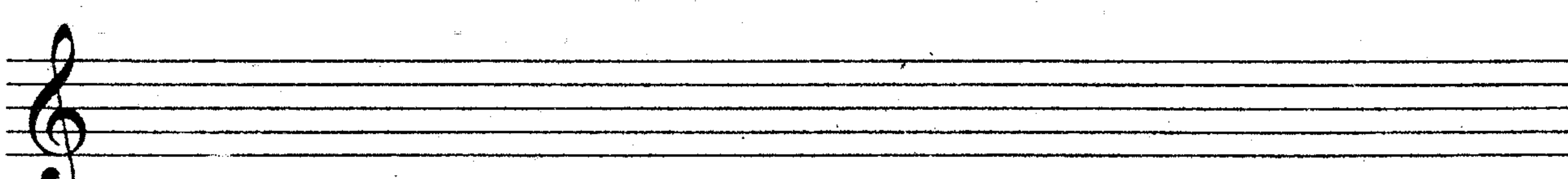
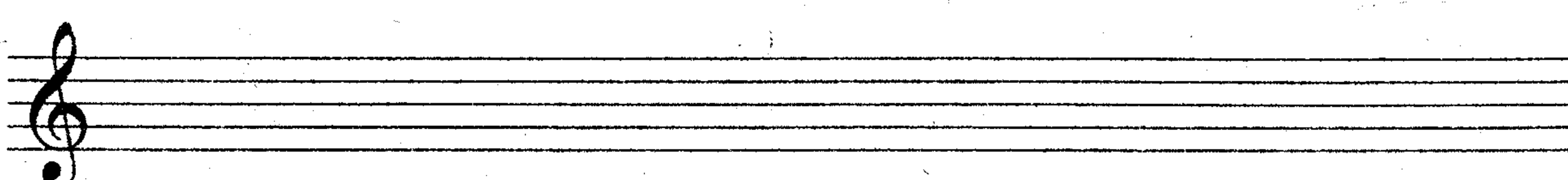
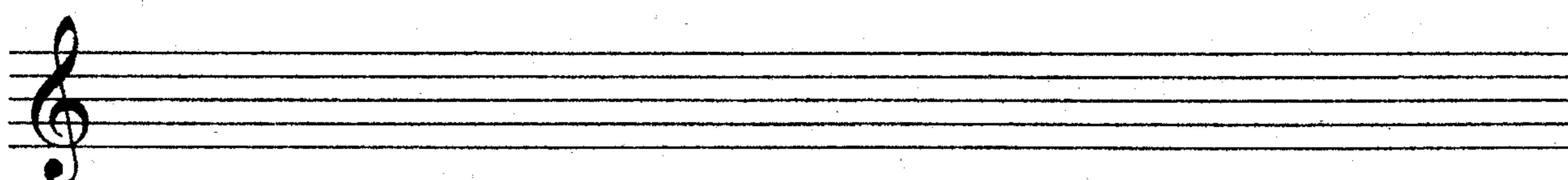
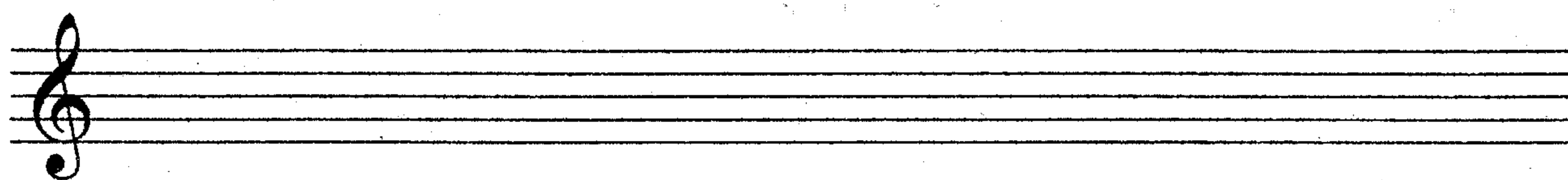
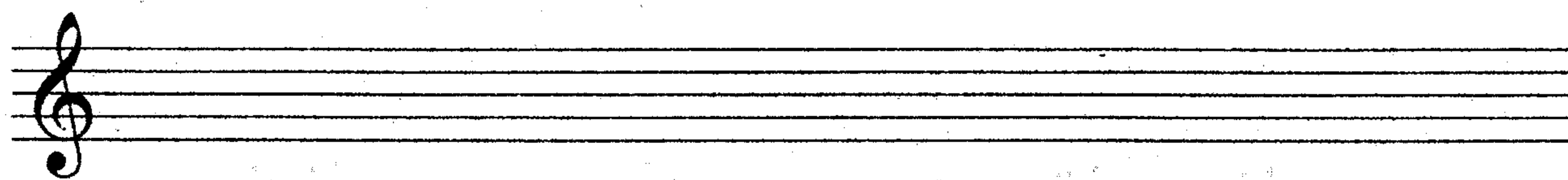
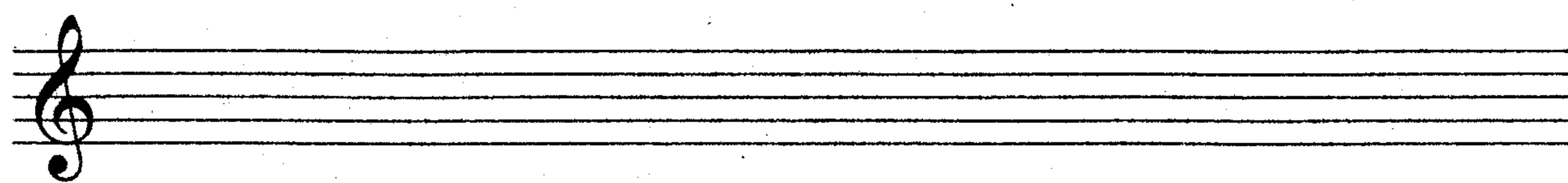
ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ МЕЛОДІЇ:

- а) точна повторність;
- б) варіювання – змінена повторність;
- в) секвенція – переміщення музичної будови вгору або вниз від інших ступенів.

Навчально-методичне видання

Ткаченко Ірина Євгенівна

РОБОЧИЙ ЗОШИТ З СОЛЬФЕДЖІО

ІІІ клас

Методичний посібник

Відповідальний за випуск
Редактор
Коректор

Т.Б. Борисова
Г.В. Дячук
С.М.Суходольська

Підп. до друку 2. 11. 2004 Формат 60x84 1/16 Папір др.апарат.
Друк офсетний. Облік.-вид.арк. 6,0 Зам. 202 Тираж 200

Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв
01015, м.Київ. вул.Січневого Повстання,21